

Government of Jammu and Kashmir
State Council of Educational Research and Training
Email ID: directorscertjk@gmail.com

NOTIFICATION

Subject: Summative Assessment in respect of Class 5th for the Session 2023-24-reg

In partial modification to this Council Notification dated 22nd December 2022 issued under endorsement No: JKSCERT/AU-II/K/13/2022/4609-4659 Dated: 22.12.2022, the Summative Assessment in respect of class 5th shall be conducted by the respective schools under over all supervision of Concerned Complex for the current academic session as per Sample Papers available on the official website of SCERT JKUT www.scertjk.online.

Joint Director
Central

No. SCERT/ C/Asst Cell/ 2023/e-7174683

Dated: 19.1.2024

Copy to:

1. Director School Education Jammu/ Kashmir.
2. Director Information & Public Relations (J&K) with the request to publish the notification in two leading newspapers.
3. Joint Director SCERT Divisional Office Jammu/ Srinagar.
4. Chief Education officer/ Principal DIETs (.....All)
5. Private Secretary to Administrative Secretary to Government, School Education Department.
6. Personal Section, Director SCERT.

**Government of Jammu & Kashmir
State Council Of Educational Research & Training
(SCERT)**

SUMMATIVE ASSESSMENT

**Model Papers
for
Class-IV to VIII**

**Session :- 2023-24
Assessment Cell**

**Government of Jammu & Kashmir
State Council Of Educational Research & Training
(SCERT)**

SUMMATIVE ASSESSMENT

Model Papers For Class-IV

**Session :- 2023-24
Assessment Cell**

Model test paper

Class-IV

Time: 2:30 Hrs.

General Instructions

The paper is divided into 4 sections

SECTION A- Reading Section15 marks

SECTION B- Grammar Section.08 marks

SECTION C-Writing Section12 marks

SECTION D- Literature 15 marks

All questions are compulsory.

Subject:-English

M.M: 50 Marks

SECTION-A (READING COMPREHENSION-15 marks)

Q1. Read the passage and answer the following questions.

Aunt Polly heard about a new medicine. It was called a painkiller. It had the taste of fire. All the same, Aunt Polly made Tom drink it. When his aunt was not looking, he quickly poured the medicine into a hole in the floor. Tom was busy doing this one day, a cat came in and Tom poured some of the medicine into its mouth. At once it jumped high into the air. It started dancing on its back legs. It rushed around the room, breaking anything in its path. Tom laughed and laughed. Aunt Polly heard the noise and came rushing in. "What's the matter?" said Aunt Polly.

- (a) What was the taste of new medicine?
- (b) Where did Tom pour the medicine?
- (c) Who jumped high into the air?
- (d) The cat started dancing on its legs.(front legs/ back legs)
- (e) Write the past tense of the following words.

(i) start (ii) laugh

5×1=5 Marks

Q2. Read the following passage and answer the questions given below.

Rosy went to the park outside her house. In the park, she saw a pretty butterfly. The butterfly was green and yellow in colour. It was sitting on a white petal. Soon she saw that there were four more butterflies. One other butterfly was black and white. When she went to touch this butterfly, it flew away. This made Rosy jump a little. The butterfly went and sat under a tree. Rosy ran down to the tree, but by then it was gone. She tried to follow it, but couldn't find it again. Rosy soon left for home. When she reached her house, she was surprised to see the butterfly sitting by her window. This got a smile on her face.

Answer the following questions.

- (i) What were the colours of the butterflies ?
- (ii) What happened when she went to touch the butterfly?
- (iii) Where did the butterfly go and sit ?
- (iv) Who left for home?
- (v) Why was Rosy surprised?

5×1=5 Marks

Q3:- Fill in the blanks with the help of following visual clues.(Do any five)

(Happy/ Reading/ park/playing/jumping)

- i) This is a scene of a _____
- ii) The children are _____
- iii) The girl is _____ a book.
- iv) One boy is _____ happily.
- v) Another boy is _____ the cart.
- vi) Everybody is looking _____.

5×1=5 Marks

Section-B (Grammar-08 marks)

Q4:- Identify the underlined words as articles, prepositions and Conjunctions.

Once a jackal strayed into the city.He hid here and there due to fear.In the evening he cautiously left for the jungle.Unfortunately ,the dogs noticed him and chased him.The dogs looked for him every where but couldn't find him. Next day, the jackal saw a coloured animal.

6×1/2=3

Marks

Q5:- Fill the following blanks by using correct words given in the brackets.

My name is Rohit. I live in.....(Jammu /jungle).Priya is my sister.....(he/she) is in class IIIrd . She.....(likes/plays) books.She(wants/likes) to be a teacher. She always obeys her.....(parents/friends)..She is very(stupid/ intelligent) girl.

6×1/2=3 Marks

Q6:- Fill in the blanks with the correct form of verbs.

My father is a teacher. He(taught/ teaches) english and.....(likes/ liked) his .students very much. Last month my uncle(moved/ moves) to another city but his son.....(was not/is not) happy.

4×1/2=2marks

SECTION -C (Writing skills-12marks)

Q7:- Write a paragraph in about 50-80 words on "My Pet" by using the given hints .

Hints: black & brown, loyal, time, play, family spends, members, love

OR

Write a paragraph in about 50-80 words on "My Best Friend" by using the following words.

Hints: Kind, play games, best friend, helpful, like, intelligent

OR

Write a paragraph in about 50-80 words on "My School" by using the words given below
Hints: Fun, activities , teachers, learn, like, enjoy, library, like, play-ground, Building.

5 marks

Q8:- Write a letter to your grandmother thanking her for a birthday gift.

OR

Write an application to the Principal requesting him for two days sick leave.

4 marks

Q9:- Write a message to your uncle requesting him to bring a pet for you.

3 marks

SECTION-D (Literature-15 marks)

Q10:- Do any two

- (i) Who did the mountain think to be the stronger? Why? (The Sage And The Mountain)
- (ii) How did COVID-19 impact your schooling? (Tom and His New Medicine)
- (iii) Did the elephant agree to change its route ? (The elephant and the mice)
- (iv) What was Alice's doing? (From Alice in Wonderland).

2×2=4marks

Q11:- Do any three

- (i) Do you think that we should always speak truth? Why? (The Boy Who Never Told a Lie).
- (ii) What did the naughty boy find out in Scotland? (The Naughty Boy).
- (iii) What does the bee do all day? (Against Idleness and Mischief).
- (iv) Write two rhyming words for each of the following.
 - (a) long
 - (b) Fell
- (v) What are the people doing in the poem? (Written in March).

3×2=6 marks

Q12:- Do any one

- (i) Should we thank God for the things that He has created for us? Why? (All Things Bright and Beautiful)
- (ii) What is a wildlife sanctuary? Name the animals found in the wildlife sanctuary near Mansar Lake.

5 marks

MODEL PAPER

Class: - IV

Time: 2 hour 30 mins.

Subject: - Mathematics

Total Marks: 50

General instructions:

- 1) **Section A** comprises of 8 questions carrying 1 mark each.
- 2) **Section B** comprises of 6 questions carrying 2 marks each.
- 3) **Section C** comprises of 5 questions carrying 3 marks each.
- 4) **Section D** comprises of 3 questions carrying 5 marks each.

Section A (Very-Very Short Type Question)

Q1:- How many seconds are there in one minute?

- a) 60 b) 50 c) 65 d) 70

Q2:- How many days are there in the month of January?

- a) 31 b) 30 c) 29 d) 28

Q3:- The sum of 8 hundred, 56 tens and 2 ones are

- a) 66 b) 138 c) 858 d) 8562

Q4. Rishita wants to buy this teddy for her sister. On counting the coins in her piggy bank, she finds that she has 94 one-rupee coins and 80 fifty-paise coins only. How much more money will she need to buy it?

- a) ₹ 11 b) ₹ 51 c) ₹ 87 d) ₹ 93

Q5. The jug shown here can be filled up to the halfway mark by pouring 5 full cups of water into it using a measuring cup. How much water does the cup hold when it is full?

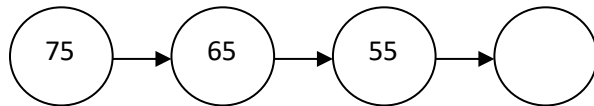

- a) 100 ml b) 125 ml c) 200 ml d) 250 ml

Q6. Naitik wants to make two bottles (capacity 1000 ml each) of Lemon Up drink for his friends. How much water will he need?

- a) about half a litre b) about 1 litre c) about 2 litres d) about 18 litres

Q7. Which one of these numbers would be in this pattern if it is continued?

- a) 60 b) 45 c) 65 d) 70

Q8. The length of the boundary of a triangle whose sides are 20 cm, 25 cm and 30 cm is:

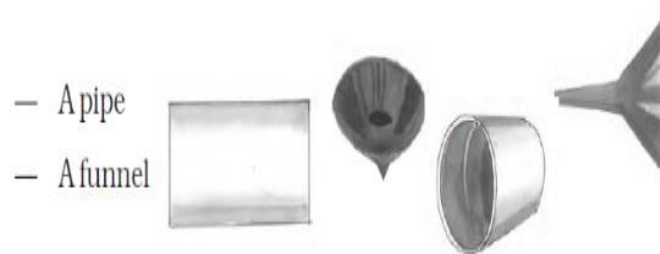
- a) 55cm b) 65cm c) 75cm d) 85cm

Section B (Very Short Type Question)

Q9. Draw the net of the following Solids:

- a) Cube
b) Cuboid

Q10. Draw lines to match the side view with the top view of

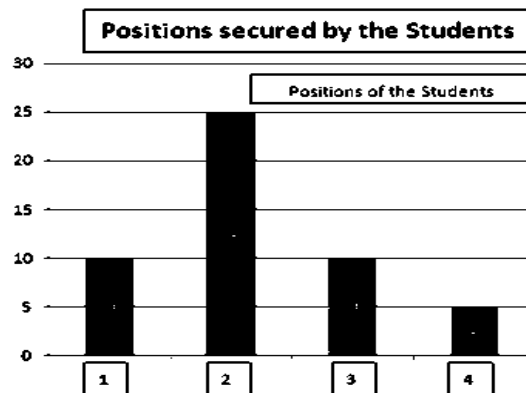

Q11. (a) Raju runs a tea stall and he earns ₹ 250 in a day, how much will he earn in 10 days?

(b) And in a month?

Q12. A hockey field is 91 metres 40 cm long and 55 metres wide. How long is the boundary of the field?

Q13. The graph shows different grades scored by students in Class 4.

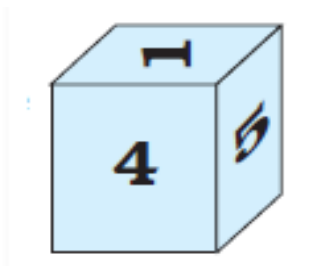
- a) How many students scored Position 2?
b) Which Position was least Position?
c) How many student scored Position 1?
d) How many students are there in Class 4?

Q14. Write the following times using a.m. or p.m.

- a) 6:30 in the morning.
- b) 4:30 in the evening
- c) 11:05 in the night.
- d) 12:30 in the day.

Section C (Short Type Question)

Q15. Look at the Picture and answer the following questions:

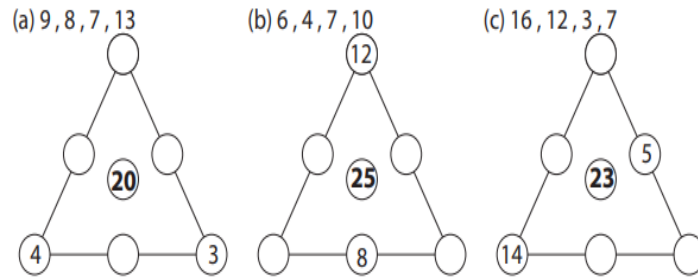
- a) Can you guess what that box-like thing was?
- b) Which number was on the opposite side of 5?
- c) In the picture, which number will be at the bottom?

Q16. Look at the rate list and answer the following:

<u>Rate-List</u>	
Kind of Junk	Price of 1 Kg
1. Waste Paper	Rs 4/-
2. Newspaper	Rs 5/-
3. Iron	Rs 12/-
4. Brass	Rs 170/-
5. Plastic	Rs 10/-

- a) How much Rajesh will pay for 42 kg newspaper
- b) Find the cost of 22 kg of plastic.
- c) How much money Radha will get after selling of 30 kg of waste paper.

Q17. Fill in the missing circles of the triangle from the set of given numbers. The numbers on each side of the triangle must add up to get the number in the centre.

Q18. Look at these growing patterns. Find out what to add to each number to get the next one:

- (a) 1, 3, 6, 10, __, __, __.
- (b) 0, 2, 6, 12, __, __, __.

Q19. Write the following times in 24 hour clock.

- a) 1 o'clock in the morning.
- b) 3:30 in the afternoon.
- c) 6:15 in the evening.

Section D (Long Answer Type Question)

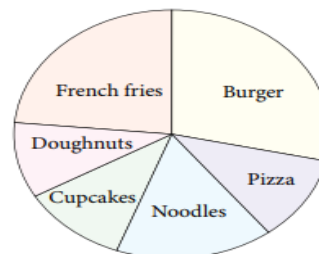
Q20. Riyanshi's family used 30 litre of water for cooking and drinking and 35 litre for washing clothes in one day. How much water they will use for 5 such days?

Q21. Take a 20 centimetre long thread. Make different shapes by joining the ends. Place the squared sheet on the next page. Find out:

- (a) How many squares are there in each shape?
- (b) Which is the biggest shape?
- (c) Which is the smallest shape?
- (d) How long is the boundary of each shape?

Q22. The following pie chart shows the favourite food items of children in a school. Answer the questions that follow:

- (a) What is the most popular food Item?
- (b) What is the least popular food Item?
- (c) What is more Popular Pizza or Burger?
- (d) What is less Popular French fries or Noodles?
- (e) What is second least popular food item?

Model test paper-1

Class-IV

Time: 2:30 Hrs.

Subject - EVS

M.M: 50

General Instructions

The paper is divided into 4 sections

- 1) Section A comprises of 8 questions carrying 1 mark each.
- 2) Section B comprises of 6 questions carrying 2 marks each.
- 3) Section C comprises of 5 questions carrying 3 marks each.
- 4) Section D comprises of 3 questions carrying 5 marks each.

Section A (Very Very short answer type questions)

Q1:-Arnav made the following observations about a plant and a worm. Which of the following are correct

- a. A plant cannot reproduce, a worm can
- b. A plant doesn't need food while a worm makes its own.
- c. A worm can go anywhere but the plant cannot
- d. Both do not respond to stimuli

Q2:- What is required for germination of trees

- a. Air
- b. Water
- c. Sun light
- d. All

Q3:-From where do the leaves of plants get water

- a. Sun
- b. Air
- c. Land
- d. Soil

Q4:- Mosquitoes breed inwater.

Q5:- Winter capital of Jammu and Kashmir is.....

Q6:- Abu Dhabi is the capital of.....

Q7:- We can easily count the carriages of another train crossing ours. (T/F)

Q8:- Buildings in Abu Dhabi are air conditioned (T/F)

Section B (Very short answer type questions)

Q1:- What is a globe?

Q2:- Identify the picture

Q3:- What would happen if we do not wash our hands before eating?

Q4:- Where do we get most of our food from?

Q5:- Who all helped chuskit to reach the school?

Q6:- List the differences between living and non living things.

Section C (Short answer type questions)

Q1:- Why are bridges made?

Q2:- What is the difference between day and night?

Q3:- Name different rivers of Jammu and Kashmir.

Q4:- From the given pictures of fruits and vegetables which of these will spoil earlier and which will stay for some days:

Q5:- What do you think many trees cannot grow in desert areas?

Section D (Long answer type questions)

Q1:- Classify the things given below into living and non-living things:

Sparrow. Plants. Tomato. Rocks. River. Air.

Factory. Frog. Sun

Q2:- What is potable water? Which method can be used at home to kill harmful germs in contaminated water.

Q3:- Why does the vegetable seller have to sell the previous day's left over vegetables first?

अभ्यास प्रश्न पत्र

हिन्दी

कक्षा: चौथी

विषय: हिन्दी

अधिकतम अंक : 50

अवधि: 2 घंटे

सामान्य निर्देश:-

1. सभी प्रश्नों को ध्यानपूर्वक पढ़िए ।
2. सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
3. प्रश्न पत्र को चार भागों में बांटा गया है:
 - खंड क: पठन- 8 अंक
 - खंड ख: लेखन - 10 अंक
 - खंड ग: व्याकरण- 12 अंक
 - खंड घ: पाठ्य पुस्तक- 20 अंक
4. सभी प्रश्नों के अंक उनके सामने अंकित किये गए हैं।

खंड क: पठन- 8 अंक

प्रश्न 1: दी गई कविता की पंक्तियों को ध्यानपूर्वक पढ़िए:-

4x2=8

कुछ जोकर से तोंद फुलाए
कुछ हाथी से सूंड उठाए
कुछ ऊंटों से कूबड़ वाले
कुछ परियों से पंख लगाए

आपस में टकराते रह रह

शेरों से मतवाले पागल

कुछ तो लगते हैं तूफानी
कुछ रह रहे करते शैतानी
कुछ अपने थैलों से चुपके
झर झर झर बरसाते पानी

नहीं किसी की सुनते कुछ भी

ढोलक ढोल बजाते बादल

1. इन पंक्तियों में किसके के बारे में बात की गई है?
 - a. बादल
 - b. ढोलक
 - c. गर्मी
 - d. मोर

2. बादलों के थैलों में क्या है ?
a. मोती b. पानी c. ढोलक d. खिलौने
3. बादलों ने किसके समान पंख लगाए हुए हैं?
a. मोर b. चिड़ियों c. तितलियों d. पारियों
4. किसी की भी ना सुनते हुए बादल क्या बजाते हैं ?
a. बाजा b. बाँसुरी c. डफली d. ढोलक

खंड ख: लेखन - 10 अंक

प्रश्न 2: किसी एक पर अनुच्छेद लिखें।

1X6=6

1. मेरा प्रिय अध्यापक

या

दीपावली

2. आवश्यक कार्य हेतु प्रार्थना पत्र लिखें।

1X4=4

या

फीस माफी के लिए प्रार्थना पत्र लिखें।

खंड ग: व्याकरण- 12 अंक

व्याकरण:-

प्रश्न 3. प्रश्नों को पढ़ कर उत्तर दीजिए ।

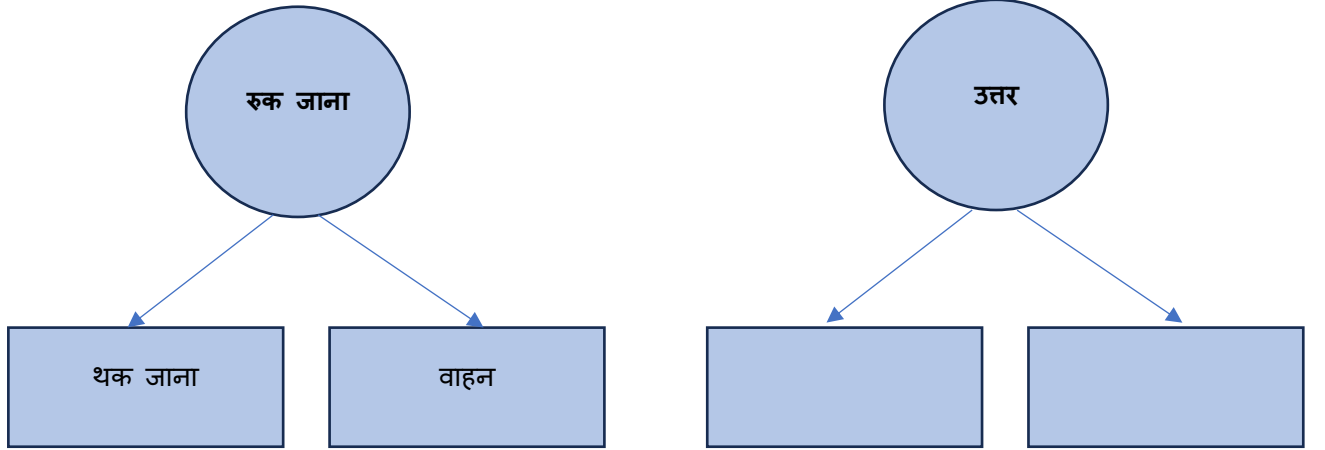
1) बुद्धि शब्द में मान जोड़ने से बुद्धिमान बन जाता है। इसी प्रकार से दिए गए शब्दों में निर्देशानुसार शब्द जोड़कर नया शब्द बनाइए ।

2X1=2

- बुद्धि+मान= बुद्धिमान।
- माल+ दार=_____
- कवि+ता=_____

2) दिए गए शब्दों के अलग-अलग अर्थ लिखिए:

2X1=2

3) वचन बदलो: -

2X1=2

- लता= लताएं
- किताब=
- नदी=

4) निम्नलिखित शब्द के दो पर्यायवाची शब्द लिखिए:

1X2=2

- फूल:- सुमन, कुसुम
- आसमान:

5) नीचे कुछ शब्द दिए गए हैं उनमें से सही वर्तनी वाला शब्द छाँटिए और उस पर गोला लगाइए 2X1=2

- अवाज आवाज़ आवज
- संदेह संदह सानदेह

6) निम्नलिखित वाक्यों में से नाम वाले शब्द (संज्ञा शब्द) छांट कर लिखिए

2X1=2

- राजू को बहुत हंसी आई | -----
- मेरे पास बहुत सी किताबें हैं। -----

खंड घ: पाठ्य पुस्तक- 20 अंक

पाठ्यपुस्तक:-

प्रश्न 1: -किन्हीं चार प्रश्नों के उत्तर दो।

4X3=12

- 1) तवी का जन्मस्थान कहा है।
- 2) कविता में काले बादल की बात की गई है, क्या बादल सचमुच काले होते हैं?
- 3) दीपक ने गेंद को अपना बनाने के लिए उसके बारे में कौन कौन सी बातें बताईं?
- 4) राजा किसी को दान देना पसंद नहीं करता था। तुम्हारे विचार में राजा सही था या गलत?
- 5) धनी बिन्नी की देखभाल कैसे करता था?
- 6) पढ़ाकू का नाम पढ़ाकू क्यों पड़ा होगा?
- 7) क्या बिखूब आई को नारियल सच में मुफ्त में ही मिला। क्यों?
- 8) 'मुफ्त ही मुफ्त' कहानी के आधार पर भी खूब आई के बारे में दो वाक्य बताओ ?

प्रश्न 2: सही शब्दों से वाक्य पूरे करे।

1X4=4

तवी ,जलाशय, नाले, पर्वतो

1. भद्रवाह में एक ऊंचे पहाड़ पर। बासुकिकुण्ड नामक एक-----है।
2. तवी को अपनी यात्रा में अनेक ----- से गुजरना पड़ता है।
3. जन्म के समय तवी छोटे-----के रूप में बहती है।
4. बाढ के समय-----अपने आपको बस में नहीं रख पाती।

प्रश्न 3: नीचे लिखी चीजों की विशेषता बताने वाले सब जगह शब्द लिखें।

½ X 4=2

मीठा, सफेद, हरा, मोटा।

-----हाथी

----- हलवा

-----पेड़

----- नमक

प्रश्न 4: नीचे दिए गए शब्दों के वाक्य बनाएं।

1X2=2

गरीब :-बूढ़ा एक गरीब व्यक्ति था।

- परिवार:-----
- कुल्हाड़ी-----

विशे : डोगरी

जमात: चौथी

समां : दो घन्टे

कुल अंक:50

सामान्य निर्देश

हेठ दिते दे निर्देशें गी ध्यान कन्नै पढो:-

प्रशन- पत्र गी चार हिस्सैं च बंडेआ गेदा ऐ ।

सारे सुआलें दे ज़बाब देना जरूरी न।

भाग इक - पठत ते अपठत गद्याश उप्पर आधारत ऐ। 5+5=10

भाग दऊं - पाठय - पुस्तक उप्पर आधारत ऐ। 20

भाग त्रै - व्याकरनिक इकाई उप्पर आधारत ऐ। 10

भाग चार - रचनात्मक लेखन उप्पर आधारत ऐ। 10

भाग इक

पाठय पद्यांश

सुआल 1 हेठ दिते गेदे पद्यांश गी ध्यान कन्नै पढो ते ज़बाब देओ।

" चंदा मामू गोल - मटोलो,

चुप - चुप की ओ किश ते बोलो।

रातीं कैसी तुस नेई सोंदे?

दिन भर कुत्थै छपपे रोंहदे?

पूरे अंबर लांदे फेरा,

तुस पीले ते काला न्हेरा।

कैहसी इन्ना पैड़ा भरदे?

क्या तुस चौकीदारी करदे?"

1. गोल- मटोलो संबोधन दा इस्तेमाल कोहदे ताई कीता गेदा ऐ?

(क) न्हेरा (ख) सैनापति

(ग) चंदा मामू (घ) तारे ।

2. सारे अंबर दा फेरा कुन लांदा ऐ?

(क) पैशी (ख) जहाज़

(ग) रॉकेट (घ) चन्न ।

3. न्हेरा कनेहा हुंदा ऐ?

(क) काला (ख) पीला

(घ) सैला (घ) गोरा ।

4. जागत चंदा मामू गी बड़ा ___ करदे न।

(क) चेता (ख) हिरख

(ग) रंग - रोगन (घ) तंग ।

5. राती सारे जगत गी चानन कु'न करदा ऐ?

(क) चंदा मामू (ख) टटैहना

(ग) सूरज (घ) बैट्री।

अपठत गद्यांश

(ख) दिते गेदे गद्यांश गी ध्यान कन्नै पढो ते सुआले दे जवाब देओ :-

"सारे जागत मेले चा खडौने खरीदें करदे हे।महमूद सिपाही लैंदा ऐ, मोहनसिंह गी किशती पसंद आई। नूरे गी व्कील कन्नै प्रेम ऐ। एह सब्बै द'ऊ - द'ऊ पैसैं दे खडौने हे। हमिद कोल कुल त्रै पैसे हे। ओह मिट्टी दे कमजोर खडौने गी पसंद नेई हा करदा की जे ओह बड़े मैहगे बी हे। इसलेई ओह लोहे आहली दकानां पर

जंदा ऐ। उत्थै उस्सी ख्याल आया जे दादी कोल ते उच्चा बी नेई ऐ,ते उच्चे बगैर फुल्के सेकदे बेल्लै उन्दे हत्थें गी सेक लगदा ऐ। एह सोचियै हामिद ने त्र'ऊ पैसैं दा उच्चा खरीदी लेआ।"

1. जागत खडौने कुत्थआं लै करदे हे?

(क) पार्क (ख) मॉल

(ग) मेले (घ) बजार

2. महमूद ने केहडा खडौना खरीदेआ?

(क) सिपाही (ख) डॉक्टर

(ग) सप्प (घ) बांदर

3. हामिद कोल किन्ने पैसे हे?

(क) द'ऊं (ख) त्रै

(ग) चार (घ) पंज

4. दादी आस्तै हामिद ने केह खरीदेआ?

(क) तवा (ख) डूठी

(ग) बंगगां (घ) उच्चा

5. उच्चे गी हामिद ने किन्ने पैसैं कन्नै खरीदेआ?

(क) चार पैसे (ख) द'ऊं पैसे

(ग) त्रै पैसे (घ) इक्क पैसा

भाग दो

पाठ्य पुस्तक

सुआल 2. (क) कु'ने त्र'ऊं सुआलें दे ज़बाब देओ:- (गद्य)

१. सच्चे मित्र दे गुणें था बखान करो?

२. प्रदूशन किन्ने चाल्लीं दे होंदे न, उंदे नांs लिखो?

३. कुड़ी आहलें मुड़े आहलें कन्नै केह शर्त रक्खी ही?

४. जेम्स वाट हुंदा जन्म कुत्थै होआ हा? $2*3=6$

(ख) कु'नें द'ऊं सुआलें दे ज़बाब देओ:- (पद्य)

१. रातीं दे चौकीदार दा केह नांs ऐ?

२. तितली दा संसार कनेहा ऐ?

३. जीवन च मेहनत करनी की ज़रूरी होंदी ऐ? $2*2=4$

(ग) स्हेई (✓) गलत (×) लिखो। $1*5=5$

१. कुड़ी आहलें मुड़े आहलें कन्नै शर्त रक्खी। ()

२. मित्तर दिक्खने गी शैल होना चाहिदा। ()

३. मित्तर गी स्वार्थी बी होना चाहिदा। ()

४. मां ने मीक् गी मित्तर दे गुण दस्से। ()

५. न्हेरा काला होंदा ऐ। ()

घ. खाल्ली थाहर भरो:-। $1*5=5$

अक्खीं, रंगोली, धामां, न्होरे, प्यार

१. अक्खीं ___ करै शारे।

२. गिल्लू मंगदे ___ तेरा।

३. इन्ने नखरे इन्ने ___।

४. करगे मौजां खागे ___।

५. चित्तरी जा हां मेरी ___।

भाग त्रै

व्याकरणिक ईकाई

सुआल 3. क. कु'ने द'ऊं दे विलोम शब्द लिखो:- =2

झूठ,अंबर,नरम

ख. कु'ने द'ऊं दे वचन बदलो:-=2

तितली, बिल्ली,धीs

ग. कु'ने द'ऊं दे लिंग बदलो:-=2

नर,जागत,कवि

घ. कु'ने द'ऊं शब्दें दे वाक्य बनाओ:-=2

जान्नी, तितली, चुल्ल

ङ.संज्ञा जां सर्वनाम दी परिभाशा लिखो?

उदाहरण समेत? = 2

भाग चार

रचनात्मक लेखन

सुआल4. क. दिते गेदे विशें चा कुसै इक विशे उप्पर निबंध लिखो:-

मेरा परीचे,गौ माता, मेरा स्कूल 1*5=5

ख. अपने कु'ने पं'जें मितरे दे नांs लिखो ते उं'दा इक-इक गुन बी दस्सो।

जि'यां-- राम-सच्चा ते ईमानदार 1*5=5

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਜਮਾਤ ਚੌਥੀ

ਵਿਸ਼ਾ : ਪੰਜਾਬੀ

ਅੰਕ : 50

ਸਮਾਂ : 3 ਘੰਟੇ

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਪਾਲਨ ਕਰੋ।

- ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ।
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਚਾਰ ਭਾਗਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ, ਭਾਗ ਦੂਜਾ, ਭਾਗ ਤੀਜਾ ਅਤੇ ਭਾਗ ਚੌਥਾ।
- ਹਰ ਭਾਗ ਦੇ ਅੰਕ : ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਦੇ 20 ਨੰਬਰ, ਦੂਜੇ ਭਾਗ ਦੇ 12 ਨੰਬਰ, ਤੀਜੇ ਭਾਗ ਦੇ 10 ਨੰਬਰ ਅਤੇ ਚੌਥੇ ਭਾਗ ਦੇ 8 ਨੰਬਰ ਹਨ।

ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ

ਪ੍ਰ. 1 (ਕ) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪੈਰੇ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦਿਓ :

ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਨੇ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸਕੋੜ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਪਲ-ਫਿਨਾਂ ਵਿਚ ਦੂਰ-ਦਰਾਡੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਸੂਚਨਾਂ, ਸਾਡੇ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਸਕਰੀਨ ਤੇ ਆ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਲਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜੇ ਕੰਮ ਸਿਨਮਾ ਹਾਲ ਵਿਖੇ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਖਾਉਣ ਨਾਲ ਪੂਰਾ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਉਹ ਅੱਜ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਸੁਮੇਲ ਹੈ, ਟੈਲੀ ਅਤੇ ਵਿਜ਼ਨ, ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਯੂਨਾਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਆਇਆ ਹੈ, ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਦੇ ਨਾਲ ਦਾ ਜੁੜਦਾ ਯੰਤਰ ਰੇਡੀਓ ਹੈ। ਸੁਣਨ ਅਤੇ ਵੇਖਣ ਦੋਵੇਂ ਕਾਰਜ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਪੂਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 1884 ਵਿਚ ਨਿਪੋਦ ਨਾਮ ਦੇ ਵਿਗਿਆਨੀ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤਾ ਸੀ।

- a) ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੌਣੋਂ ਹੋਇਆ ?
- b) ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਕਿਹੜੇ ਦੋ ਕਾਰਜ ਪੂਰਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ?
- c) ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਕਿਹੜੇ ਦੋ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਮੇਲ ਹੈ ?
- d) ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਦੇ ਨਾਲ ਦਾ ਜੁੜਦਾ ਯੰਤਰ ਕੀ ਹੈ ?

e) ਟੈਲਿਵਿਜ਼ਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ ?

ਖ) ਬਹੁ ਵਿਕਲਪੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ :

* ਦੀਵਾਲੀ ਤਿਉਹਾਰ ਹੈ :

-ਰੰਗਾਂ ਦਾ

-ਸੇਵੀਆਂ ਦਾ

-ਰੋਸ਼ਨੀਆਂ ਦਾ

* ਨਦੀ ਉੱਤੇ ਪੁੱਲ :

-ਵੱਡਾ ਸੀ

-ਚੌੜਾ ਸੀ

-ਤੰਗ ਸੀ

* ਸੌ ਸੁਨਾਰ ਦੀ ਇਕ :

-ਫਲਦਾਰ ਦੀ

-ਸੇਵਾਦਾਰ ਦੀ

-ਲੋਹਾਰ ਦੀ

* ਨਵੇਂ ਜੰਮੇ ਬੱਚੇ ਦਾ ਕੱਦ :

-ਪੰਜ ਫੁੱਟ

-ਇਕ ਫੁੱਟ

-ਤਿੰਨ ਫੁੱਟ

* ਬੁੱਢੇ ਕਿਸਾਨ ਨੇ ਖਜ਼ਾਨਾ ਕਿਸ ਨੂੰ ਦਸਿਆ :

-ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ

-ਸੋਨੇ ਨੂੰ

-ਬੰਗਲਿਆ ਨੂੰ

ਗ) ਖਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ ਤੇ ਉਚਿਤ ਜਵਾਬ ਲਿਖੋ :

- * ਦੀਵਾਲੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ.....ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਾਪਿਸ ਆਏ ਸੀ।
- * ਨਦੀ ਉੱਤੇ ਬਹੁਤ ਤੰਗ.....ਸੀ।
- * ਦੂਸਰੀ ਬੱਕਰੀ ਵੀ ਬਡੇ.....ਦੀ ਅਤਿ ਹੰਕਾਰੀ ਸੀ।
- * ਸਿਆਣੇ ਕਿਸਾਨ ਨੇ.....ਨੂੰ ਅਸਲੀ ਖਜ਼ਾਨਾ ਦਸਿਆ।
- * ਟੈਲਿਵਿਜ਼ਨ ਦਾ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪ੍ਰਯੋਗ.....ਵਿਚ ਹੋਇਆ।

ਘ) ਸਹੀ-ਗਲਤ ਦਸੋ : (×/✓)

- * ਅਕਾਸ਼ੀ ਬਿਜਲੀ ਜਰਨੇਟਰ ਤੋਂ ਤਿਆਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ
- * ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਸਿਰਤਾਜ ਹਨ।
- * ਬੱਕਰੀਆਂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਬਹੁਤ ਵੱਧੀਆਂ ਸੀ।

ਹ) ਸਹੀ ਕਾਲਮ ਆਪਸ ਵਿਚ ਜੋੜੋ :

- * ਰਾਮਚੰਦਰ ਘਰ ਵਾਪਿਸ ਆਏ ਦੇਖਣ ਅਤੇ ਸੁਣਨ
- * ਟੈਲਿਵਿਜ਼ਨ ਦੀਵਾਲੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ

ਭਾਗ ਦੂਜਾ

III ਅਤਿ ਸੰਖੇਪ ਪ੍ਰਸ਼ਨ :

- ਦੀਵਾਲੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਗੁਰੂ ਹਰਿ ਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਗਵਾਲੀਅਰ ਦੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਹੋਰ ਕਿੰਨੇ ਰਾਜਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁਕਤ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ ?
- ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਦੀਵਾਲੀ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ ਕਿਵੇਂ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ?
- ਨਦੀ ਵਿਚ ਡਿੱਗੀਆਂ ਬੱਕਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕੀ ਸੋਚ ਆਈ ?
- ਚੰਗੇ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਤੇ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਕਾਰਨ ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੀਰ ਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ?
- ਟੈਲਿਵਿਜ਼ਨ ਦੇ ਕੀ ਲਾਭ ਹਨ ?
- ਕਿਸਾਨ ਨੇ ਮਰਨ ਲੱਗਿਆਂ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕੀ ਕਿਹਾ ?

ਭਾਗ ਤੀਜਾ

III ਅਤਿ ਅਤਿ ਸੰਖੇਪ ਪ੍ਰਸ਼ਨ :

- ਸਿਆਣਾ ਕਿਸਾਨ ਖੇਤੀ ਤੋਂ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਸੀ ?
- ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਕੀ ਕੀਤਾ ?
- ਟੈਲਿਵਿਜ਼ਨ ਦੀ ਕਾਢ ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿਸ ਨੇ ਕੀਤੀ ?
- ਬੱਕਰੀਆਂ ਦੇ ਝੰਗੜੇ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਕੀ ਨਿਕਲਿਆ ?
- ਦੀਵਾਲੀ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ ਕਦੋਂ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ?

ਭਾਗ ਚੌਥਾ

ਬੁਝਾਰਤਾਂ ਬੁੱਝੋ :

- ਮੈਂ ਹਰੀ ਮੇਰੇ ਬੱਚੇ ਕਾਲੇ

ਮੈਨੂੰ ਛੋੜ ਮੇਰੇ ਬੱਚੇ ਖਾ ਲਏ।

- ਇਕ ਜਨੌਰ ਐਸਾ ਜਿਸ

ਕੀ ਦੁੱਮ ਪਰ ਪੈਸਾ।

- ਨਿੱਕ ਜਿਹੀ ਕੁੱੜੀ

- ਗੱਜ ਲੰਮਾਂ ਪਰਾਂਦਾ।
- ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਤਲਾਈ
 - ਸਾਰੇ ਕਮਰੇ ਵਿਛਾਈ।

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਅਰਥ ਲਿਖੋ :

- ਸਵੇਰ -
- ਮੀਠਾ -
- ਚਾਂਦਨੀ ਰਾਤ -
- ਸੱਚਾ -

Model Paper
(Kashmiri) کاشمیری

Total No. of Questions: 11
Max. Marks: 50

Class: 4th

No. of Printed Pages: 4
Time: 02:30 Hours

حصہ الف (پڑن تہ سنجن)

سوال نمبر 1: بونہ کنہ درج نثری عبارتہ پڑتہ ژاڑواتہ پتہ کنہ دینہ آنتہ سوالو باپتہ صحیح جواب۔ $1 \times 5 = 5$

کرکٹ چھ اکھ مقبول کھیل۔ گندن والہن ہندی گرهن زٹیم آءسز۔ اگس اگس ٹیمس منزچہ گاہ گاہ گندن وائی
آسان۔ پے زٹیم چھ پانہ وائی مقابلہ کران۔ اتھ مقابلس چھ میچ گندن ومان۔ پزتہ ٹیمس چھ اکھ کینیٹن آسان۔ کرکٹ
گندنہ باپتہ چھ واریمہن چیزن ہنز ضرور تھ پیوان۔

1۔ کرکٹ چھ اکھ مقبول۔۔۔۔۔

ا۔ داستان ب۔ کھیل ج۔ رائی د۔ کول

2۔ کرکٹ گندنہ باپتہ گرهن۔۔۔۔۔ ٹیم آءسز۔

ا۔ تزے ب۔ ژور ج۔ ز د۔ شے

3۔ اگس ٹیمس منزچہ گاہ گاہ۔۔۔۔۔ آسان۔

ا۔ گندن وائی ب۔ گون وائی ج۔ نے واین وائی د۔ ساز واین وائی

4۔ دون ٹیمن ہندیس مقابلہ کرنس چھ۔۔۔۔۔ ومان۔

ا۔ میچ زینن ب۔ میچ ہارن ج۔ میچ گندن د۔ میچ موکلاؤن

5۔ پزتہ ٹیمس چھ اکھ۔۔۔۔۔ آسان۔

ا۔ کینیٹن ب۔ گندن وول ج۔ بیٹس مین د۔ بولر

سوال نمبر 2: دینہ آمت شعری اقتباس پڑتہ لیکھواتہ پتہ کنہ درج سوالن جواب۔ $1 \times 5 = 5$

مے چھم رنگ سوز پارتہ پور تھاونس

خدا صابن یہ چنچ توڑ تھاونس

بران چھس لول نہرین، سیزارن

دوان چھس وڈن نشاٹن شالہ مارن

ہونز چھم اول چھس شیران پانے

یہ پانے چھس ڈسل، چھس چھان پانے

پران شکرانہ چھس پروردگار

کران یا دوستو یا دوستو چھس

1- یتھ شعری اقتباس منز کس چھ کتھ کران؟

2- کگلہ کیتھ رنگ چھ آسان؟

3- کگل کمن کمن جاین چھ لول بران؟

4- کگل کس چھ شکرانہ پران؟

5- کگلہ کس چھ اول بناوتھ دوان؟

1×5=5

سوال نمبر 3: دینہ آہر شکل وچھتھ لیکھواتھ پتہ کنہ درج سوالن جواب۔

1- شکلہ منز کم چھ ہاوتھ؟

2- شکلہ منز ہاونہ آمتی نفر کیا چھ کران؟

3- یم کہند ہاپتھ چھ کام کران؟

4- یم کتھ محکمس تحت چھ یوان؟

5- شکلہ منز ہاونہ آمتین نفرن کیا چھ اتھن منز؟

سیکشن ب (گرامر)

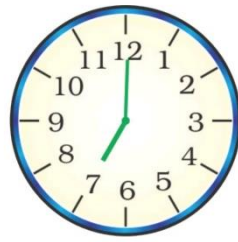
- سوال نمبر 4: (ا) یہو جُلو منہڑا رونا پتی۔
 2
 1- عادل چھہ بائیس فون کران۔
 2- دیدی چھہ کو کرن پھل تراوان۔
 3- می چھہ کچنس منہڑتہ رنان۔
 4- ڈیڈی چھہ باغس سگ دوان۔

- (ب) زناوتہن ہندی ماہنا پتی لیکھو (صرف ژون)
 2
 کٹھہ ہہہ ہاپت داند شال کوکر

- سوال نمبر 5: یمن لفظن ہندی ضد لیکھو۔
 3
 لوکٹ بون بروٹہہ دودھ ژھوٹ موٹ

سیکشن ج (لیکھنک فن)

- سوال نمبر 6: دینہ آہر شکلہ ووجھتہ لیکھو اگس پیٹھ شپتن لفظن ہند مضمون۔
 6

کاو

گر

- سوال نمبر 7: پانس متعلق لیکھو شے جملہ۔
 3
 سوال نمبر 8: یمن آوازن پیٹھ لیکھو زہ لفظ:
 4

سیکشن (ادب)

$2 \times 3 = 6$

سوال نمبر 9: بونہ کنہ دینہ آتہو سوالو منہز لیکھو ترہن ہشد جواب۔

- ا۔ لمپا یرن ہنز کام کیا چھے؟
- ب۔ کینہہ جراثیم کتھہ کنز چھ فایدہ دوان؟
- ج۔ بزرگس کتھہ پائٹھی گوو غلط طریقہ وضو کرنک احساس؟
- د۔ یاسمین جان کیا زاس دیان آسان؟

$2 \times 2 = 4$

سوال نمبر 10: یو منہز لیکھو دون سوالن جواب۔

- ا۔ اشدس منہز کیا ز سونکہ کانگر قاصد؟
- ب۔ کگل کیا نصیحت چھے کران؟
- ج۔ بوئی کتھہ کنز چھے جانا وارن لول بران؟

سوال نمبر 11: "بوئی" نظم کئی شاعران چھے لیکھو؟ اتھ منہز یہ شاعران بوئی متعلق وونمت چھ تہ لیکھو پنہن لفظن منہز۔

(یا)

5 "لوئی پاپر" ناوی سبقس منہز کیا چھ لوئی پاپرس متعلق وونہ آمت تہ لیکھو پنہن لفظن منہز۔

جماعت: چہارم

وقت: 2½ گھنٹے

نمبرات: 50

مضمون: اُردو

(حصہ الف) پڑھنے کا فہم (15)

سوال نمبر 1- درسی اقتباس کو پڑھ کر آخر میں دیئے گئے سوالات میں در سے جواب کا انتخاب کریں۔ (5)

شاہ جہاں مشہور مغل بادشاہ اکبر کا پوتا تھا۔ اپنے باپ جہانگیر کی وفات کے بعد شاہ جہاں دہلی کے تخت پر بیٹھا۔ اُسے باغ لگوانے اور عمارتیں بنوانے کا بہت شوق تھا۔ دہلی کا لال قلعہ، جامع مسجد اور آگرہ کا تاج محل اُس کی تعمیر کی ہوئی عمارتوں میں سے سب سے زیادہ مشہور ہیں۔ تاج محل کا شمار دنیا کے عجائبات میں ہوتا ہے۔ شاہ جہاں کو اپنی ملکہ ممتاز محل جس کا اصلی نام ارجمند بانو تھا سے بڑی محبت تھی۔ اُسی کی یاد میں شاہ جہاں نے تاج محل تعمیر کروایا۔

1- شاہ جہاں کے والد کا نام کیا تھا؟

1- جہانگیر 2- ہمایوں 3- اکبر 4- اورنگ زیب

2- دو عمارتوں کا نام لکھیے جن کو شاہ جہاں نے بنوایا؟

3- عجائب واحد ہے اُس کا جمع کیا ہے؟

1- تنہا 2- خوبصورت 3- عجائبات 4- عمارت

4- شاہ جہاں کی ملکہ کا نام کیا تھا؟ (ایک سے زیادہ جوابوں پر بھی آپ ٹک کر سکتے ہیں)

1- ممتاز محل 2- ارجمند بانو 3- محراب النسا 4- راشدہ بانو

5- تاج محل شاہ جہاں نے کس کی یاد میں بنوایا۔

1- بہن 2- ماں 3- بیوی ممتاز محل 4- دادی

سوال نمبر 2- درج ذیل درسی نظم کو پڑھیں اور بعد دیئے گئے سوالات میں درست جواب کا انتخاب کریں۔ (5)

قدم اپنا آگے بڑھاتے چلیں گے
زمانے کی بگڑی بناتے چلیں گے
زمینوں پہ جب ہل چکاتے چلیں گے
تو مٹی سے سونا اُگاتے چلیں گے
نشان بھوک کا ہم مٹاتے چلیں گے
زمانے کی بگڑی بناتے چلیں گے
اندھیرے کی دنیا میں ہم ہیں اُجالے
کہ ہیں ہم بڑی سخت محنت کے پالے
نشان بھوک کا ہم مٹاتے چلیں گے
زمانے کی بگڑی بناتے چلیں گے

1- نظم سے "بڑھاتے" کے ہم آواز الفاظ لکھیے۔
2- آنے والے زمانے کو مستقبل کہتے ہیں۔ نظم سے دو الفاظ لکھیے جو مستقبل ظاہر کرتے ہوں مثلاً: بڑھاتے چلیں گے
3- "محنت کے پالے" کام کیا معنی ہے۔

1- بہت سست 2- بہت ہی محنتی 3- عقل مند 4- بہت ہی لاغر

4- "تو مٹی سے سونا اُگاتے چلیں گے" اس کا مطلب کیا ہے۔
1- زمین سے پائیدار واراگائیں گے 2- زمین میں ہل چلائیں گے
5- "زمانے کی بگڑی کیسے بنائیں گے؟"
1- زیادہ سے زیادہ ہتھیار بنانے سے 2- بھوک کا نام و نشان مٹانے سے

سوال نمبر 3- تصویر کو دیکھ کر صحیح جواب کا انتخاب کریں۔ (5)

- 1- یہ کس ملک کی کرکٹ ٹیم ہے۔
1- سری لنکا 2- بنگلہ دیش 3- ہندستان 4- آسٹریلیا
2- کرکٹ ٹیم میں کتنے پلیئر ہوتے ہیں؟
1- گیارہ 2- دس 3- بارہ 4- چودہ

3۔ پچھلے سال کرکٹ عالمی کپ کس ٹیم نے جیتا۔

۱۔ پاکستان ۲۔ بنگلہ دیش ۳۔ ہندستان ۴۔ آسٹریلیا

4۔ ٹی ٹون ٹی (T20) میچ سے مراد کیا ہے۔

۱۔ پچاس اوروں کا ۲۔ تیس اوروں کا ۳۔ بیس اوروں کا ۴۔ پانچ دنوں کا

5۔ ہندوستانی تین کرکٹ کھلاڑیوں کا نام لکھیے جو تصویر میں موجود ہیں۔

(حصہ ب) گرائمر (8)

سوال نمبر 4۔ ہدایات کے مطابق عمل کیجیے۔

- (1) ۱۔ احمد اور ندیم دوست تھے۔ اس جملے میں احمد اور ندیم اسم محرفہ ہے یا اسم نکرہ
- (2) ۲۔ ماضی اور حال کی تعریف کیجیے اور ہر ایک کی مثال تحریر کیجیے۔
- (1) ۳۔ واحد کی جمع اور جمع کی واحد لکھیے۔ بیٹا بچے اشعار کتاب
- (1) ۴۔ تذکیر و تانیث لکھیے۔ باپ مرد لڑکا دھوبی
- (1) ۵۔ ضد لکھیے۔ رات شام دنیا زندگی
- (2) ۶۔ جملوں میں استعمال کیجیے۔ صرف دو فرض فیصلہ محنت کام

(حصہ ج) لکھنے کی صلاحیت (12)

سوال نمبر 5۔ اشاروں کو سمجھ کر (100) الفاظوں پر مشتمل مضمون تحریر کیجیے۔ (5)

ہمارے اسکول کا نام گورنمنٹ مڈل ہے۔ ہمارا اسکول پر واقع ہے۔ ہمارے اسکول میں تقریباً بچے تعلیم حاصل کرتے ہیں۔ ہماری اسکول میں آٹھ کام کرتے ہیں۔ ہمارے اسکول میں کُل کمرے ہیں۔ سارے کمرے اور ہیں۔

سوال نمبر 6۔ آپ کے گھر میں آپ کی بہن کی شادی ہے اپنے اسکول کے ہیڈ ماسٹر کے نام سات دنوں کی چھٹی کے لئے درخواست لکھیے۔

(4)

سوال نمبر 7۔ اپنے دوست کو واٹس ایپ کے ذریعے مسیج لکھیے جس میں اُس کو آپ کی بہن کی شادی پر مدعو کیجیے۔ (3)

(حصہ د) ادب (15)

(6) سوال نمبر 8- تین سوالات کے جواب لکھو (نثر سے)

- 1- پیٹرول کس طرح تیار کیا جاتا ہے؟
- 2- زیبرا کراسنگ کس سے کہتے ہیں؟
- 3- لال روشنی کا کیا مطلب ہے؟
- 4- بارش کیسے بنتی ہے؟
- 5- موئے مقدس کی مستقل قرار گاہ کہاں ہے؟

(4) سوال نمبر 9- دو سوالات کے جواب لکھیں۔ (نظم سے)

- 1- بچے سے جگنو نے کیا التجا کی؟ (بچہ اور جگنو)
- 2- کسان زمانے کی بگڑی کیسے بناتے ہیں؟ (کسانوں کا گیت)
- 3- ماں باپ کا کہنا نہ ماننے کا کیا نتیجہ ہوتا ہے؟ (کہنا بڑوں کا مانو)

سوال نمبر 10- درسی کتاب میں شامل مضمون "اتفاق" یا "کہنا بڑوں کا مانو" اپنے الفاظ میں مختصر نوٹ یا خلاصہ لکھیں۔ (5)

**Government of Jammu & Kashmir
State Council Of Educational Research & Training
(SCERT)**

SUMMATIVE ASSESSMENT

Model Papers For Class-V

**Session :- 2023-24
Assessment Cell**

Model Paper—2023-24

Class-V

Subject: English

Max. Marks: 50

Section (A) Reading Comprehension 15 Marks

Q.1: Read the following passage and answer the questions given in the end. (5 x 1 = 5)

One day a wise man was riding along a road. He came across a man who was fast asleep. As he passed by, he saw a snake sliding into the sleeping man's mouth. The wise man dismounted quickly. He tried to scare the snake away, but to no avail. He took up his club and struck the sleeping man with several powerful blows. The sleeping man awakened abruptly. He fled for safety to a nearby tree. It was an apple tree. The ground around was covered with rotten fruit. 'Eat them!' ordered the wise man. He stuffed the mouth of the terrified man with apples until no more would go in.

'Why are you doing this to me?' asked the man. 'What have I done to offend you? If you have a quarrel with me, settle it with your word! Oh, cursed was the hour that you first saw me, and blessed is the man who never sets eyes on you! Look! My mouth is pouring with blood and words! O God, I beg Thee, repay him in like manner!' Yet however much the man cursed, the wise man continued to shower blows. The wise man ordered the other man to run fast. The man ran with all his might until he vomited. The snake came out of his mouth. The man thanked the wise man for this treatment. This is how the wise man saved the life of the sleeping man.

Questions:

1. 'One day a wise man was riding along a road.' What do you think, the wise man was on a...

a. Car	b. Boat
c. Bus	d. Horse

2. '...Look! My mouth is pouring with blood and words! O God, I beg Thee, repay him in like manner!' what does this statement show of the speaker?

a. Indifference	b. Shyness
c. Frustration	d. Happiness

3. Why the wise man gave blows to the sleeping man with his club?

- a. The sleeping man had offended the wise man.

- b. The sleeping man was the wise man's enemy.
- c. The sleeping man had got in debt to the wise man.
- d. The sleeping man had swallowed a snake which the wise man saw.

4. How would you view the riding man as a human being? (Give your answer in one to two sentences)

5. _____ is the opposite of 'blessed'.

Q.2: Read the following passage and answer the questions given in the end. (5 x 1 = 5)

Once, the Maharaja of Travancore ordered a grand dinner in his palace. In the afternoon before the dinner, the Maharaja entered the kitchen to survey the dishes that had been prepared for the feast. "What are you going to do with those vegetable scraps?" he asked the cook, pointing to the basket of scraps near the cook. The cook replied, "They are waste. We will throw them away." "You cannot waste all these bits and pieces of vegetables. Find a way to use them," the Maharaja commanded sternly and walked away. The cook was in a fix and kept staring at the vegetable scraps for some time. Suddenly, an idea flashed across his mind. He cooked these vegetable scraps after preparing them well. All the guests liked this recipe so much and everyone wanted to know its name. The cook thought and thought. Then a name came to his mind. He named it avial (uh-vi-ul). Avial became famous all over Kerala and is now one of the dishes in a traditional Kerala feast. And imagine, it all came from a basket of waste!

Questions

1. The cook in a fix, because:

- a. the king had order a grand dinner.
- b. the king entered the kitchen in the afternoon.
- c. there was a basket a vegetable scraps in the kitchen.
- d. the cook had no idea how to prevent the wastage go vegetable scraps.

2. What did the cook do with vegetable scraps?

- a. He threw them away.
- b. He made a recipe of them.
- c. He hid them in the kitchen.
- d. He kept them aside without caring.

3. Give a suitable title to the passage?

4. Find the opposite word of 'host' from the given passage.

5. A person who prepares meals and dishes is called _____.

(OR)

A person who reigns a vast a country or state is called _____.

Q.3: Read the following picture and answer the questions given in the end. (5 x 1 = 5)

Picture 1

Picture 2

Picture 3

Questions:

1. The woman athlete in picture 1 is throwing:

- a. Shot-put
- b. Javelin
- c. Discuss
- d. Hammer

2. The picture 2 is a display of:

- a. Rugby
- b. Hall Ball
- c. Throw Ball
- d. Fencing

3. Can you name the game in picture 3?

- a. Cricket
- b. Softball
- c. Hockey
- d. Baseball

4. Find the proper sequence of pictures from picture 1 to picture 3.

- a. Javelin throw, baseball, Rugby
- b. baseball, Javelin throw, Rugby
- c. Javelin throw, Rugby, baseball
- d. baseball, Rugby, Javelin Throw

5. How is Javelin Throw different from the other two sports shown in pictures? (Answer in one or two sentences)

Section (B) Grammar 8 Marks

Q.4. Read the given short passage and identify five words as prepositions and/or conjunctions and write at least two them in each column of the table below. 2½ marks

Once upon a time, there lived a young boy in a village. He was not good at studies but was a very talented singer. One day there was a talent hunt programme in his school, where he was selected for a national level show. Soon he got recognition of his talent and he became a famous singer.

Preposition	Conjunction

Q.5. Read the given passage and fill the blanks provided by applying nouns, verbs and adjectives whatever suitable. 2½marks

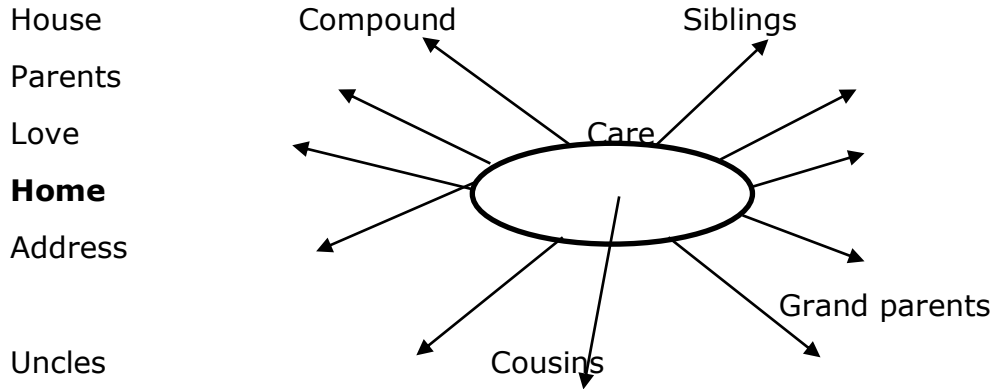
My mother _____ always awake before anyone else in the family. I usually wake up after 6 _____. I loll around for a few minutes. Then I _____ and lazily get dressed for school. At bedtime, I read a _____ book. When I feel tired I lie down and go to sleep very quickly. _____ fall asleep in no time at all.

Q.6. Read the given passage and edit it for the proper use of grammar and spellings. 3 Marks

Among the 23 perceived tipes of crocodilians, the saltwater and Nile crocodiles are the most destructive animals. Being the biggest reptile on the plant, these kill several individuals every year. The crocodile lives all through the tropics of Africa, Asia and Australia in moderate moving streams and lakes. Its eyes, ears, and nostrils is found high on the head, which enables an crocodile to sea and hear its prey. Running from 5 to 20 feet lang, they kill up to 800 individuals every year.

Section (C) Writing Skills 12 Marks

Q.7. Study the given mind-map carefully and write a paragraph of about 50 -100 words. 5 Marks

(OR)

Look at the given picture carefully and write a paragraph of about 50 - 100 words.

(OR)

Your school observed 'World Mothers' Day' in which all the students were asked to write a brief paragraph about his/her mother and how he/she would like to observe this day for his/her mother. Now you being one of the participants on this day, draft your write up for your mother on the 'World Mothers' Day'.

8. Read the below given letter carefully.

4 Marks

ABC Chowk

Jammu

Dated: 15/02/2024

Dear Kashif Hussain

Hope you will be fine. I am writing this letter to inform you that my brother's marriage is going to be held on 10th March, 2023 at our home. My parents allowed me to invite my best friend on the marriage ceremony. As you are my only friend, so I decided to invite you. Please accept my invitation of my brother's wedding ceremony and attend the grand function on the said date.

Waiting for your presence on the occasion.

Your best friend

Anil Kumar

Now, as Kashif Hussain from Zero Bridge Srinagar, write the reply to the above letter as acceptance/refusal to the invitation.

(OR)

Read the below given e-mail carefully.

From: abcde.123@gmail.com

To: xyz000.1@gmail.com

Dear Sahil

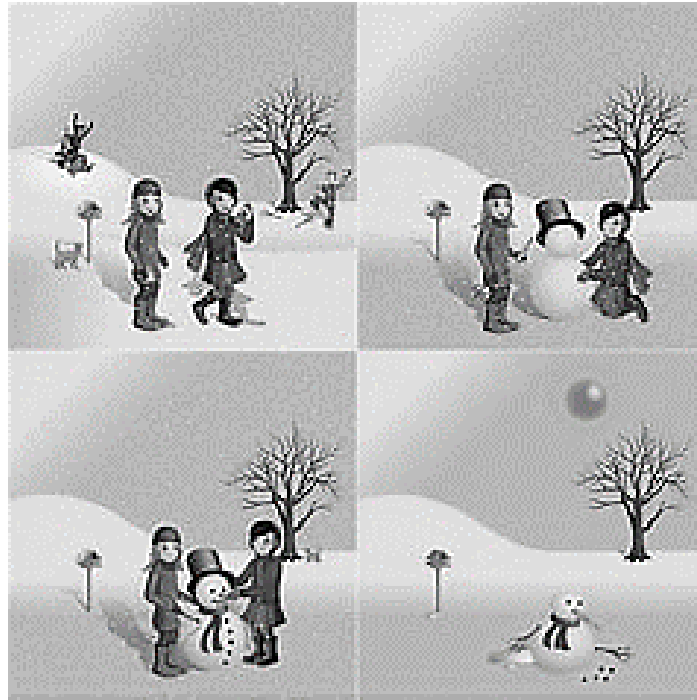
This is to tell you that I'm not coming to school tomorrow as I'm not feeling well.

Plz tell our class teacher about it and request him to mark me as sick on the attendance register.

Ahmad

You are Ahmad and you have received the above mail in your mail box. Now write a reply to the given mail.

9. Look at the series of pictures given below and design a story in your own words. (50-60 words) 3 marks

(OR)

Using the given hints write a brief biographical note of yourself.

Hints:

1. Name
2. Age
3. Class
4. Likings
5. Favourites
6. Priorities
7. Hobbies

Section (D) Literature 15 marks

10. Answer any two of the following questions, from the prose lessons of the prescribed textbook, briefly. 2 × 2=4 Marks

- a. What according to you is the theme of the story—'*The Fowler and the Quails*'?
- b. What kind of a man was Surya Singh in your opinion?
- c. Give a brief biographical sketch of Louis Braille.
- d. What lesson do you learn from the story—'*The prodigal Son*'?

11. Answer any three of the following questions, from the poems of the prescribed textbook, briefly. **3 × 2= 6 Marks**

- a. What is rhyme scheme? Can you find any rhyme scheme in the poem—'The Shadow'? If yes, write it down.
- b. The poet uses different words to describe rats in the poem—'From the Pied Piper of Hamelin'. What do these words tell us about these rats?
- c. Write down a few humorous expressions from the poem—'*You are Old, Father William*'
- d. Write down the names of the objects of nature that appear in the poem—'*The Eagle*'.
- e. The poem—'Paper Boats' tells us about sending messages by the little child using paper boats. If you are asked to send a message to someone you love, how would you send the message?

12. Answer any one of the given competency-based questions in 60 to 80 words. **1 × 5= 5 Marks**

- a. How would you analyse Gulliver as a human being.
- b. "The streets are beautiful only when seen from behind the window panes of one's home." Evaluate the given statement in reference to—'The Cat's Paradise'.

5th Model Paper 2023

Subject: Mathematics

Maximum Marks-50

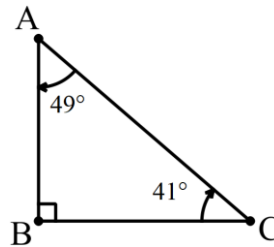
Section-A (1 Mark Questions)

Q1. What is an angle?

- a) A straight line.
- b) A curved line.
- c) A figure formed by two rays that share a common initial point.
- d) A closed figure with three sides. (CL-1)

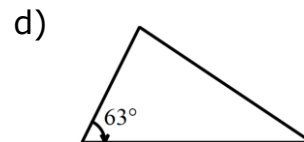
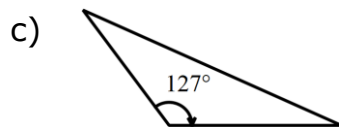
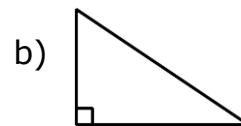
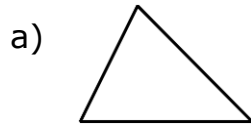
Q2 What is the sum of angles of the given triangle?

- a) 90°
- b) 180°
- c) 270°
- d) 360°

(CL-1)

Q3 Identify obtuse-angled triangle:

Q4 If a pizza has 12 slices and you ate $\frac{3}{4}$ of the pizza, how many slices have you eaten? (CL-2)

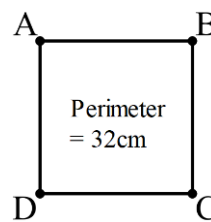
- a) 6 slices
- b) 8 slices
- c) 9 slices
- d) 10 slices

Q5 Which of the following statements about triangular numbers is true?
(CL-3)

- a) Triangular numbers are always odd.
- b) Triangular numbers are always even.
- c) Triangular numbers are formed by adding the previous two numbers in the sequence.
- d) Triangular numbers are formed by adding consecutive integers.

Q6 The perimeter of a square is 32cm . What is the area of the square?

- a) 16 cm^2
- b) 64 cm^2
- c) 128 cm^2
- d) 256 cm^2

(CL-3)

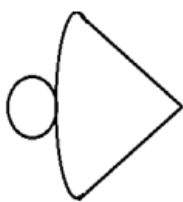
Q7 Observe the given jug and bucket for their mentioned capacity.

How many jugs of water can fill the bucket completely?

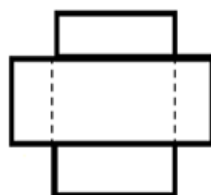
- (a) 18
- (b) 15
- (c) 12
- (d) 6

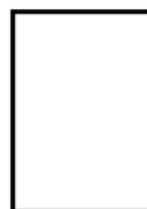
Q8 Which one of the following is net of an open cuboid?

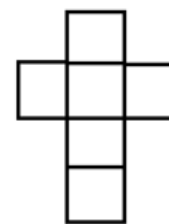
(a).

(b).

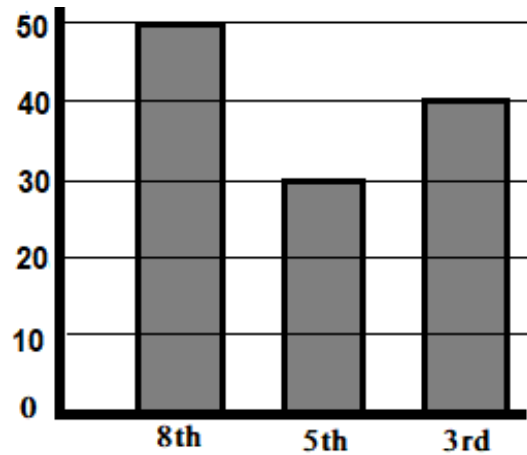
(c).

(d).

Q9 As per the given Bar-chart, the number of students in class 8th is less the total students in class 5th & 3rd by...

- (a) 120
- (b) 20
- (c) 70
- (d) 0

Q10 A car has 4 wheels and a bicycle 2. What is the number of wheels in 5 bicycles and 3 cars?

- (a) 8
- (b) 26
- (c) 6
- (d) 22

Q11 Which one of the following is true?

- (a) $\frac{1}{4}$ th of a day = 12 hours
- (b) 6 hours = $\frac{1}{3}$ rd of a day
- (c) $\frac{1}{2}$ of a day = 1 hour
- (d) 16 hours = $\frac{2}{3}$ rd of day

Q12 If there are 23764 men and 23674 women in a locality. Then the number of men is more than the number of women by;

- a) 100
- b) 90
- c) 10090
- d) 110

Q13 Given below are four groups of letters. Identify the group in which each letter when turned $\frac{1}{2}$ looks same.

- (a) B, D, E, H, M, X
- (b) M, P, O, Y, Z, N
- (c) I, X, H, Z, O, S
- (d) R, V, H, K, O, D

Section -B (2 Mark Questions)

Q14 A pole is painted red and white.

The red portion is 1.3 m long and the white portion is three times as long as the red portion.

How long is the pole?

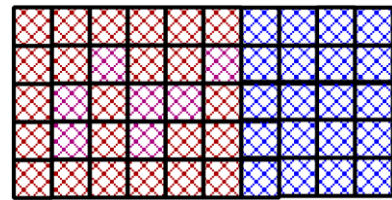
(CL-1)

Q15 Write $\frac{1}{6}$ as a decimal to the nearest hundredth.

(CL-1)

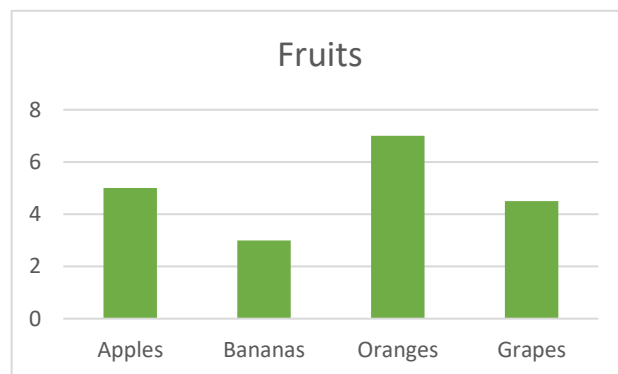
Q16 "In the given figure, 30 boxes are colored red and 20 blue. What fraction is the red boxes (CL-2)

Q17 If a fruit seller has 24 oranges and he wants to pack them into bags of 4 oranges each, how many bags will he need?" (CL-2)

Q18 Read the following graph and answer the following questions,

- i) Which is the most popular fruit?
- ii) Which is the least popular fruit? (CI-3)

Q19 A fruit vendor has 30 oranges. He sells $\frac{3}{5}$ of them in the morning and the rest in the evening. How many oranges did he sell in the morning and how many did he sell in the evening? (CL-3)

Section-C (3 marks each)

Q20 Suppose a rectangular garden has a length of 8 units and a width of 4 units. If the owner doubles the length and breadth of the garden, what will be the new area of the garden? (CL-3)

Q21 Draw; (CL-3)

- i) Any acute angle
- ii) A right angle.

Q22 Draw a bar graph to represent the given data as follows: "The number of books read by each student in class 5 during the last month. Shade the bar representing the highest number of books read by a student.

Student	Number of books read
Adnan	8
Balbir	5
Ravi	12
Asmat	6

(CL-3)

Q23 Sara has saved up ₹5.50 to buy candy. If each candy costs ₹0.25, how many candies can she buy with her money? (CL-2)

Q24 Add, 0.453, 4.53 and 453 (CL-3)

Section -D (5 Mark Questions)

Q25 Write the first five triangular numbers or square numbers and represent any two using dots. (CL-1)

Or

Identify the Triangular numbers from the following numbers and represent any two using dots;

4, 3, 6, 10, 12, 15

Q26 Draw the following angles; (CL-3)

- i) 35 degrees
- ii) 125 degrees

Or

Draw the sketch of;

- I) A cylinder
- II) A cuboid

Class: 5th
Paper: Environmental Science

Max. Marks: 50
Time Allowed: 2:30 Hrs

Summative Assessment

Section A

Multiple Choice Questions

(13×1=13)

Choose the Correct option

Q1. When is World Health Day celebrated?

- (A) 4th April
(B) 8th April
(C) 7th April (D) 6th April

Q2. Transmission of characters from parents to their offspring is known as...

- (A) Heredity (B) Genes
(C) Traits (D) Habits

Q3. "Our country India is a vast country. It has many diversities. There is diversity in dresses, languages, food habits etc." Keeping in view the above statement, say in which state Gandhi Cap is very famous:

- (A) Gujrat (B) Goa
(C) Bihar (D) Rajasthan

Q4. 'Red Cross society' is a voluntary organization which provides medical aid at the:

- (A) State level (B) District level
(C) National level (D) International level

Q5. What should you do when one of your classmates gets heat stroke during morning assembly?

- (A) Contact the doctor on telephone.
(B) Make the patient lie down in a shady place.
(C) Make crowd around the patient
(D) Cover the patient with any cloth.

- Q6. "People of all age groups cannot donate blood". With reference to the above statement who among the following can donate blood:
- (A) Healthy persons (B) Children
(C) Old man (D) Old woman

- Q7. First Aid Box contains:
- (A) Bandage and Blanket
(B) Blanket and Antiseptic Solution
(C) Stethoscope and Bandage
(D) Bandage and Antiseptic Solution

Case study Based Questions (Q8-Q10)

- Q8. Sand stone is made from layers of sand in deserts or on sea beaches, which have been naturally cemented together. Jaipur is termed as pink city because many buildings in Jaipur are built of sand stones.

After understanding the paragraph answer the following:

Jaipur is known as.....

- (A) Red city (B) Black city
(C) Pink city (D) White city
- Q9. "Primary Health Centers (PHCs) have been opened in rural areas with a population of about 30,000. In hilly, tribal or backward areas, PHC has to be opened where the population is about 20,000.
- Answer the following after reading the paragraph given above.
- In backward areas PHC could be opened if the population is:
- (A) 30,000 (B) 20,000
(C) 3000 (D) 2000

- Q10. This story is almost a hundred years old. Seven year old Bhim went to Goregaon in Maharashtra with his father to spend his holidays. He saw a barber cutting the long hair of a rich farmer's buffalo. He thought of his own long hair. He went to the barber and asked for a haircut. The barber replied, "If I cut your hair both my razor and I will get dirty". Oh, so to cut human hair can be dirtier than cutting an animal's hair, wondered Little Bhim.

Q. "If I cut your hair both my razor and I will get dirty". This statement signifies:

- (A) Bhim belonged to upper caste.
- (B) Bhim belonged to lower caste.
- (C) Barber belonged to lower caste.
- (D) Both Bhim and Barber belonged to upper caste.

Assertion and Reasoning Type Questions (Q11 –Q13)

Directions: In the following questions, a statement of Assertion (A) is followed by a statement of Reason (R). Mark the correct choice as:

- (A) Both assertion (A) and reason (R) are true and reason (R) is the correct explanation of assertion (A).
- (B) Both Assertion (A) and Reason (R) are true but reason (R) is not the correct explanation of assertion (A).
- (C) Assertion (A) is true but Reason (R) is false.
- (D) Assertion (A) is false but Reason (R) is true.

Q11. Assertion (A): You can keep an ice or cold water pack on the burn.
Reason (R): Do not apply ghee, oil, etc. on the burn.

Q12. Assertion (A): Children can be protected against certain diseases like whooping cough, diphtheria, measles etc. by vaccination.
Reason (R): Vaccination helps in developing resistance against diseases.

Q13. Assertion (A): Days and nights are equal at the equator.
Reason (R): The sun rays fall directly on the equator throughout the year.

Section B

Very Short Answer Type Questions

(6×2=2)

Q14. Gandhi ji once said "Untouchability is a serious matter" Do you agree, if yes, Write in a sentence how do people generally behave with those people who clean toilets and drains.

Q15. Name any two jobs you would *not* choose to do?

Q16. Suggest any two ways to save forests?

- Q17. If you are at home and earthquake occurs, write two steps to protect yourself?
- Q18. What is the utility of a mobile van?
- Q19. What causes change in the seasons?

Section C
Short Answer Type Questions **(5×3=15)**

- Q20. "India is a vast country which has many diversities. Dresses and cultures of different states are different". Now based on your memory, write the names of dresses worn by the people of following states:
- a) Kashmir
b) Kerala
c) Orissa
- Q21. "Acquired traits develop during life, whereas inherited traits are received from parents at birth". Apply your knowledge and classify the below mentioned traits into acquired and inherited traits:
Knowledge, hair colour, weight, nose shape, face shape.
- Q22. You have read the story of Danu's village. Danu's family and many others go far away for work. Due to this Danu and other children had to leave the village for six months and their education suffers. What happens when you are not able to go to school for a long time.
- Q23. 'Forest is everything for us. We can't live away from the forests even for a day' Justify the statement.
- Q24. Recall the chapter 'Across the Wall'. What do you mean by the wall? Write in your own words.

Section D
Long Answer Type Questions **(2×5=10)**

- Q25. What is Air Pollution? Give the measures to control Air Pollution.
OR
Define Pressure. Describe an experiment to prove that air exerts pressure.
- Q26. Rocks are classified into Igneous, Sedimentary and Metamorphic rocks. Based on your understanding give the comparative analysis of Sedimentary and Metamorphic rocks.
OR
'Coal and petroleum are fossil fuels'. Justify the statement.

मॉडल पेपर हिंदी

कक्षा: पांचवी

विषय: हिंदी

समय: 2.30 hours

अवधि अंक: 50 marks

भाग पहला (गद्यांश)

प्रश्न 1: नीचे लिखे अपठित गद्यांश को पढ़कर प्रश्न के सही उत्तर दें-

(5x1=5)

एक बार एक छोटी सी तितली बाग में इधर-उधर फूलों पर मंडरा रही थी। तितली के पंख बहुत कोमल और रंग-बिरंगे थे। उसके छह पर थे। तितली फूलों का रस पी रही थी। वह हम बच्चों को बहुत अच्छी लगी। सचमुच तितली बाग की रानी कहलाती है।

(क) तितली फूलों पर कहां मंडरा रही थी ?

(ख) तितली के पंख कैसे होते हैं ?

(ग) बाग की रानी कौन कहलाती है ?

(घ) खाली स्थान भरिए :-

तितली के छह _____ थे।

(ङ) बैग में कौन रहता था ?

- बंदर
- शेर
- तीतर
- तितली

प्रश्न 2: नीचे लिखे पठित गद्यांश को पढ़कर प्रश्नों के सही उत्तर दे-

(5x1=5)

भारत में तरह-तरह के उत्सव या त्योहार मनाए जाते हैं। कुछ त्योहार ऋतुओं से संबंधित है जैसे वसंत। कुछ त्योहार महापुरुषों की याद में मनाए जाते हैं जैसे दशहरा, रामनवमी और गांधी जयंती। स्वतंत्रता दिवस, गणतंत्र दिवस आदि हमारे राष्ट्रीय त्योहार हैं। ऋतुओं से संबंधित त्योहारों में 'बिहू' तथा 'ओणम' बहुत प्रसिद्ध है। 'बिहू' पूर्व भारत में मनाया जाता है, जबकि 'ओणम' दक्षिण भारत में बड़ी धूमधाम से मनाया जाता है। उत्तर भारत में बैसाखी, नेवरह, नवरोज, होली, दिवाली, लोहड़ी आदि प्रमुख रूप से मनाए जाते हैं।

(क) बिहू पर्व भारत के किस भाग में मनाया जाता है ?

- उत्तर
- दक्षिण
- पूर्व
- पश्चिम

(ख) ओणम पर्व भारत के किस भाग में मनाया जाता है ?

- उत्तर
- दक्षिण
- पूर्व
- पश्चिम

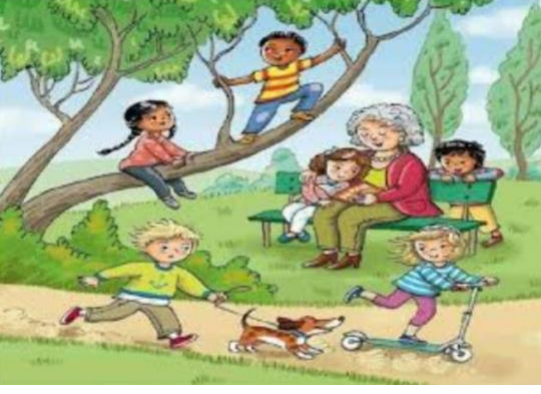
(ग) हमारे राष्ट्रीय त्योहार कौन-कौन से हैं ?

(घ) उत्तर भारत में मनाए जाने वाले किसी एक त्योहार का नाम लिखें।

(ङ) त्योहार शब्द का पर्यायवाची _____ है ? (मौसम, पर्व)

प्रश्न 3: चित्र देखकर खाली स्थान भरे :-

(5x1=5)

- (क) यह चित्र _____ का चित्र है ।
(ख) बगीचे में _____ खेल रहे हैं ।
(ग) दो बच्चे _____ पर बैठे हैं ।
(घ) मां रीना को _____ सुना रही है ।
(ङ) बगीचे में _____ है ।

भाग दूसरा (व्याकरण)

प्रश्न 4: चित्रों को देखकर उचित संज्ञा से रिक्त स्थानों की पूर्ति कीजिए :

(5x1=5)

(झंडा, लोहा, मिट्टी, चंद्रमा, लोमड़ी, पतंग, गुलदस्ता, भारत, गाय)

(क) आकाश में _____ चमकता है ।

(ख) कुम्हार _____ से बर्तन बना रहा है ।

(ग) _____ मेरा देश है ।

(घ) _____ से फूल मत निकालो ।

(च) _____ हमें दूध देती है ।

प्रश्न 5: निम्नलिखित मुहावरों के सही अर्थ चुनिए :

(5x1=5)

1: आंख लगना

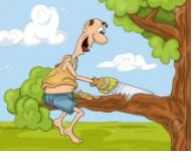
(क) सो जाना

(ख) अति प्रिय

(ग) आंख खुलन

(घ) आंख में लगना

2: अकल का दुश्मन

(क) बहुत बड़ा दुश्मन

(ख) महामूर्ख

(ग) अपना दुश्मन

(घ) दुश्मनी करना

3: मुंह में पानी भर आना

(क) मुंह में पानी रोकना

(ख) जी ललचाना

(ग) उल्टी आना

(घ) दुश्मनी करना

4: दांतो तले अंगुली दबाना

(क) दंग रह जाना

(ख) मुकाबला करना

(ग) डर जाना

(घ) दांतों में दर्द होना

5: कोल्हू का बैल

(क) एक तरह का बैल

(ख) कोल्हू नाम के आदमी का बैल

(ग) कोल्हू के पास बांध बैल

(घ) रात दिन काम करने वाला

प्रश्न 6: निम्नलिखित शब्दों के पर्यायवाची लिखिए :

(3x1=3)

(क) आकाश

- धरती
- आसमान
- लड़का
- प्रकाश

(ख) आग

- नयन
- शशि
- अग्नि
- रवि

(ग) फूल

- स्वर्ण

· वृक्ष

· लता

· पुष्प

प्रश्न 7: निम्नलिखित शब्दों के लिंग बदले:-

(3x1=3)

(क) चाचा और ____ आ गए ।

- चींटी
- चीनी
- चाची

(ख) नीतू अपने सास और ____ को देखकर खुश हो गई ।

- ससुर
- पति
- पिता

(ग) बालक और _____ पुस्तक पढ़ रहे हैं ।

- शिक्षक
- बालिका
- मित्र

भाग तीसरा (लेखन कौशल)

प्रश्न 8: नीचे दी हुई चित्र को समझ कर रिक्त स्थान भरो :

(0.5x10=5)

ईद _____ का सबसे बड़ा त्यौहार है। यह पूरी _____ में धूमधाम से मनाया जाता है। इस त्यौहार को _____ के नाम से भी जाना जाता है। मुसलमान _____ दिनों के _____ के बाद ईद मनाते हैं। रोजा सुबह _____ निकलने से पहले रखा जाता है, जिसे _____ कहा जाता है। शाम को _____ ढलने के बाद रोजा तोड़ा जाता है, जिसे _____ कहा जाता है। रोजे खत्म होने पर _____ आती है। सभी _____ कपड़े पहनकर _____ की नमाज अदा करते हैं। इस दिन लोग एक दूसरे के _____ लगते हैं।

प्रश्न 9: मित्र को परीक्षा में प्रथम आने पर बधाई पत्र लिखें।

(4x1=4)

अथवा

प्रधानाचार्य को फीस माफ करने के लिए प्रार्थना पत्र लिखें।

भाग चौथा (साहित्य)

प्रश्न 10: नीचे दिए प्रश्नों में से किन्हीं चार प्रश्नों के उत्तर दीजिए:

(2.5x4=10)

(क) लोहड़ी का उत्सव कहां-कहां मनाया जाता है?

(ख) वैक्यूम क्लीनर से हमें क्या लाभ होते हैं?

(ग) काबुलीवाला सर्दियों में कहां चला जाता था?

(घ) लोहड़ी का उत्सव कहां-कहां मनाया जाता है?

(ड) जम्मू -कश्मीर में किस-किस धर्म को मानने वाले लोग रहते हैं?

(च) अन्ना ने क्या सोच कर आरिफ की बात मान ली?

विशे : डोगरी

जमात: पत्रमी

समां : दो घंटे

कुल अंक: 50

सामान्य निर्देश

हेठ दिते दे निर्देशं गी ध्यान कन्नै पढो:-

प्रशन- पत्र गी चार हिस्सें च बंडे गेदा ऐ ।

सारे सुआल जरूरी न।

भाग इक - पठत ते अपठत गद्यांश उप्पर आधारत ऐ। 5+5=10

भाग दो- पाठय - पुस्तक उप्पर आधारत ऐ। 20

भाग त्रै - व्याकरणिक इकाई उप्पर आधारत ऐ। 10

भाग चार - रचनात्मक लेखन उप्पर आधारत ऐ।10

भाग इक

पठत पद्यांश

सुआल 1 (क) दिते गेदे पद्यांश गी ध्यान कन्नै पढो ते

जबाब देओ:-

"कु'न जानै अंबर दी लीला।

अंबर जियां सागर नीला।

इस अंबरै पर किशती बनियै,

छोड़-छड़ांते तरदा बद्दल।

बिजली ज़रा सुभाs दी त्रिक्खी,

खोs खबरै एह कुत्थुंआ सिक्खी।

गुड़की-गुड़की सांबर मारै,
नसदा-भजदा,डरदा बददल।
सिनफिन-सिनफिन करदा बददल।
निक्किये कनिये बरदा बददल।"

१.अंबरै पर किशती बनिये केह तरदा ऐ?

क. बददल ख. पेंशी

ग. पानी घ. हवा

२.बददल कनेहिये कनिये बरदा ऐ?

क. मिट्ठिये ख.निक्किये

ग. बड्डिये घ. भारिये

३. बिजली सभास दी कनेही ऐ?

क. गुस्सैल ख. त्रिक्खी

ग. रोबदार घ. चंडी

५. बिजली बदलै गी _____ मारदी ऐ।

क. डंडे ख. सांबर

ग. न्होरे घ. चंडां

५. बददल ब'रने कन्ने धरती पर केह छाई जंदी ऐ?

क. हरियाली ख.बेरौनकी

ग. उदासी घ.सोका। 1*5=5

अपठत गद्यांश

(ख) दिते गेदे गद्यांश गी ध्यान कन्ने पढो ते सुआले दे जवाब देओ :-

" इत्थै रूक्ख-बूहटे लाने दी बड़ी लोड़ ऐ। बूहटे असेंगी ठंडी छां, शुद्ध ब्हाऽ ते हरियाली दिंदे न ते साढियां जरूरतां बी पूरियां करदे न। तुस बस स्नेहा भेजो। सरकारी नर्सरी आहले आपूं बूहटे लाई जंदे न। कोई खर्च नेई। बूहटे बी उं'दे ते मजदूर बी उं'दे।"

१. शुद्ध ब्हाऽ ताईं केह ज़रूरी ऐ?

क. फैक्ट्रियां ख. पानी

ग. अंबर घ. बूहटे

२. रूक्ख-बूहटे लाने दी कुत्थै लोड़ ऐ?

क. धरती उप्पर ख. गास्सै उप्पर

ग. चन्नै उप्पर घ. पानियै च

३. असेंगी छां कु'न दिंदा ऐ?

क. पत्थर ख. डूंगर

ग. बूहटे घ. पानी

४. सरकारी नर्सरी आहले केह करदे न?

क. मकान बनांदे ख. चिट्ठियां आहनदे

ग. पढांदे घ. रूक्ख-बूहटे लांदे

५. रूक्ख-बूहटे साहडे केह न?

क. गुआंडी ख. दुश्मन

ग. मित्र घ. इंदे चा कोई नेई

भाग दो

पाठ्य पुस्तक

सुआल 2. (क) कु'नें त्र'ऊं सुआलें दे ज़बाब

देओ:- (गद्य)

१. बाबा जितो कु'न हा?

२. कंप्यूटर सामनै कियां बौहना चाहिदा?
३. मोमी लफाफेँ दा इस्तेमाल की नेई करना चाहिदा?
४. गोलू कोहदे शा कत्थां सुनदा हा? $3*2=6$
- (ख) कु'नेँ द'ऊं सुआलेँ दे ज़बाब देओ:- (पद्य)
१. चौधरियेँ दी घोड़ी दा सुभास किस चाल्ती दा ऐ?
२. दादा जी ने चूहेँ नठाने लेई केह् जुगती लाई?
३. लबलू इन्ना खुश की हा? $2*2=4$
- (ग) स्हेई अग्गेँ(✓)ते गलत अग्गेँ(x)लाओ:- $1*5=5$
१. गोलू बड़ा आलसी थे चतल जागत हा। ()
२. बाबा जित्तो दी धीऊ दा नांस कौड़ी ऐ। ()
३. गैहिलियेँ दे कतूरे साफ-सुथरे होंदे न। ()
४. कंप्यूटर गी मशीनी मनुक्ख बी आखेआ जंदा ऐ। ()
५. बाबा जित्तो डुग्गर दा लोकप्रिय जननायक ऐ। ()
- (घ) खाल्ती थाह् पूरो:-
- विशे, अभ्यास, तौले, कंप्यूटर, पुल्ले-जनेही
१. वर्तमान जुग ___ दा जुग मन्नेआ जंदा ऐ।
२. कंप्यूटर रांहेँ साढ़ा कम्म ___ होई जंदा ऐ।
३. विद्यार्थी अपने ___ दी जानकारी सैहल गै करी लेंदे न।
४. कंप्यूटर गी चलाने गितै ___ दी लोड़ होंदी ऐ।
५. कंप्यूटर दी कीएं गी ___ दबाना चाहिदा। $1*5=5$

भाग त्रै

व्याकरणिक ईकाई

सुआल 3. (क). कु'ने द'ऊं दे विलोम शब्द लिखो:- =2

साथी,चिरेँ,गंदा

ख. कु'ने द'ऊं दे वचन बदलो:-=2

टटैहना, नकम्मा, टब्बर

ग. कु'ने द'ऊं दे समानार्थी शब्द लिखो:-=2

बरेस,कच्छ, सम्हाल,शोशक

घ. कु'ने द'ऊं शब्दें दे अर्थ देइयै वाक्य

बनाओ:-

त्रिक्खा,गलोड़ी,ईरखा =2

ड.संजा जां सर्वनाम दी परिभाशा लिखो?

उदाहरण समेत? = 2

भाग चार

रचनात्मक लेखन

सुआल4. (क) दिते गेदे विशें चा कुसै इक विशे उप्पर निबंध लिखो:-

मेरा घर,मेरा स्कूल जां पालतू जानवर 1*6=6

(ख) अपनी मुख्क अध्यापिक गी ज़रूरी कम्मै गितै इक दिन दी छुट्टी आस्तै दरखास्त लिखो।

जां

अपनी मुख्क अध्यापिक गी फीस माफ करने आस्तै दरखास्त लिखो।

1*4=4

(1×5=5)

سوال نمبر 2: سیم شعر پڑتے لیکن وہ یمن پتہ کنہہ درج سوالن جواب۔

چھ کیا نند بونے یہ سوئے وطن

یہ سوئے وطن نند بونے وطن

یہ روشن فضا خوشبو ہوا زوان زندگی، زندگی ہند دوا

بلان دادی فرحت یوان منزدلن یہ سوئے وطن نند بونے وطن

دوان آد تریشہ بہنن ژھارنے تھو کمت تہ یس آسہ تس پرارنے

شہلی کلر کتہ اندی اندی روڑتھ وطن یہ سوئے وطن، نند بونے وطن

1- سیم شعر کمرہ نظمہ منہ چھ کڈنہ آہتی؟

2- سیم شعر کمرہ شاعرن چھ لیکنھی آہتی؟

3- آد کمن چھ ژھاران؟

4- شہلی کلر کتہ اندی اندی چھ؟

5- یہ شعر پھر ونشس منہ:

بلان دادی فرحت یوان منزدلن یہ سوئے وطن نند بونے وطن

(1×5=5)

سوال نمبر 3: شکلہ تہ ناور لاو:

1- یاسمینہ یوسف

2- گلاب سنگھ

3- عایشہ عزیز

4- نادیہ نگہت

5- تجمل اسلام

سیکشن ب: (گرامر)

سوال نمبر 4: دینے آئیے ہدایتو مطابق لیکھو جواب۔

ا۔ ناوٹی ژاؤو: (2)

وندس منترچھ شپن بیوان۔ اوئد پوک چھ سفید۔ شپنہ تھووسی چھ نرمان نرمان وسان۔ شری چھ نوش گرہان

ب۔ وائدناوتین ہندی جمع ناوٹی لیکھو: (1)

ژر کل کتاب ال

ج۔ نرناوتین ہندی مادناوٹی لیکھو: (1)

ہون بیور داند کزال

سوال نمبر 5: یمن لفظن ہندی ضد لیکھو: (3)

نوش ٹوٹھ اوڈر لوکٹ ژھوٹ پرون

سیکشن ج: (لیکھنک فن)

سوال نمبر 6: بوئے کنہ دینہ آمتین اشارن ہندی مدد ستری لیکھو "میون وطن: عنوانس متعلق اگس ہنس لفظن پیٹھ مشتمل مضمون۔

میون وطن چھ خوبصورت۔ روشن فضا۔ صاف ہوا۔ دادی چھ بلان۔ پوش۔ کولہ۔ آ۔ شہلی کلر۔ بلبل تہ گل۔

ساری چھ خوش۔ بال۔ ناگ۔ خوبصورت باغ۔ جاناوار۔ (یا)

سانہ بتر اڑ پیٹھ چھے بے شمار زوڈا ژ روزان۔ یمن سارنے ہند زید روزنہ ہاتھ چھ صاف آب، صاف ہوا تہ صاف

اوئد پوک ضروری۔ ماحول صاف تھاوئے ہاتھ کم کم طور طریقہ چھ پانناونی، اتھ پیٹھ لیکھو اگس ہنس لفظن پیٹھ مشتمل

مضمون۔ (6)

سوال نمبر 7: پانس متعلق لیکھو شے جملہ۔ مثلن: مے چھ ناو۔۔۔۔۔۔ (3)

سوال نمبر 8: تہندس بڈس بائیس چھ خاندر۔ اتھ موقص پیٹھ چھو توہی دون دوہن گر روزن یرہان۔ پننہ سکولکس ہیڈماسٹر صائب

لیکھو دون دوہن ہندروخصتہ ہاتھ درخواست۔ (یا)

(4) پننہ دوستس لیکھو چھٹی تھ منز پہلگا مچ نو بصورتی باوتھ تس امہ جابہ ہندسائل کرینچ دعوت آسہ کرنہ آپڑ۔

سیکشن د۔ (ادب)

سوال نمبر 9: دنہ آتھو ژورو سوالو منز لیکھو ترہن سوالن جواب۔ (2×3=6)

1- آفرین حیدر کھیلہ ہندس مقابلس منزگیہ سوہنہ سٹڈ مپڈل زینہ نس منز کامیاب؟

2- وندس منز وشنیر حاصل کرنہ ہاتھ کس کس چیزچھ استعمال یوان کرنہ؟

3- ایل پی جی ورتا ونہ وز کم احتیاط چھ ضروری؟

4- گلاب سنگھ کرتہ کتہ زاو؟

سوال نمبر 10: دنہ آتھو ہدایتو مطابق لیکھو سوالن ہندی جواب۔ (2×2=4)

پہ رچھ ہا دل غریبن بے کن ہند ٹپننہ کر مہ و تھ ہاؤم خدایا

1- یہ شعر کتہ نظمہ ہند چھ؟

2- اتھ شعرس منز کیا چھ منگنہ آمت؟

3- بیم لفظ کرو مجلن منز استعمال:

شپن، کمل، تاچھ، ڈل

سوال نمبر 11: 1- "وفاداریار" سبقس منز کس کس جانور چھ؟ (2)

ب- یو منز کس تہ کیا ز اوس وڈیر؟ (1)

ج- ووٹ کیا ز نیو سہس یار؟ (1)

د- آخرس کیا ووٹن سہن ووٹنس؟ (1)

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਜਮਾਤ ਪੰਜਵੀਂ

ਵਿਸ਼ਾ : ਪੰਜਾਬੀ

ਅੰਕ : 50

ਸਮਾਂ : 3 ਘੰਟੇ

ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਪਾਲਨ ਕਰੋ।

- ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ।
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਨੂੰ ਚਾਰ ਭਾਗਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ, ਭਾਗ ਦੂਜਾ, ਭਾਗ ਤੀਜਾ ਅਤੇ ਭਾਗ ਚੌਥਾ।
- ਹਰ ਭਾਗ ਦੇ ਅੰਕ : ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਦੇ 20 ਨੰਬਰ, ਦੂਜੇ ਭਾਗ ਦੇ 12 ਨੰਬਰ, ਤੀਜੇ ਭਾਗ ਦੇ 10 ਨੰਬਰ ਅਤੇ ਚੌਥੇ ਭਾਗ ਦੇ 8 ਨੰਬਰ ਹਨ।

ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ

1 ਪ੍ਰ. (ਕ) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪੈਰੇ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦਿਓ :

“ਵਿਸਾਖੀ” ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਲਈ ਬਹੁਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਰੱਖਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਦਿਨ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਦਸਵੇਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ 1699 ਈ: ਦੀ ਵਿਸਾਖੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ “ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ” ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖੀ ਸੀ। ਜੇ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਦਾ ਅਗਲਾ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਮੋੜ ਸੀ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਤਿਉਹਾਰ ਦੀ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਿਉਹਾਰ ਨੂੰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਕਿਸਾਨ ਆਪਣੀ ਫਸਲਾਂ ਕੱਟ ਕੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਵੇਚ ਕੇ ਵਿਸਾਖੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਭੰਗੜੇ ਪਾਂਦੇ, ਤੀਵੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਗਿੱਧੇ-ਬੋਲੀਆਂ ਪਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਵਿਸਾਖੀ ਦਾ ਨਾਮ ਭਾਰਤ ਦੇ ਉੱਤਰ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਬੋਲਦੇ ਹਨ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਦੱਖਣ ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੋਕ ਇਸ ਨੂੰ

“ਪੋਗਲ” ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸੀ ਵਿਸਾਖੀ ਨੂੰ 1919 ਵਿਚ ਜੱਲਿਆਂ ਵਾਲੇ ਬਾਗ ਵਿਚ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ ਜਰਨਲ ਡਾਇਰ ਨੇ ਨਿਹੱਥੇ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਗੋਲੀਆਂ ਚੱਲਵਾ ਕੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਭਾਰਤਵਾਸੀ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੇ ਘਾਟ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

- a) ਵਿਸਾਖੀ ਦੇ ਤਿਉਹਾਰ ਦੀ ਕੀ ਮਹੱਤਤਾ ਹੈ ?
- b) ਵਿਸਾਖੀ ਆਉਣ ਤੇ ਕਿਸਾਨ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਕਿਉਂ ਮਨਾਂਦੇ ਹਨ ?
- c) ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀ ਸਾਜਨਾ ਕਿਸ ਨੇ ਅਤੇ ਕਿਉਂ ਕੀਤੀ ?
- d) ਜਲ੍ਹਿਆਂ ਵਾਲੇ ਬਾਗ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਤੇ ਗੋਲੀ ਕਿਸ ਨੇ ਚਲਵਾਈ ਸੀ ?
- e) ਵਿਸਾਖੀ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਾਕੀ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ?

ਖ) ਬਹੁ ਵਿਕਲਪੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ :

* ਵਿਸਾਖੀ ਤਿਉਹਾਰ ਹੈ :

-ਰੋਸ਼ਨੀ ਦਾ

-ਰੰਗਾਂ ਦਾ

-ਫਸਲਾਂ ਦਾ

* ਰਾਜਾ ਸੁਧੋਧਨ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਨਾਮ :

-ਦਸ਼ਰੱਥ

-ਗਜ਼ੋਂਦਰ

-ਸਿਧਾਰਥ

* ਹਰਮਨ ਸਕੂਲ ਜਾਂਦਾ ਸੀ :

-ਮੋਟਰ ਸਾਇਕਲ ਤੇ

-ਪੈਦਲ ਤੁੱਰ ਕੇ

-ਕਾਰ ਤੇ

* ਸਿਧਾਰਥ ਦਾ ਵਿਆਹ:

-ਪਰਮੀਤ ਨਾਲ

-ਸ਼ਕੁੰਤਲਾ ਨਾਲ

-ਯਸ਼ੋਧਰਾ ਨਾਲ

* ਮੁੱਖ ਅਧਿਆਪਕ ਜੀ ਨੇ ਹਰਮਨ ਨੂੰ

-ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ

-ਤਾਰੀਫ਼ ਕੀਤੀ

-ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ

ਗ) ਖਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ ਵਿਚ ਉਚਿਤ ਜਵਾਬ ਲਿਖੋ :

-ਰੱਬ ਨੂੰ ਨਾ ਮਾਰ ਸਾਡੇ ਰੱਬ.....।

-ਕਪਲਵਸਤੂ ਰਿਆਸਤ ਦਾ ਰਾਜਾ.....ਸੀ।

-ਮਹਾਤਮਾ ਬੁੱਧ ਨੂੰ.....ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

-ਮਾਰਦਾ ਦਮਾਮੇ ਜੱਟ.....।

-ਦੱਖਣ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਵਿਸਾਖੀ ਨੂੰ.....ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਘ) ਸਹੀ-ਗ਼ਲਤ ਦਸੋ : (x/✓)

-ਜਲ੍ਹਿਆਂ ਵਾਲਾ ਭਾਗ ਵਿਚ ਗੋਲੀਆਂ ਸਿਕੰਦਰ ਨੇ ਚਲਵਾਈਆਂ।

-ਮਹਾਤਮਾ ਬੁੱਧ ਦਾ ਨਾਮ ਸਿਧਾਰਥ ਸੀ।

-ਨਲ ਵਿਚੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਪਾਣੀ ਵੱਗਦਾ ਚੰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਸਹੀ ਕਾਲਮ ਵਿਚ ਜੋੜੋ :

ਮੁਗਲ ਬਾਗ਼

ਨਲਕਾ

ਹਰਮਨ ਨੇ ਠੀਕ ਕੀਤਾ

ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ

ਭਾਗ ਦੂਜਾ

ii ਅਤਿ ਸੰਖੇਪ ਪ੍ਰਸ਼ਨ :

- ਹਰਮਨ ਸਕੂਲ ਦੇਰ ਨਾਲ ਕਿਉਂ ਪੁੱਜਿਆ ?
- ਮੁੱਖ ਅਧਿਆਪਕ ਨੇ ਹਰਮਨ ਬਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਕੀ ਕਿਹਾ ?
- ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਪੁੰਨ ਦਾ ਕੀ ਲਾਭ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ?
- ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਨੇ ਰੱਬ ਵਿਚ ਸਵਾਰ ਹੋ ਕੇ ਬਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਕੀ ਵੇਖਿਆ ?
- ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਮੁਗਲ ਬਾਗ਼ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਕਦੋਂ ਖੋਲ੍ਹੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ?
- ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਰਾਜਕੁਮਾਰ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਾ ਕਿਉਂ ਕਰਦਾ ਸੀ ?

ਭਾਗ ਤੀਜਾ

iii ਅਤਿ-ਅਤਿ ਸੰਖੇਪ ਪ੍ਰਸ਼ਨ :

- ਕਪਲਵਸਤੂ ਦੇ ਰਾਜਾ ਦਾ ਕੀ ਨਾਮ ਸੀ ?
- ਵਿਸਾਖੀ ਕਦੋਂ ਮਨਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ?
- ਮਹਾਤਮਾ ਬੁੱਧ ਨੂੰ ਗਿਆਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕਿੱਥੇ ਹੋਈ ?
- ਹਰਮਨ ਨੇ ਸਕੂਲ ਜਾਂਦਿਆਂ ਕਿਹੜਾ ਅੱਛਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ?
- ਕਵੀ ਦਾ ਰੱਬ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?

ਭਾਗ ਚੌਥਾ

ੀ੩ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਵਾਕਾਂ ਵਿਚ ਵਰਤੋ :

ਖਰਾਬ, ਆਕਾਰ, ਇਨਾਮ, ਬੇਚੈਨ

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਲਿਖੋ :

-ਉਪਰਾਮ

-ਅਵਸਥਾ

-ਵਫ਼ਾਦਾਰ

-ਜ਼ਖਮੀ

جماعت: پانچویں

وقت: 2½ گھنٹے

نمبرات: 50

مضمون: اردو

(حصہ الف) پڑھنے کا فہم

سوال نمبر 1- مندرجہ ذیل اقتباس کو پڑھ کر آخر میں دیئے گئے سوالات کے جوابات لکھیے۔ (5)

سائنس داں اپنی لگن اور انتھک محنت سے آئے دن نئی نئی چیزیں دریافت کرتے رہتے ہیں۔ نئی نئی دوائیں ایجاد کر کے ہمارے دکھ درد کا علاج آسان بناتے ہیں۔ میری کیوری بھی ایک ایسی ہی عظیم خاتون سائنس داں تھی۔ جس نے ایک ایسا جوہر دریافت کیا جو نہایت ہی کارآمد ہے۔ اس کا نام ریڈیم ہے اور ریڈیم بہت سی مہلک بیماریوں کے علاج میں کام آتا ہے۔ ۱۹۰۵ء میں میری کیوری اور ان کے شوہر پیری کیوری کو طبیعات میں دنیا کا سب سے بڑا انعام "نوبل پرائز" دیا گیا۔ میری کیوری نے یورینیم پر اپنا کام جاری رکھا اور ۱۹۱۱ء میں میری کیوری کو دوسری مرتبہ نوبل پرائز سے نوازا گیا۔ میری تجربوں کے دوران نکلنے والی تیز شعاعوں کو اپنے جسم پر برداشت کرتی رہی جس کے نتیجے میں میری کیوری کو خون کا کینسر (لیکومیا) ہو گیا۔ اور ۴ جولائی ۱۹۳۴ء کو انسانیت کی یہ محسن اور عظیم سائنس داں اس دنیا سے چل بسی۔

سوال نمبر 1- سائنس داں اپنی محنت اور لگن سے کیا کیا دریافت کرتے ہیں؟

1- نئی چیزیں 2- پرانی چیزیں

3- بیکار چیزیں 4- قدرتی چیزیں

سوال نمبر 2- ریڈیم ایجاد کرنے والی خاتون کا نام کیا تھا؟

سوال نمبر 3- میری کیوری اور اسکے شوہر پیری کیوری کو نوبل انعام کب ملا؟

سوال نمبر 4- میری کو خون کا کینسر — کی وجہ سے ہوا؟

1- شعاعوں 2- زیادہ محنت 3- کمزوری 4- برداشت

سوال نمبر 5- جولائی 1934 میں کیا ہوا؟

1- میری کیوری کی موت 3- ریڈیم کی دریافت

2- پیری کیوری کی موت 4- میری کیوری کو نوبل پرائز ملا

سوال نمبر 2- مندرجہ ذیل غیر درسی اقتباس کو غور سے پڑھنے اور آخر میں دیئے گئے سوالات کے جوابات لکھیے۔ (5)

قدرت نے ہمارے لئے بڑی خوب صورت دنیا بنائی ہے۔ اس دنیا میں اونچے اونچے پہاڑ ہیں۔ پر فضا وادیاں اور گھنے جنگلات ہیں۔ زرخیز زمین، خوب صورت جھیلیں اور گہرے سمندر بھی جو اپنی تہ میں نہ جانے کتنے خزانے چھپائے ہوئے ہیں۔ قدرت کی عطا کی ہوئی اس خوب صورتی کی دیکھ بھال کرنے اور اسے باقی رکھنے کی ذمہ داری انسان کی ہے۔ اس لئے ہمیں کوئی ایسا کام نہیں کرنا چاہیے جس کی وجہ سے اس دنیا کا قدرتی حسن برباد ہو۔ کبھی کبھی قدرت کی طرف سے کچھ ایسی آفتیں نازل ہوتی ہیں جو تباہی مچا دیتی ہیں جیسے خشک سالی جو بارش کی کمی کی وجہ سے آتی ہے جب کہیں خشک سالی پڑتی ہے تو زمین کی اوپری پرت میں دراڑیں پڑ جاتی ہیں۔ زمین خشک اور کھیتیاں برباد ہو جاتی ہیں، انسان اور جانور سب پیاس سے مرنے لگتے ہیں۔

سوال نمبر 1- اس اقتباس میں لفظ قدرت کا کیا مطلب ہے؟

1- اللہ 2- انسان 3- آب و ہوا 4- کائنات

سوال نمبر 2- سمندر نے اپنے اندر کیا چھپایا ہوا ہے؟

1- خزانے 2- انسان 3- زرخیز زمین 4- خوبصورت جھیلیں

سوال نمبر 3- قدرت کی بنائی ہوئی اس خوب صورتی کی دیکھ بھال اور ذمہ داری کس کی ہے؟

1- انسان 2- اللہ 3- فرشتوں 4- مشینوں

سوال نمبر 4- خشک سالی کس کی کمی کی وجہ سے ہوتی ہے؟

1- پانی 2- کھانا 3- فصل 4- پہاڑ

سوال نمبر 3- تصویر کو غور سے دیکھنے کے بعد سوالات کے جوابات دیجیے:

- (1) سوال 1- پھل ہماری زندگی میں کیا اہمیت رکھتے ہیں؟
- (1) سوال 2- آپ کو کون سا پھل پسند ہے اور کیوں؟
- (1) سوال 3- پھلوں کا بادشاہ کس کو کہا جاتا ہے؟ کیا وہ پھل اس تصویر میں موجود ہے؟
- (1) سوال 4- کشمیر میں پائے جانے والے چند پھلوں کے نام بتائے؟
- (1) سوال نمبر 5- تصویر میں جتنے پھل دکھ رہے ہیں ان کے نام لکھیے؟

(حصہ ب) گرامر

سوال نمبر 4- دیئے گئے جملوں میں اسم، فعل اور حروف الگ الگ کر کے لکھیے۔

- (3) ۱- احمد اور ندیم دوست تھے۔ ۲- ندیم زمین پر لیٹ گیا۔ ۳- ریچھ نے ندیم کو سونگھ لیا۔

- (1) سوال نمبر 5- واحد کی جمع لکھیے:
- (1) 2- تذکیر و تانیث لکھیے:
- (1) 3- ضد لکھیے:
- (2) سوال نمبر 6- لاحقہ اور سابقہ لگائیے:
شجر	جاہل	ادیب	کتاب
شاعر	صحابی	ممانی	چڑا
فانی	مُضَر	دُنیا	آلودہ
عمید	جان	ان	خوش
سفر	عقلمند	افسانہ	اثر

سوال نمبر 9۔ ہوا کے فاندوں کے بارے میں چند جملے تحریر کیجیے۔ (3)

(حصہ د) ادب

سوال نمبر 10۔ تین سوالات کے جواب لکھیے (نثر سے) (6)

1- لدانخ کے لوگ خانقاہوں کو کیا کہتے ہیں؟ لدانخ کے مشہور گمپا کون کون سے ہیں؟ (لدانخ سے ایک خط)

2- مہارٹھ کاسنتیہ گرہ کیا تھا؟ بابا صاحب نے جو قدم اٹھایا وہ صحیح تھا یا غلط؟ (ڈاکٹر ابید کر)

3- ہریجن کون تھے اور ان پر کیا پابندی عائد تھی؟ (ڈاکٹر ابید کر)

4- قلعہ باہو کی خصوصیات کے بارے میں چار جملے لکھیے:

سوال نمبر 11۔ دو سوالات کے جواب لکھیے۔ (نظم سے) (4)

1- دن کا غائب ہوا اجالا

تاریکی نے پردہ ڈالا

یہ شعر کس نظم کا ہے اور اس کا کیا مطلب ہے؟

2- نظم "ریل گاڑی" کا کوئی ایک شعر تحریر کیجیے؟

3- "تصویر کشمیر" نظم کے شاعر کیوں کہتے ہیں کہ گلبرگ کشمیر کی جان ہے؟

سوال نمبر 12۔ سبق "بی بی فاطمہ" یا نظم "شام" کا خلاصہ اپنے الفاظ میں لکھیے: (5)

**Government of Jammu & Kashmir
State Council Of Educational Research & Training
(SCERT)**

SUMMATIVE ASSESSMENT

Model Papers For Class-VI

**Session :- 2023-24
Assessment Cell**

Model test paper

Class-VI

Subject -English

Time: 2:30 Hrs.

M.M: 50

General Instructions

The paper is divided into 4 sections

SECTION A- Reading Section15 marks

SECTION B- Grammar Section.08 marks

SECTION C-Writing Section12 marks

SECTION D- Literature 15 marks

All questions are compulsory.

SECTION-A (READING COMPREHENSION)

Q1.Read the following stanza and answer the questions that follow : (1*5 =05 marks)

How bright on the blue is a kite when it's new !

With a dive and a dip it snaps its tail

Then soars like a ship with only a sail

As over tides of wind it rides,

Climbs to the crest of a gust and pulls,

Then seems to rest as wind falls.

(i) Choose the action word in the stanza.

- a) Sail
- b) Crest
- c) Pulls
- d) Ship

(ii)Write one word for –‘regular change in the level of the sea caused by the moon and the sun’ –

- a) Ride
- b) Crest
- c) Tide
- d) Sail

(iii)Find out and write simile used in this stanza

(iv)Tick the correct rhyming words in the stanza.

- a) Sail-crest
- b) Pulls-rides
- c) Tides-rides

(v) What similar things do you notice between a kite and a ship ?

Q.2 Read the passage and answer the questions that follow :

(5 marks)

Plastic scraps can be recycled and shaped into different objects. Though its recycling is not simple, it is not impossible either. We can recycle plastic waste and make durable fencing and thus save timber. However, plastic products, particularly plastic bags, are not good for health. People throughout the world still use plastic bags which are dangerous for one's health. There is a campaign going on in the world today against the use of plastic bags. Experts recommend the use of jute or cloth bags to avoid the dangers that plastic bags pose to human beings. A

bigger danger is the careless dumping of plastics, especially polythene bags. Plastics do not biodegrade in nature. If you bury a plastic bag in the ground, it can still be dug out intact after 500 years. Worse still, certain poisonous chemicals leak from plastic and get into water making it unfit for use. Carelessly thrown plastics blow around in the surroundings, get into soil, choke drains and waterways, and sometimes kill animals that eat them by mistake. They can also be collected and illegally sold back into the market, causing serious health risks

(i) State whether the following statements are true or false: (4*0.5 =2 marks)

- a) Plastic scraps cannot be recycled. _Plastic bags are dangerous for one’s health.
- b) Jute or cloth bags can be an option to avoid the dangers of plastic bags.
- c) Plastic bags do not biodegrade in nature.
- d) Carelessly thrown plastics can be a threat to animal life.

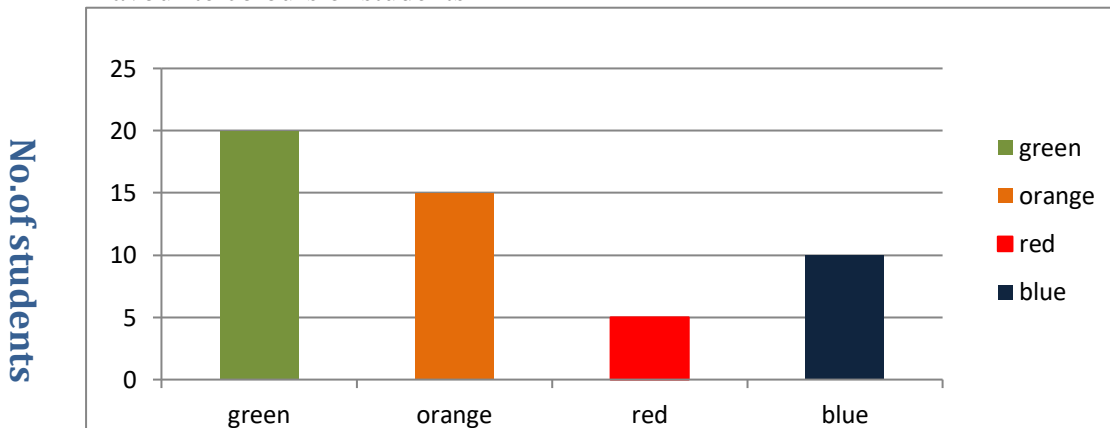
(ii) Find synonyms of the following words from the passage: (4*0.5 =2 marks)

- a) Strong
- b) Risky
- c) Block
- d) Unlawfully

(iii)What are the ill effects of the carelessly thrown plastic ? (1 Mark)

Q3.Study the bar graph given below and answer the questions that follow : (5 marks)

Favourite colours of students

(i) Which is the most favourite colour among the students ?

- a) Orange b) red c)blue d)green

(ii) Which is the least favourite colour among the students ?

- a) Red b) blue c)green d) orange

(iii) How many students chose blue as their favourite colour ?

- a) 10 b) 5 c) 20 d) 25

(iv) How many students chose green as their favourite colour ?

- a) 5 b) 20 c) 10 d)25

(v) What is the total number of students ?

Section B (Grammar-08 marks)

Q4. (i) Fill the blanks with suitable words :

(4 marks)

When he came (a) _____our house last night, he (b)_____very upset. We consoled him (c)_____asked him what happened to (d) _____.

(ii) Edit the following passage. There is one error in each line. Write the incorrect word and correction against the correct blank . (4 marks)

One morning ,the nawab called
His minister and say to him
That he want the length and
breadth from the earth measured?

SECTION -C (Writing skills-12 marks)

Q5. You are Renu Verma/Romit Kumar. You wish to invite your friend Meetu for Bhoomi Puja at your new house. Write an invitation to her in about 50 words .

Q6. Read the following telephonic conversation between Seema and Nitin. Nitin is about to leave home and will not be able to meet Rohan .She leaves a message for him .Write that message ,using not more than 50 words.

Seema : Hello! Could I speak to Rohan ?

Nitin : He is not at home .May I know who is speaking ?

Seema : I am Seema , his classmate .

Nitin : Seema ,I am his elder brother .You can give message to me .

Seema :Ok ,please tell him to bring my English notebook to school tomorrow as our English teacher has asked to bring that for checking .

Nitin : Ok ,I will convey the message.

Seema : Thank you ,bye.

Q7. You live in a hostel .Write a letter to your father asking him to send you money to buy books and pay fees for educational trip .You are Sonia/Samar .

Or

Write a letter to the Principal of your school requesting him to postpone half yearly examination as the summer vacation in your school had been extended because of extreme hot weather and the syllabus of all the subjects has not been completed yet .

Q8. Write a paragraph on 'Joy of living in a village' in about 80-120 words on the basis of following hints :

Fresh air, no crowds, peaceful atmosphere, greenery, no traffic

Or

Write a paragraph on 'your favourite game' in about 80-120 words by using the following hints.

Name of favourite game, when you play it, what you like the most about the game, favourite player

SECTION-D (Literature-15 marks)

Q9. Answer any three questions briefly :

(3*2 =6 marks)

- (i) What was Algu's verdict as head Panch? How did Jumman take it ?
- (ii) In the lesson 'A Game of Chance', in what way did the shopkeeper make a fool of Rashid?
- (iii) What capabilities must an astronaut have according to the journalist? (An Indian-American Woman in Space: Kalpana Chawla)
- (iv) How does hump of the camels help them to survive when there is no water?
- (v) "It was to be a battle of champions". What qualities did the two champion's, mongoose and cobra have? (The Banyan Tree)

Q10. Answer any two questions briefly:

(2*2=4 marks)

- (i) Why do you think he/she has worries? Can you think of ways to get rid of such worries ? (What if)
- (ii) Who are the people the speaker meets? What are they doing? (Vocation)
- (iii) Give one example each of visual imagery and sound imagery from the poem Spring.
- (iv) Who is the speaker in the poem 'Where Do All the Teachers Go'? What does he imagine about what teachers do at home?

Q11. Answer any one question in about 80 -120 words.

(5 marks)

- (i) Describe briefly an improbable dream you ever had. (The Wonder Called sleep)
- (ii) If you were baby crocodile, would you tell Makara that he was wrong? What would you say to convince him? (What happened to the Reptiles)
- (iii) Was it really a ghost who Vijay Singh befooled? Who do you think he was? (A Strange Wrestling Match)

Class: VIth

Max. Marks: 50

Paper: Science

Time Allowed: 3Hrs

Model Test Paper

Section A

Multiple Choice Questions

(12×1=12)

Choose the Correct option: (Q1-Q4)

- Q1. A substance which is essential for maintaining life and growth is called:
(a) nutrient (b) starch (c) scurvy (d) vitamin
- Q2. Spinning can be done manually by:
(a) charkhaz (b) handloom (c) gin (d) none of these
- Q3. Which is a biotic component of environment?
(a) Plants (b) Animals (c) Microorganisms (d) All of these
- Q4. Deficiency of Vit (B₁) leads to:
(i) Scurvy (ii) Beri-Beri (iii) Anemia (iv) Rickets

Mark 'T' if the statement is true and 'F' if it is false: (Q5-Q7)

- Q5. All birds do not have feathers. (T/F)
- Q6. Vermi composting is the use of earthworm to form compost from plastic waste. (T/F)
- Q7. By eating rice alone, we can fulfill nutritional requirement of our body. (T/F)

Fill in the blanks: (Q8-Q10)

- Q8. Redworms do not survive in very ----- and very ----- surroundings.
- Q9. Salt is obtained from seawater by a process known as _____.
- Q10. The phenomenon by which we see our face in mirror is called _____.

Assertion and Reasoning Type Questions (Q11-Q12).

Directions: In the following questions, a statement of Assertion (A) is followed by a statement of Reason (R). Mark the correct choice as:

- A. Assertion and Reason both are correct and Reason is the correct explanation of Assertion.
- B. Assertion and Reason both are correct and Reason is not the correct explanation of assertion.
- C. Both are correct.
- D. Assertion is correct but the Reason is not correct.

Q11. Assertion: evaporation can be used to separate a solid dissolved in a liquid.

Reason: Evaporation is the process in which liquid gets converted into it's vapour.

Q12. Assertion: Role of oceans in supplying usable water is quite important.

Reason: When the sea water reaches us, in various other forms of sources of water, it is no more saline.

Section B

Very Short Answer Type Questions (Q13-Q19):

(7×2=14)

- Q13. Name the major nutrients in our food?
- Q14. Name two items that are made from coconut fibre.
- Q15. How would you obtain clear water from a sample of muddy water?
- Q16. Explain the process of shadow formation.
- Q17. Give two examples of periodic motion.
- Q18. Define the terms: Rotatory motion and Oscillatory motion
- Q19. Name two factors on which the strength of an electromagnet depends.

Section C

Short Answer Type Questions (Q20-Q22):

(3×3=9)

- Q20. What is the aim of Mid-Day Meal Programme?
- Q21. What are the factors which affect the quality of the wool?
- Q22. What is sieving? Where is it used?

Section D

Long Answer Type Questions (Q23-Q25):

(3×5=15)

- Q23. Explain why speed is important for survival in the grasslands for animals that live there. (Hint: There are few trees or places for animals to hide in grasslands habitats.)
- Or
- How do plants differ from animals? Give important differences?
- Q24. Discuss, is it possible to reduce the problems relating to disposal of garbage?
- Or
- Discuss, is garbage disposal the responsibility only of the government?
- Q25. Explain that light has the property of rectilinear propagation.
- Or
- What type of motion do the following objects have?
- (a) the galloping of a horse
 - (b) the needle of a sewing machine
 - (c) the movements of a mosquito
 - (d) the blades of an electric fan
 - (e) the smoke from a lighted agarbatti

MODEL PAPER

Class: - VI

Time: 2 hour 30 mins.

Subject: - Mathematics

Total Marks: 50

General instructions:

- 1) **Section A** comprises of 8 questions carrying 1 mark each.
- 2) **Section B** comprises of 6 questions carrying 2 marks each.
- 3) **Section C** comprises of 5 questions carrying 3 marks each.
- 4) **Section D** comprises of 3 questions carrying 5 marks each.

Section A (Very-Very Short Type Question)

Q1: - A proper fraction is always

- a) Less than 1 b) Equal to 1 c) Greater than 1 d) None of these

Q2: - The number of lines of symmetry of a rectangle is 3 (T/F)

Q3. Which of the following is not a fraction equivalent of $\frac{2}{3}$?

- a) $\frac{4}{5}$ b) $\frac{8}{6}$ c) $\frac{10}{25}$ d) $\frac{10}{15}$

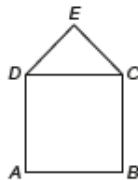
Q4: - The sum of the successor and the predecessor of 100 is _____.

- (a) 198 (b) 199 (c) 200 (d) 201

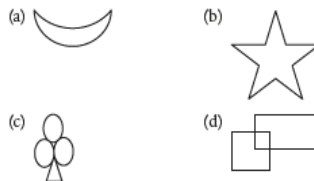
Q5: - If $x : 12 :: 12 : 18$, then x is _____.

- (a) 6 (b) 8 (c) 10 (d) 4

Q6:- In the given figure, $ABCD$ is a square of side 6 cm and CDE is an equilateral triangle. The perimeter of the figure is _____.

Q7: - Which of the following has no line of symmetry?

Q8. Assertion (A) – Perimeter of a square = $4 \times$ Length of a side

Reason (R) – Perimeter is the distance covered along the boundary forming a closed figure when you go round the figure once.

- a) Both A and R are true and R is the correct explanation of A
- b) Both A and R are true but R is not the correct explanation of A
- c) A is true but R is false
- d) A is false but R is true

Section B (Very Short Type Question)

Q9:- A shopkeeper brought 12 dozen eggs out of which 2 dozen eggs are sold and 9 eggs are damaged. After removing the damaged eggs, 8 eggs are replaced. Find the remaining number of eggs with the shopkeeper finally.

Q10:- The cost of a pizza is $2\frac{1}{2}$ times the cost of a burger. If the sum of the costs of one burger and one pizza is Rs105, then find the cost of the burger.

Q11:- If P is a 3-digit number and Q is the number formed by reversing the order digits of P, then find the difference between the place value of the digits in the tenth place.

Q12:- The following table shows the number of toys sold by a mart during a week. Draw a line graph to represent the given data

Week	Mon	Tue	Wed	Thu	Fri	Sat	Sun
No. of Toys	21	10	17	24	10	16	20

Q13:- Simplify: $128.364 + 10.08 - 132.16 + 9.8$

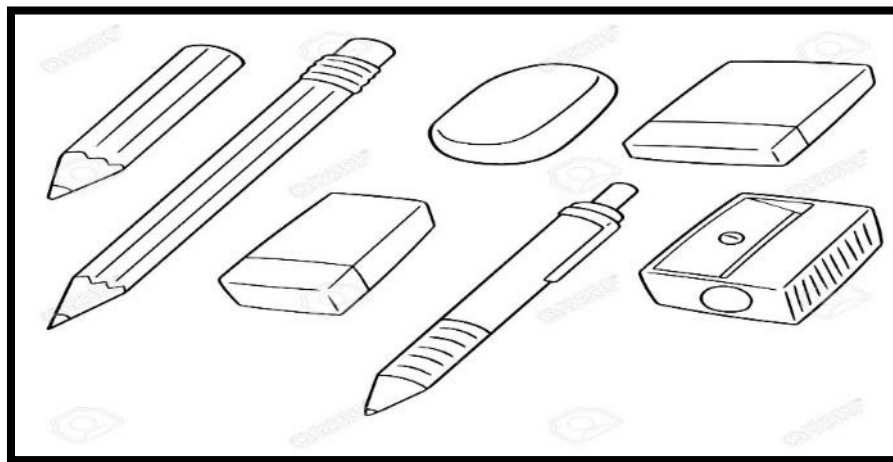
Q14:- Consider the letters of the English alphabet, A to Z. List among them the letters which have

- Vertical lines of symmetry.
- Horizontal lines of symmetry

Section C (Short Type Question)

Q15:- If P, Q, R and S represents '×', ÷, + and – respectively, then find the value of $60Q15P35S25R45$.

Q16:- Samni went to a stationary shop to purchase few pencils, sharpeners and erasers for his art project. He purchased two pencils of rupees 5 each, one sharpener of rupees 6 and two erasers of rupees 3 each. He paid 50 rupees note to the shopkeeper and the shopkeeper refunded the balance amount to Samni

Based on the given information, Answer the following questions:-

- Total amount to be paid (in rupees) by Samni is
- Amount to be returned (in rupees) to Samni by the shopkeeper is
- The cost of two pencils isthan sum of cost of a sharpener and an eraser.

Q17:- Joshna and Vijay have some chocolates. The number of chocolates with Joshna is two-third of the number of chocolates with Vijay. If Vijay gives five chocolates to Joshna, then both will have equal number of chocolates. How many chocolates does Joshna have?

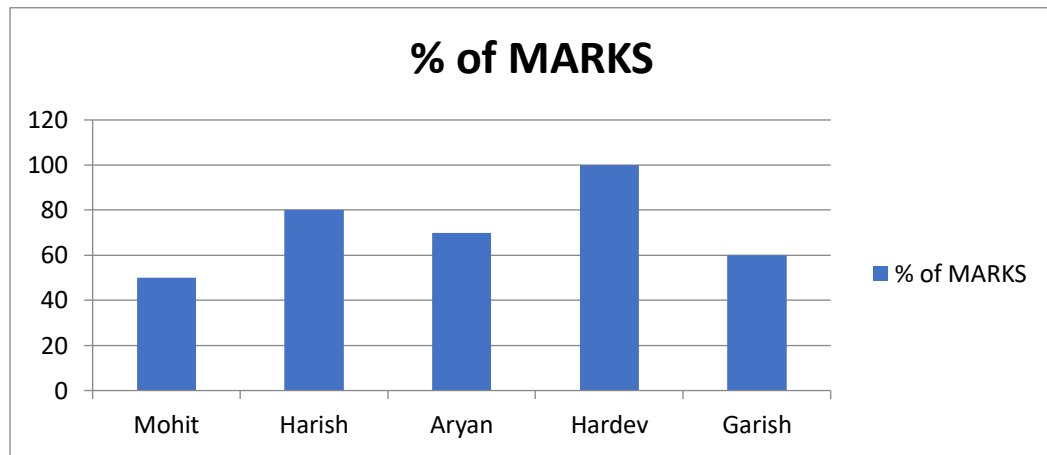
Q18:- Simplify: $\frac{1}{2} \div \frac{4}{3} \times \frac{2}{3} \div \frac{1}{2} + \frac{3}{4} - \frac{5}{2} + \frac{2}{3} \times \frac{9}{4} \div \frac{2}{3}$

Q19. On a squared paper, sketch the following:

- A triangle with a horizontal line of symmetry but no vertical line of symmetry.
- A quadrilateral with both horizontal and vertical lines of symmetry.
- A quadrilateral with a horizontal line of symmetry but no vertical line of symmetry.

Section D (Long Answer Type Question)

Q20:- Given below is a bar graph representing the percentage of marks obtained by five students in a Term test studying in Govt High School Poonch for the session 2022-23 under the supervision of Principal Yougal Kishore.

Answer the following questions based on the graph.

- What is the average percentage of marks obtained by the 5 pupils in the test?
- Name the pupil whose marks are $\frac{3}{4}$ of Harish's Marks?
- Who got higher marks amongst the two students whose names rhyme?
- If the test was for a total of 500 marks in Govt. High School Poonch, then what is the sum of marks obtained by Hardev?
- What is the difference in the marks Obtained by Hardev and Mohit?

Q21. A rectangular piece of land measures 0.7 km by 0.5 km. Each side is to be fenced with 4 rows of wires. What is the length of the wire needed? If the cost of wire is ₹ 1050 per Km, Find the total Expenditure on purchasing of wire?

Q22:- A student Gaurav of weight 50 kg secured 150 marks. Another student Saurav of weight 40 kg also wrote the same exam. If their weights were in proportion to their marks, how much did Saurav score the exam.

अभ्यास प्रश्न पत्र

हिन्दी

कक्षा: छठी

विषय: हिन्दी

अधिकतम अंक : 50

अवधि: 2 घंटे

सामान्य निर्देश:-

1. इस प्रश्न पत्र के चार खण्ड हैं; क, ख, ग और घ
2. सभी प्रश्नों के उत्तर देना अनिवार्य है।
3. शब्द और समय सीमा पर विशेष ध्यान दीजिए।

खण्ड (क): पठित तथा अपठित गद्यांश। (10)

प्र.1 (क): निम्नलिखित अपठित गद्यांश को ध्यानपूर्वक पढ़कर दिए गए प्रश्नों के उत्तर दीजिए। (1x5= 5)

संत कबीर ने ठीक ही कहा था 'कल करे सो आज कर, आज "करे सो अब" क्योंकि समय किसी की प्रतीक्षा नहीं करता। जो व्यक्ति आज का काम बाद के लिए टाल देता है, वह बाद में पछताता ही रह जाता है। बुद्धिमान व्यक्ति समय का मूल्य जानते हैं। वे अपने सभी कार्य समय पर करते हैं और सफलता की सीढ़ियाँ चढ़ते हैं। आलसी और मूर्ख व्यक्ति कल की प्रतीक्षा करते रहते हैं, पर उनका कल कभी नहीं आता। समय मुट्ठी में बंद रेत की तरह, होता है, जिसे जितना पकड़ो उतना ही हाथ से फिसलती चली जाती है। समय की परवाह न करने वाला विद्यार्थी ही बाद में पछताते हैं। अतः समय का सदुपयोग करना चाहिए।

- क) सन्त कबीर ने क्या कहा था?
- ख) समय किसकी प्रतीक्षा करता है?
- ग) कल की प्रतीक्षा कौन करते हैं?
- घ) समय की परवाह न करने वाले बाद में क्या करते हैं?
- ङ) समय का क्या करना चाहिए ?

प्र.2 निम्नलिखित पठित गद्यांश पढ़कर दिए गए प्रश्नों के उत्तर दीजिए।

(1x5= 5)

हमें हफ्ते में एक बार चॉकलेट खरीदने की छूट थी। सबसे ज्यादा मेरे पास ही चॉकलेट टाफी का स्टॉक रहता। मैं चॉकलेट लेकर खड़े खड़े कभी न खाती घर लौटकर साइडबोर्ड पर रख देती और रात के खाने के बाद बिस्तर में लेटकर मजा ले ले खाती। शिमला के काफल भी बहुत याद आते हैं। खट्टे-मीठे कुछ एकदम लाल, कुछ गुलाबी रसभरी कसमल सोचकर ही मुँह में पानी भर आए। चेस्टनट एक और गजब की चीज आग पर भूने जाते हैं और फिर छिलके उतारकर मुँह में।

खण्ड (ग): पाठ्यपुस्तक (20)

प्र.1 निर्देशनुसार प्रश्नों के उत्तर दें

(1 x4= 4)

1. यह पुस्तक -----से बनी है। (रिक्त स्थान भरें।)
2. साथी हाथ बढ़ाना गीत के कवि कौन है?
3. टिकट अल्बम पाठ के आधार पर "जमघट" शब्द का अर्थ बताओ।
4. हमको है अभिमान देश का जिसके पांव पखारे सागर ,गंगा भरे,----- गागर। (पूर्ण करें)

प्र.2 निम्नलिखित प्रश्नों में से किन्हीं तीन प्रश्नों के उत्तर 30-40 शब्दों में लिखिए।

(2 x3= 6)

- माँ मोहन के ऐसे ऐसे कहने पर क्यों घबरा रही थी?
- साथी हाथ बढ़ाना गीत किस को संबोधित है?
- कविता में सबसे छोटे होने की कल्पना क्यों की गई है?
- भारत को महान बनाने में सागर, गंगा और हिमालय का क्या योगदान है?
- ईश्वर के तीन रूपों और उनकी शक्तियों के नाम लिखें?

प्र.3 निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर 100-150 शब्दों में दें।

(2 x5= 10)

(क) चाँद से थोड़ी सी गप्पे

अथवा

पहली बूंद कविता का सार लिखें।

(ख): 'निबंध' लोकगीत में किन किन लोक गीतों की चर्चा हुई है, बिन्दुओं के आधार पर सबका वर्णन करें।

अथवा

सेनापति तात्या टोपे को आधार पर तात्या टोपे के जीवन तथा स्वतंत्र संग्राम में उनके योगदान पर चर्चा करें।

खण्ड (घ): (10)

किसी एक विषय पर 100-150 शब्दों में निबंध लिखें।

(6)

- क. स्वच्छ भारत अभियान।
- ख. गणतन्त्र दिवस।
- ग. विद्यार्थी जीवन में अनुशासन।

ख. अपने विद्यालय के प्रधानाचार्य को फीस माफी के लिए प्रार्थना पत्र पत्र लिखिए।

(4)

अथवा

छोटे भाई को समय के सदुपयोग का महत्व बताते हुए पत्र लिखिए।

MODEL PAPER

Subject: Social Science

Time: 2 hour 30 mins.

Class: VI

Total Marks: 50

General instructions:

- 1) **Section A** comprises of 5 questions carrying 18 marks from History.
- 2) **Section B** comprises of 5 questions carrying 16 marks from Geography.
- 3) **Section C** comprises of 6 questions carrying 16 marks from Political Science

Section A

(Very-very Short Answer Questions)

Q1:-Do as directed:

- (i) Many cities in Mahajanapadas were fortified.(T/F)
- (ii) The Tax in Mahajanapadas was fixed at ----- of the produce.
- (iii) Assertion-Reasoning Question
 - A. Pepper was particularly valued in the Roman Empire.
 - B. It was so valued that it was known as Black Gold.
 - a) Both A& B are true
 - b) Both A & B are false
 - c) A is true & B is false
 - d) A is false & B is true
- (iv)was the most famous Kushana ruler about 1900 years ago.
 - (a) Kujula Kadphises
 - (b) Vima Kadphises
 - (c) Kanishka
 - (d) Vasudeva
- (v) Which among the following rulers were known as the Lords of dakshinapatha
 - (a) Satavahanas
 - (b) Kushanas
 - (c) Cholas
 - (d) Cheras

Very-Short Answer Questions: (2*1=2)

Q2. What are Megaliths?

Short Answer Questions: (3*2=6)

Q3. What kind of evidence from burials do archaeologists use to find out whether there were social differences amongst those who were buried?

Q4. What were the new administrative arrangements during the Post Mauryan period?

Long Answer Questions (5*1=5)

Q5. What were the problems that Ashoka wanted to solve by introducing Dhamma?

Or

On an outline map of India locate Following Five important sites of Mauryan Empire: -

- a) Taxila
- b) Ujjain
- c) Pataliputra
- d) Kalinga
- e) Lumbini

Section B

Very-very Short Answer Questions: (1*4=4)

Q1.(i) The Deccan Plateau is located in _____.

- a) Kenya
- b) Australia
- c) India

(ii) Assertion-Reasoning Question.

A: The Vindhyas and the Satpuras are the important ranges.

B: The rivers Narmada and Tapi flow through these ranges.

- (a) Both A and B are true.
- (b) Both A and B are false
- (c) A is false B is true
- (d) A is true and B is false

(iii) Wild goats and snow leopards are found in _____

- (a) Himalayan region
- (b) Peninsular region
- (c) Gir forests

(iv) During the South-west monsoon period, the moisture laden winds blow from sea to land.
(T/F)

Very-Short Answer Questions: (2*2=4)

Q2. Name the different seasons in India?

Q3. Name any two Indian Peninsula?

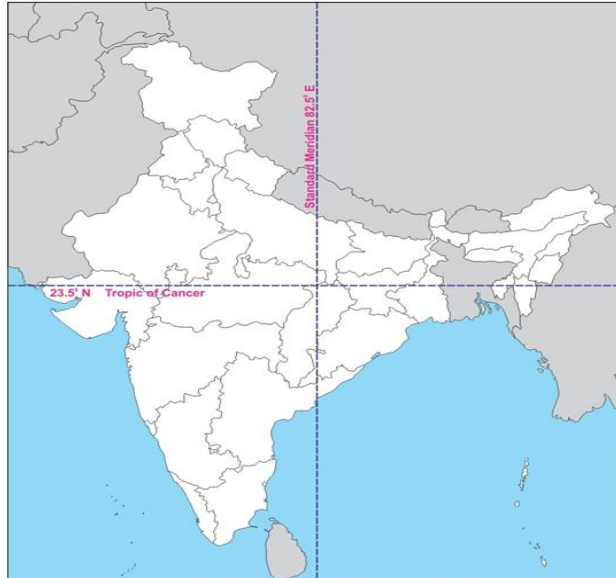
Short Answer Questions: (3*1=3)

Q4. Differentiate between a Mountain and a plateau.

Long Answer Questions: (5*1=5)

Q5. Explain the three heat zones of the earth?

Or

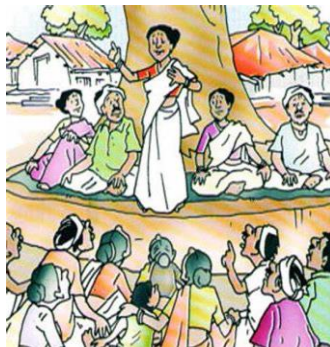

Locate the five states from which the Indian Standard Meridian Passes.

Section C

Very-very Short Answer Questions: (1*4=4)

Q1. (i) Identify the picture given below:

- a. Gram Panchayat
- b. Municipal Corporation
- c. District Court
- d. School

(ii) Panchayati Raj Model in J&K is based on _____ system.

- (a) Three tier
- (b) Two tier
- (c) Four tier
- (d) Five tier

(iii) Assertion-reasoning Question

A: Women have been benefitted through the Hindu Succession Amendment Act 2005.

B: This law enables women in terms of inheritance of paternal property.

(a) Both A and B are true.

(b) Both A and B are false

(c) A is false B is true

(d) A is true and B is false

(iv) The kabadiwallah picks the household plastics and paper including your notebooks for :

(a) recycling

(b) to burn

(c) to play

(d) for nothing

Very Short Answer Questions: (2*3=6)

Q2. If you have some dispute in the classroom you go to your teacher. Where will you go if any serious dispute occurs in your neighbourhood?

Q3. Municipal Corporation provides so many services to the cities. List any two ways in which the work of the Municipal Corporation affects the life of a city dweller.

Q4. What is the work of a Tehsildar?

Short Answer Questions: (3*2=6)

Q5. What is the difference between Gram Sabha and Gram Panchayat.

Q6. Write three advantages of Panchayati Raj Institutions.

जमात – छेमीं

मॉडल पेपर
विशे : डोगरी

समां : 2 घेंटे
कुल अंक – 50

भाग – I पठत पद्यांश

प्र.1 (क) दित्ते गेदे पद्यांश गी शैल चाल्ली पढ़ियै पुच्छे गेदे सुआलें दे जवाब देओ। 1X5=5

देसै पर संकट आवै तां, प्राणें दी ममता नेई करेओ
तुस बीर बनो हकीकत बनी जाओ, सच्चै दा साथ नेई तज्जेओ
गौतम साहीं गम्भीर बनो, अर्जुन साहीं बलवान बनो
अपने देसै दी शान बनो।

1. देसै पर संकट आवै तो केहू करना चाहिदा:
(क) मूंह मोड़ी लैना चाहिदा (ख) अपना ख्याल रक्खना चाहिदा
(ग) देसै लेई कम्म औना चाहिदा (घ) बेफिकरे होना चाहिदा
2. अपने देसै दा केहू बधाना चाहिदा:
(क) मान (ख) संकट
(ग) अपमान (घ) किश बी नेई
3. असें म्हेशां साथ देना चाहिदा:
(क) सच्चै लोकें दा (ख) बेईमान लोकें दा
(ग) बुरे लोकें दा (घ) जाति-धर्म दा
4. अर्जुन केहू हा :
(क) डरपोक (ख) बलवान
(ग) बेईमान (घ) चापलूस
5. गौतम साहीं बनना चाहिदा:
(क) लापरवाह (ख) गम्भीर
(ग) निडर (घ) सुस्त

(ख) हेठ दित्ते दे गद्यांशें गी पढ़ियै पुच्छे गेदे सुआलें दे जवाब देओ। 1X5=5

भगत सिंह हुंदा जनम 1908 ई. च लायलपुर (पाकिस्तान) जिले दे बंगा ग्रांड च होआ हा। इंदी माता जी दा नांड श्रीमती विद्यावती हा। भगत सिंह हुंदे पिता जी दा नांड स. किशन सिंह हा। भगत सिंह होरें मुढली पढाई अपने चाचे कोल रेहियै हासल कीती। दसमीं पास करने परैत्त भगत सिंह होरें डी.ए.वी. कालेज ल्हौर च दाखला लैता। 23 मार्च 1931 ई. गी इंदे द'ऊं साथियें सुखदेव ते राजगुरु कन्नै इनेंगी फांसी देई दिल्ली गई।

1. भगत सिंह हुंदा जनम कदूं होआ हा ?
2. भगत सिंह हुंदा जनम कुत्थै होआ हा ?
3. भगत सिंह हुंदी मुढली पढाई होई:

(क) चाचे कोल	(ख) मामे कोल
(ग) मासी कोल	(घ) नानी कोल
4. भगत सिंह, राजगुरु ते सुखदेव गी फांसी होई :

(क) 1905 ई. च	(ख) 1931 ई. च
(ग) 1908 ई. च	(घ) 1930 ई. च
5. भगत सिंह हुंदे पिता दा नांड हा:

(क) अजीत सिंह	(ख) किशन सिंह
(ग) प्रभात सिंह	(घ) इंदे चा कोई नेई

भाग – II

(अत्त लौहके सुआल) कोई चार करो

1X4=4

1. केहड़े पैँछी गी दिनें किश बी नजरी नेई औंदा?

(क) कबूतर गी	(ख) कांड गी
(ग) उल्लू गी	(घ) तोते गी
2. कारकां कुत्थै गाइयां जंदियां न ?

(क) मेले च	(ख) भांगड़े च
(ग) छिंजें च	(घ) धार्मिक थाहरें पर
3. नंदू गी किस गल्लै दी म्हारत हासल ही?

(क) पक्खरुं दी बोल्ली समझने दी	(ख) गाने दी
--------------------------------	-------------

- (ग) बजाने दी (घ) नच्चने दी
4. नंदू दे दोस्त दा नांऽ हा –
 (क) रवि (ख) गोकुल
 (ग) किशन (घ) शैंकर
5. मुख्ख तौरा उप्पर जनौर किन्ने चाल्लीं दे होंदे न?
 (क) इक्क (ख) त्रै
 (ग) दो (घ) सत्त

(लौहके जवाब आहले सुआल)

3X2=6

प्र. 4 खल्ल पुच्छे गेदे सुआलें चा कोई त्र'ऊं सुआलें दे जवाब लिखो:-

- (क) काली चिड़ी नै सूही चिड़ी गी आल्लुएं दी फसलै बारै केह आखेआ हा?
- (ख) बुद्धू लोक बी स्याने कि'यां होई सकदे न ?
- (ग) गिददड़ दी हिनकनी कन्नै केह होंदा ऐ ?
- (घ) कारक कुसगी आखदे न ?
- (ङ) पर्यावरण प्रदूशन दा केह मतलब ऐ ?

(बड्डे जवाब आहले सुआल)

5X2=10

- (क) प्रदूशत पानियै कन्नै केह-केह बमारियां होंदियां न ?

जां

व्हाऽ प्रदूशन दे प्रमुख कारण केहडे न।

- (ख) हिनकनी ते बिलकनी च केह फर्क ऐ ?

जां

देसै उप्पर संकट औने पर कवि नै केह करने लेई आखे दा ऐ?

भाग – III

(व्याकरण)

प्र. (क) कु'नें द'ऊं शब्दें दे अर्थ दसदे होई उ'नेंगी वाक्यें च प्रयोग करो ।

1X2=2

फर्ज, थाहर, नखेड़ना, हुक्ख

(ख) कु'नें द'ऊं शब्दें दे विलोम शब्द लिखो ।

1X2=2

औना, उप्पर, जींदा, स्हेई

(ग) लिंग बदलो (कोई दो) ।

1X2=2

घोड़ा, मां, चौकीदार, फौजी

(घ) बचन बदलो (कोई दो) ।

1X2=2

कुत्ता, घर, कुड़ी, कताब

(ङ) कोई दो खुआन लिखो ।

1X2=2

रचनात्मक लेखन

प्र. (क) खल्ल दित्ते गोदे कुसै इक विशे पर निबंध लिखो ।

05

मेरा घर, होली, सच्चा दोस्त

(ख) कोई दसैं फलें दे नाऽ लिखो ।

05

जां

दसैं सब्जियें दे नाऽ लिखो ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਛੇਵੀਂ ਜਮਾਤ (ਫਲੋਇਸ 6^{ਵਾਂ})

ਵਿਸ਼ਾ : ਪੰਜਾਬੀ

ਅੰਕ : 50

ਸਮਾਂ : 3 ਘੰਟੇ

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਪਾਲਨ ਕਰੋ।

- ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ।
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਚਾਰ ਭਾਗਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ, ਭਾਗ ਦੂਜਾ, ਭਾਗ ਤੀਜਾ ਅਤੇ ਭਾਗ ਚੌਥਾ।
- ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਭਾਗ ਦੇ ਨੰਬਰ ਹਨ : ਪਹਿਲੇ ਭਾਗ ਦੇ 8 ਨੰਬਰ, ਭਾਗ ਦੂਜੇ ਦੇ 12 ਨੰਬਰ, ਭਾਗ ਤੀਜੇ ਦੇ 20 ਨੰਬਰ ਅਤੇ ਭਾਗ ਚੌਥੇ ਦੇ 10 ਨੰਬਰ ਹਨ।

(ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ)

1 ਕ) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪੈਰੇ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸਹੀ ਵਿਕਲਪ ਚੁਣੋ :

ਕਾਗਜ਼ ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਅਨਿਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਹੈ। ਅੱਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਕਾਗਜ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਰੀਰ ਕਈ ਹਵਾ ਤੇ ਪਾਣੀ। ਕਾਗਜ਼ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਚੀਨ ਵਿਚ 105 ਈ: ਵਿਚ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਿਖਤ ਲਈ ਦਰਖਤਾਂ ਦੇ ਪੱਤਿਆਂ ਦਾ ਜਾਂ ਚਮੜੇ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਪੱਥਰਾਂ ਤੇ ਉਕਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਜਾਂ ਫਿਰ ਮਿੱਟੀ ਦੀਆਂ ਕੱਚੀਆਂ ਇੱਟਾਂ ਉੱਪਰ ਅੱਖਰ ਉਕਰ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੱਕਾ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਕਾਗਜ਼ ਦੀ ਖੋਜ ਨੇ ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਸਾਡੀ ਸਭਿਅਤਾ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸੁਧਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਗਰ ਕਾਗਜ਼ ਦੀ ਖੋਜ ਨ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਅੱਜ ਪੱਥਰ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਹੀ ਵਿਚਰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਲਿੱਖ ਕੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿਚ ਬੰਦ ਨ ਕਰ ਪਾਂਦੇ।

i) ਕਾਗਜ਼ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਹੜੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ?

(ਕ) ਭਾਰਤ (ਖ) ਚੀਨ (ਗ) ਅਮਰੀਕਾ

ii) ਕਾਗਜ਼ ਦੀ ਖੋਜ ਕਿਹੜੀ ਈ: ਵਿਚ ਹੋਈ :

(ਕ) 105 (ਖ) 510 (ਗ) 110

iii) ਕਾਗਜ਼ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਿਖਣ ਲਈ ਕਿਸ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ?

(ਕ) ਰੰਗਾਂ ਦਾ (ਖ) ਪੱਤਿਆ ਤੇ ਚਮੜਿਆਂ ਦਾ (ਗ) ਮਿੱਟੀ।

ਵਿ) ਅੱਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਕਾਗਜ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਰੀਰ ਲਈ.....ਤੇ.....(ਖਾਲੀ ਸਥਾਨ ਭਰੋ)

ਖ) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਿਸੇ ਇਕ ਟੋਟੇ ਦੇ ਭਾਵ ਅਰਥ ਲਿਖੋ :

ਵਿਦਿਆ ਬੱਚਿਓ ਬਹੁਤ ਮਹਾਨ

ਜਦ ਮਹਿਲ ਅਸਾਡੇ ਢਹਿ ਪੈਂਦੇ

ਵਿਦਿਆ ਦੌਲਤ ਸਭ ਤੋਂ ਵਡੀ ॥

ਅਸੀਂ ਆਪੇ ਵਿਚ ਹੀ ਖਹਿ

ਪੈਂਦੇ

ਵਿਦਿਆ ਹੈ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਖਾਨ

ਸੀਨੇ ਫੁੱਟਣ ਤੇ ਆ ਜਾਂਦੇ

(ਭਾਗ ਦੂਜਾ)

ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੋ : (ਹਰੇਕ ਦਾ ਇਕ ਅੰਕ, ਅੰਕ 12)

- i) ਸ਼ੀਤਲ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ ?
(ਕ) ਬੜੀ (ਖ) ਠੰਡੀ (ਗ) ਗਰਮ
- ii) ਨੰਦ ਰਿਸਿ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ ਕੱਦ ਹੋਇਆ ?
(ਕ) 1578 (ਖ) 1338 (ਗ) 1438
- iii) 'ਨੰਦ ਰਿਸ਼ੀ' ਵਿਚ ਕੌਣ ਸਕੂਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਈ ?
(ਕ) ਨਜ਼ਾਮੀ (ਖ) ਸ਼ੇਖ ਨੂਰ (ਗ) ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ
- iv) ਸ਼ਰਧਾ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ ?
(ਕ) ਭਰੋਸਾ (ਖ) ਸਮਾਂ (ਗ) ਲਗਾਵ (ਗ) ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ
- v) ਅਸਮਾਨ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਸਮਾਨਾਰਥਕ ਸ਼ਬਦ ਕਿਹੜਾ ਹੈ ?
(ਕ) ਅਕਾਸ਼ (ਖ) ਗਗਨ (ਗ) ਅੰਬਰ (ਘ) ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੇ
- vi) ਕਿਰਿਆ ਦੀਆਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਹਨ ?
(ਕ) 2 (ਖ) 3 (ਗ) 4 (ਘ) 5
- vii) ਰਾਮ ਖੇਡਦਾ ਹੈ ਵਾਕ ਵਿਚੋਂ ਕਿਰਿਆ ਸ਼ਬਦ ਚੁਣੋ :
viii) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਲਿੰਗ ਬਦਲੋ :
(ਕ) ਸ਼ੇਰ (ਖ) ਹਿਰਨ
- ix) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਵਚਨ ਬਦਲੋ :
(ਕ) ਮਾਮਾ (ਖ) ਲੋੜ
- x) ਕਾਗਜ਼ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿੱਥੇ ਆਇਆ ?
(ਕ) ਚੀਨ (ਖ) ਭਾਰਤ (ਗ) ਅਮਰੀਕਾ
- xi) 'ਅਧਿਕਾਰੀ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ ?
(ਕ) ਨੌਕਰ (ਖ) ਦਾਸ (ਗ) ਅਫੀਸਰ

ਣੀਂ) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਉਲਟਭਾਵੀ ਅਰਥ ਲਿਖੋ :

(ਕ) ਝੂਠ (ਖ) ਜਾਗਣਾ

(ਭਾਗ ਤੀਜਾ)

ਅਤਿ ਸੰਖੇਪ ਪ੍ਰਸ਼ਨ :

- (ਕ) 'ਵਿਦਿਆ' ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਕਵੀ ਦਾ ਨਾਂ ਕੀ ਹੈ ?
- (ਖ) ਸ਼ੇਖ਼-ਨੂਰ-ਓ-ਦੀਨ ਦਾ ਜਨਮ ਕੱਦ ਤੇ ਕਿੱਥੇ ਹੋਇਆ ?
- (ਗ) ਨੰਦ ਰਿਸ਼ੀ ਦਾ ਪੂਰਾ ਨਾਂ ਕੀ ਸੀ ?
- (ਘ) ਕੌਣ ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਦੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਕਵੀ ਸਨ ?

ਸੰਖੇਪ ਪ੍ਰਸ਼ਨ :

- (ਕ) ਮਨੁੱਖ ਕਿਸ ਤੋਂ ਪਹਿਚਾਣਿਆਂ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ?
- (ਖ) "ਹੁਣ ਸ਼ੋਕ ਅਸਾਡੇ ਮੁੱਕ ਗਏ ਨੇ" ਕਵੀ ਕਿਉਂ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ?

ਵਿਸਥਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ :

ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਕਿਹੜੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਕਾਰਨ ਕਾਮਯਾਬੀ ਮਿਲੀ ਸੀ, ਓਨਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ।

ਜਾਂ

ਕਾਗਜ਼ ਦੇ ਛੇ ਲਾਭ ਦਸੋ।

(ਭਾਗ ਚੌਥਾ)

(ਕ) ਕੋਈ ਇਕ ਤੇ ਲੇਖ ਲਿਖੋ :

ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ, ਦੁਸਹਿਰਾ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ

(ਖ) ਵਾਕ ਬਣਾਓ :

(i) ਗੋਦ (ii) ਭਾਈਚਾਰਾ

(ਗ) ਕੋਈ ਤਿੰਨ ਸਾਰਥਕ ਸ਼ਬਦ ਚੁਣੋ :

ਰੋ ਕ ਆ ਸ ਚੀ ਈ
ਮੋ ਟੀ ਲ ਲੂ ਪਾ ਨ
ਗੋ ਸ ਭਾ ਤ ਰ ਾ
ਖੂ ਬ ਰੀ ਕ ਦ ਹ

سیکشن الف (پڑان تہ سبھن)

پہنچن تر:

1- نثری عبارت پڑتھ پڑتھ سوالن جواب دوان۔

2- نظمہ ڈلپہ یا کاہنہ عبارت چھ پنہن لفظن مشر لیکھان۔

3- پنہن خیال تہ تجربہ چھ وضاحت سان ومان تہ لیکھتہ پیش کران۔

سوال نمبر 1: بونہ کنہ درج عبارت پڑتھ لیکھواتھ پتہ کنہ پر ژھنہ آمتبن سوالن ہنہد جواب۔

رانی جٹومتی ہینہ تدپرس تہ دانائی کأم۔ وفادار فوجی سردار تہ ملازم لبیہ اُنہ سنبھولن تخت۔ راز داماودر ہنہد مرہنہ پتے زاو تس پنچو، جٹومتی کورنس بال گونند ناو۔ جٹومتی اُس سبٹھاہ دؤرائندیش، تمہ کوریہ ستہ زاو پنچوولی عہد مقرر تہ پانہ روڈرس سرپرستی کران۔ سہ بیلیہ پنداہ ووہر ووت اڈکورن تس تخت تہ تاج حوالہ۔ جٹومتی روڈر پنہن ورنین حکومتہ کران۔ دشمن لوگ اُسہ تھوپ۔ بٹھی پھری اُن کا پہ۔ پنہنہ کردار کنہ پڑاوتہ نیک نامی۔ لوکھ اُس قدر کران۔ پوٹس پتہ زپادشاہ تہ واریاہ فوج مارگرہنہ ستر اُس نلکچ حالت درہم برہم سپہرہ۔

(1)

1- بیہ ساتہ جٹومتی تخت سنبھول:

ا۔ نلک اوس خوش تہ خوشحال

ب۔ نلک اوس چھلہ چھاگر

ج۔ نلکچ حالت اُس درہم برہم

(1)

2- رانی جٹومتی ہنہدس پنچوس اوس ناو:

ا۔ بلہر

ب۔ آدگوند

ج۔ بال گونند

3- "لبیہ اُن" گو----- (پانس نشہ دؤر کران رپانس کن پھرن) (1)

(1)

4- رانی جٹومتی کیا ز اُس لوکھ قدر کران؟

(1)

5- رانی جٹومتی کاہنہ ورنین روڈر حکومت کران؟

سوال نمبر 2: بونہ کنہ درج شعری اقتباس پڑتھ لیکھواتھ پتہ کنہ دینہ آمتبن سوالن ہند موصصر جواب:

بلیبل ونان چھ پوٹن
سوئے وطن چھ گلشن
گلشن وطن چھ سوئے
اُندی اُندی سفید سگر
دیوار سگ م م
منزباگ سبز گوہر
گلشن وطن چھ سوئے

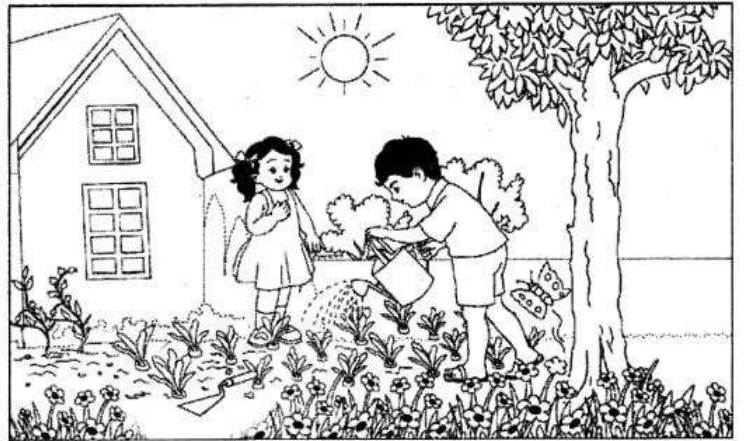
- (1) 1- سفید سگر کتھ اُندی اُندی چھ؟
- (1) 2- بیگ شعر کتھ نظمہ منز چھ نلنہ آمت؟
- (1) 3- بلیبل چھ ونان ----- (پوٹن / سنگن)
- (1) 4- گلشن لفظ ورتاؤ و مجلس منز۔
- (1) 5- یہ نظم چھ لیکھتھ:

ا۔ عبدالاحد آزادن

ب۔ رحمان راہین

ج۔ پیرزادہ غلام احمد مجورن

سوال نمبر 3: بونہ کنہ دینہ آمتر شکل وچھتھ دیو دینہ آمتبن سوالن ہند جواب۔

- (1) 1- شُرکیناہ چھ کران؟
- (1) 2- موسم کیتھ چھ
- (1) 3- شُرین علاؤ کیناہ کیناہ چھ شکلہ منز درج؟
- (1) 4- "کل" لفظن لیکھو جمع۔
- (1) 5- شکلہ دیو کا شہہ مناسِب عنوان۔

(سیکشن ب۔ گرامر)

پہنچن تر:

- 1- ناوتبن تہ اشارناوتبن ہندا استعمال کرتہ مختلف موقعہ نظر تل تھاوتہ صحیح جملہ ورتاوان۔
- 2- دوہین ہندی خیالات توجہ سان بوزان۔

سوال نمبر 4: بونہ کنہ درج عبارت پرتہ پرزناووناوتی تہ اشارناوتی تہ لیکھو کہ بون۔ بون: (4)

لل دب دجھے کشر ہنزاکہ باگہ بر شاعر۔ سوچھے للہ موج، للہ ایشوری تہ للہ عارفہ ناو سترزانہ بوان۔ سوزایہ سمپورناوکس اگس گامس منز۔ سمپورچھ پانپرس نکھہ اکہ گام۔ تم سندا مول اوس اکہ برہمن۔ تم پرناوول دب مروجہ تعلیم۔ للہ ہندا ووستا سد مول اوس وقتک عالم۔

سوال نمبر 5: (الف) دینہ آمتبن لفظن ہندا ضد لیکھو۔ (1)

پور پڑ بون اسن

(ب) دینہ آمتبن واہناوتبن لیکھو جمع ناوتی۔ (1)

آفت حرکتہ لوکت اوان

(ج) زناوتبن ہندی ماہ ناوتی لیکھو۔

بلطخ ژھاؤل

(سیکشن ج۔ لیکھنک فن)

پہنچن تر:

1- پنہی خیالات تہ تجربہ چھ وضاحت سان وان تہ لیکھتہ پیش کران۔

2- رسمی تہ غار رسمی خط، موصصر پانام تہ موصصر پیراگراف چھ تحریر کران۔

3- دسلاہ، اند تہ متن دب نظر تھاوتہ چھ کنہ موضوعس پیٹھ مربوط کرتہ لیکھان۔

سوال نمبر 6: بونہ کنہ دینہ آمتی اشار پرتہ دیو مناسب عنوان تہ لیکھو 125-170 لفظن پیٹھ مشتمل اکہ مربوط مضمون۔ (6)

اشارہ: کشر۔ تھہ پاکو عالم۔ شاعر۔ مذہبی رہنما۔ للہ عارفہ۔ للہ ایشوری۔ سیم پور۔ پانپرس۔ برہمن۔ پدمان پور۔ ہش۔ نلہ

وٹھ۔ پامہ۔ بے عزتی۔ للہ واگہ۔ پزر۔ ملزار۔ سمرار۔ عبادت)

سوال نمبر 7: دینہ آمت صورتحال دب نظر تھاوتہ لیکھو اکہ موصصر پیراگراف۔ (3)

کشر ہندا قدرتی حن چھ پور عالمس منز مشہور۔ بینیک ماری منز چھ پرتہ اگس مہتہ بوان۔

اشارہ: ون۔ نیہ۔ باغات۔ بہار۔ کولہ۔ جوہیر۔ آب۔ آبشار۔ ماری موٹہ۔ خوبصورتی)

سوال نمبر 8: ہیداماسٹر صاحبس لیکھو درخاس یتھ منز سائلس گرہہنہ ہاہتہ اجازت منگنہ یتھ۔ (4)

یا

لوکٹس بائیس لیکھو چٹھی یتھ منز سہ سبجائیون ز جانا وارن تہ چارواہن ستر گرہہ رت سلوک کرنہ یں۔

(سیکشن - ادب)

پہنچن تر:

1- پنہی خیال تہ تجربہ چھ وضاحت سان ونان تہ لیکھتہ پیش کران۔

2- ڈراما، افسانہ تہ ڈہیل سوئچتہ، سمجھتہ تہ پرتھ۔ تمن منز موجودا ہم واقعہ، مرکزی خیال تہ کردار بد کڈان تہ تمن پنہنہ ذاتی تجربن ستر وائان۔

3- نظمہ، ڈہیلہ یا کاٹھہ عبارت چھ پنہنہ لفظن منز لیکھان۔

سوال نمبر 9: ہونہ کنہ دنہ آتھو سوالو منز دیو صرف تین ہند جواب۔ (2*3=6)

1- آپسجن کیا زچھ سانہ ہاہتہ ضروری؟ (ہوا)

2- ہا ہوقلہ کبن دیوارن کیا زچھ بڈی بڈی زہ بناوتھ؟ (ہا ہوقلہ)

3- حسن شاہ کھہیہ ہامی ہند وقتہ کھی سندر اچ اوس کشر منز؟ حسن شاہ سندر تاریخ "ناریخ حسن" کتھ زبانی منز چھ لیکھنہ آمت؟ (حسن شاہ کھہیہ

ہامی)

4- انٹرنیٹن کتھ پاعٹھی بناو انسان ہنر زندگی سہل تہ آسان؟ (انٹرنیٹ)

سوال نمبر 10: نظمو منز زارنہ آمتنہ صرف دو ن سوالن ہند جواب لیکھو۔ (2*2=4)

1- علم پرتھ کھس ین شری بکار؟ (شری)

2- باغن ہندی داغ ہلراونہ کس آو؟ (سوئتھ)

3- ہبلل کیا زچھ توشان؟ (گلشن وطن چھ سونے)

سوال نمبر 11: شہنر نصابی کتایہ منز درج "فاصلہ" سبک مرکزی خیال لیکھو پنہنہ لفظن منز۔ (5)

یا

شاعر سندر حوالہ دتھ لیکھو "سوئتھ" نظمہ ہند خلاصہ پنہنہ آہ لفظن منز۔

نمبرات: 50

(حصہ الف) پڑھنے کا فہم

سوال نمبر 1: درج ذیل غیر درسی اقتباس کو غور سے پڑھیں اور نیچے دیئے گئے سوالات کے جوابات لکھیے:

(5) سردیوں کی صبح بچے ہوئے پھولوں اور پتوں پر شبنم کے قطرے خوشنما دکھائی دیتے ہیں۔ ان قطروں پر جب سورج کی کرنیں پڑتی ہیں تو ان کا حسن دوبالا ہو جاتا ہے۔ ان قطروں کو شاعر نے تارے، موتی اور ہیرے کہا ہے۔ شبنم پانی کے ان بخارات سے بنتی ہے جو ہوا میں پائے جاتے ہیں۔ سردی سے یہ بخارات قطروں میں تبدیل ہو جاتے ہیں۔ شاعر محسوس کرتا ہے کہ یہ قطرے شبنم کے نہیں بلکہ زمین پر تارے اتر آئے ہیں یا چاند نے موتی برسائے ہیں۔ صحرا میں جب ریت پر سورج کی روشنی پڑتی ہے تو ریت کے ذرات ہیروں کی طرح چمکتے ہیں۔ اس لئے شاعر نے شبنم کو صحرا میں بکھرے ہوئے ہیرے کہا ہے۔ شبنم رات میں گرتی ہے اس لئے شاعر اسے رات کے آنسو کہتا ہے۔

زمین اکثر یہ کہانی سناتی ہے کہ رات کے آخری حصے میں کہکشاں لاکھوں گوہر بکھرتی جاتی ہے جو صبح سورج کی گرمی سے اڑ جاتے ہیں۔ جس طرح پھولوں کو چمن اور جنگل کی کلیوں کو جنگل پیارا ہوتا ہے اسی طرح شبنم کو بھی زمین پیاری ہے جو کہ اس کا وطن ہے، اس لئے وہ زمین کے دامن میں ہی سکون پاتی ہے۔

1- اس اقتباس میں کس موسم کا ذکر کیا گیا ہے؟ (1)

(1) موسم سرما	(2) موسم گرما
(2) موسم بہار	(4) موسم خزاں

2- حسن دوبالا ہونے کا کیا مطلب ہے؟ (1)

(1) خوبصورتی ماند پڑنا	(2) خوبصورتی دوگنی ہونا

(3) شبنم کے قطروں کا پھلنا (4) سورج کی کرنوں کی چمک

(1) 3- شاعر نے شبنم کے قطروں کو کیا کہا ہے؟

(1) موتی، پانی، مالا (2) تارے، مالا، پانی

(3) تارے، موتی، ہیرے (4) ہیرے، قطرے، مالا

(1) 4- شبنم کس سے بنتی ہے؟

(1) پانی (2) بخارات (3) ہوا (4) موتی

(1) 5- اس اقتباس کا ایک مناسب عنوان لکھیے:

(5) سوال نمبر 2- درج ذیل درسی نظم کے بند کو غور سے پڑھیے اور نیچے دیئے گئے سوالات کے جوابات لکھیے:

اذاں پر اذاں مرغ دینے لگا ہے

خوشی سے ہر اک جانور بولتا ہے

درختوں کے اوپر عجب چہچہا ہے

سہانا ہے وقت اور ٹھنڈی ہوا ہے

اٹھو سونے والو کہ میں آرہی ہوں

ہوئی مجھ سے رونق پہاڑ اور بن میں

ہر ایک ملک میں، دیس میں، وطن میں

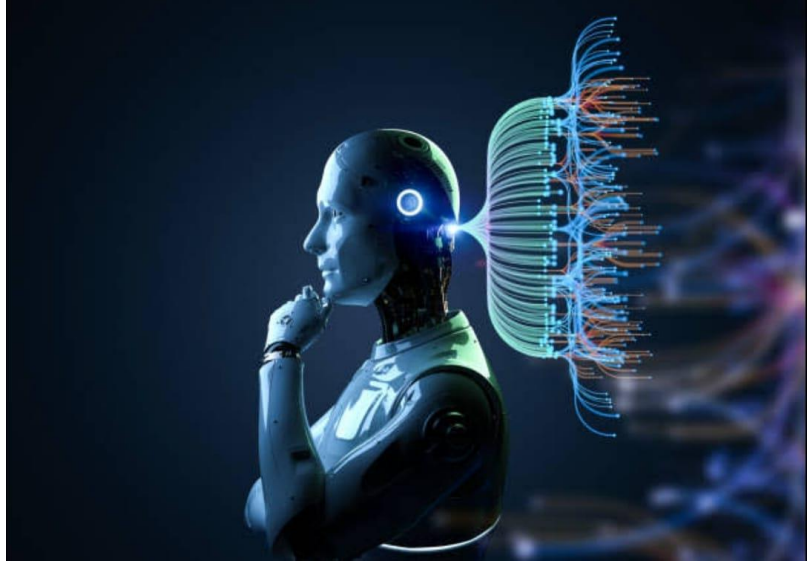
کھلاتی ہوئی پھول آئی چمن میں

بجھاتی چلی شمع کو انجمن میں

اٹھو سونے والو کہ میں آرہی ہوں

(الف) اس نظم میں شاعر کس کے آنے کے بارے میں بتا رہے ہیں؟

- (1) مرغ (1) خوشی (2) خوا (3) صبح (4)
- (1) (ب) پہاڑ اور بن میں کس سے رونق ہوتی ہے؟
- (1) (ج) درختوں پر کن کی وجہ سے چھہاہٹ ہوتی ہے؟
- (1) (د) کون سا وقت سہانا ہوتا ہے اور کب ٹھنڈی ہوا چلتی ہے؟ کیوں؟
- (1) (ر) سہانا کے معنی کیا ہے؟
- (1) حسین (1) خوشی (2) وقت (3) ٹھنڈی (4)
- (5) سوال نمبر 3: تصویر کو غور سے دیکھنے کے بعد سوالات کے جوابات دیجیے:

- (1) (ا) اے ای (AI) کسے کہتے ہیں؟
- (1) (ب) اے ای سے آپ کیا کر سکتے ہیں؟
- (1) (ج) اے ای کے کیا فائدے ہیں؟
- (1) (د) ان میں سے کون سا اے ای ہے؟
- (1) (1) روبوٹ (2) چیٹ جی پی ٹی (3) سوشل میڈیا (4) پہلا اور دوسرا آپشن اے ای
- ہیں
- (1) (ر) مصنوعی ذہانت کے بارے میں آپ کیا جانتے ہیں؟

حصہ ب (گرامر)

سوال نمبر 1- مندرجہ ذیل میں سے فعل ماضی، فعل حال، فعل مستقبل کو تحریر کیجیے:

(3)

1- انسان کو اس کی عادتوں سے پہچانا جاتا ہے۔ انسان کی عمر جتنی زیادہ ہوتی ہے۔ اتنی ہی اس کی عادتیں پختہ ہوتی جاتی ہیں۔ آپ کی عمر عادتوں کو بنانے کی عمر ہے۔ آج جو عادت آپ میں پڑ جائے گی، وہ ساری زندگی آپ کے ساتھ رہے گی۔ اچھی عادتوں سے فائدے ہوتے ہیں اور بری عادتوں سے نقصان۔ یہ فائدے اور نقصانات صرف انسان تک محدود نہیں رہتے بلکہ اوروں پر بھی اس کا اثر پڑتا ہے۔

سوال نمبر 2- (ا) درج ذیل الفاظ کو صحیح ترتیب دے کر با معنی ضرب المثل بنائیے:

(1)

(کھانے کے اور دانت ہاتھی کے دکھانے کے اور)

(جس چھید میں کھایا تھالی اسی میں کیا)

(ب) مرکب الفاظ لکھیے: مثلاً۔ سپرد خاک

(1)

(ج) سورج کو خورشید بھی کہتے ہیں۔ اسی طرح نیچے دئے گئے جملوں کو پُر کیجیے۔

(1)

1- چاند کو----- کہتے ہیں۔

2- ایثار کو----- کہتے ہیں۔

3- محبت کو----- کہتے ہیں۔

4- تکلیف کو----- کہتے ہیں۔

(د) نیچے دیے گئے لفظوں کے متضاد لکھیے:

(2)

(1) جدید (2) نقصان (3) تندرست (4) گندگی

حصہ ج (لکھنے کی صلاحیت)

سوال نمبر 6: 'آج کے ٹیکنالوجی کے دور میں "سیر و تفریح کے فائدے" (100 سے 150) تحریر کیجیے:

(5)

سوال نمبر 7: گفتگو کے آداب پر ایک مکالمہ تحریر کیجیے:

(3)

سوال نمبر 8: آپ کے دوست کشمیر سے باہر کسی اور ریاست کے ہیں۔ آپ ان کو خط کے ذریعے کشمیر کی آب و ہوا اور کشمیر کے خوبصورت صحت افزا مقامات کے بارے میں جانکاری دیجیے اور انہیں یہاں آنے کی دعوت دیجیے:

(4)

یا

اپنے ہیڈ ماسٹر کے نام ایک درخواست لکھیے جس میں اپنے اسکول میں ایک پروجیکٹر لانے کی مانگ کی گئی ہو:

حصہ د (ادب)

سوال نمبر 9: (چار میں سے تین سوالات کے جواب لکھیے)

(6)

(الف) ایثار کسے کہتے ہیں؟

(ب): "ہاتھی کے وزن" کہانی کو اپنے الفاظ میں تحریر کیجیے۔

(ج): چغل خور کسے کہتے ہیں؟

(د): صبح کی کھلی ہوا میں ٹہلنا کیوں ضروری ہے؟

سوال نمبر 10: (تین میں سے دو)

(4)

(الف) دعا کسے کہتے ہیں؟

(ب) ہندو مسلمان میں تفریق کیوں نہیں ہونی چاہیے؟

(ج) صبح کی رونق کہاں کہاں ہوتی ہے؟

(5)

سوال نمبر 11: سبق "شیر میسور ٹیپو سلطان" کے بارے میں نوٹ لکھیے:

یا

"شاعر کشمیر مہجور" کے بارے میں نوٹ لکھیے:

**Government of Jammu & Kashmir
State Council Of Educational Research & Training
(SCERT)**

SUMMATIVE ASSESSMENT

**Model Papers
For
Class-VII**

**Session :- 2023-24
Assessment Cell**

Model test paper

Class-VII

Time: 2:30 Hrs.

General Instructions

The paper is divided into 4 sections

SECTION A- Reading Section15 marks

SECTION B- Grammar Section.08 marks

SECTION C- Writing Section12 marks

SECTION D- Literature 15 marks

All questions are compulsory.

Subject -English

M.M: 50 Marks

Section- A(Reading-15marks)

Reading Comprehension

Q1 Read the following Stanza and answer the questions that follow:

05 Marks

There's a shed at the bottom of our garden
With a spider's web hanging across the door,
The hinges are rusty and creak in the wind.
When I'm in bed I lie and I listen,
I'll open that door one day.

- (i) Who is the speaker in the poem?
 - a) The poet
 - b) Poet's brother
 - c) Ghost
- (ii) Where is the shed located?
 - a) At the entry of the garden
 - b) At the end of the garden
 - c) In the centre of the garden
- (iii) What is hanging across the door?
 - a) Wind chime
 - b) Spider's web
 - c) climbers
- (iv) When do the joints of the door produce a creaking sound?
- (v) Rusty means.....

1×5=5

Q2. Read the following passage and answer the questions which follow:

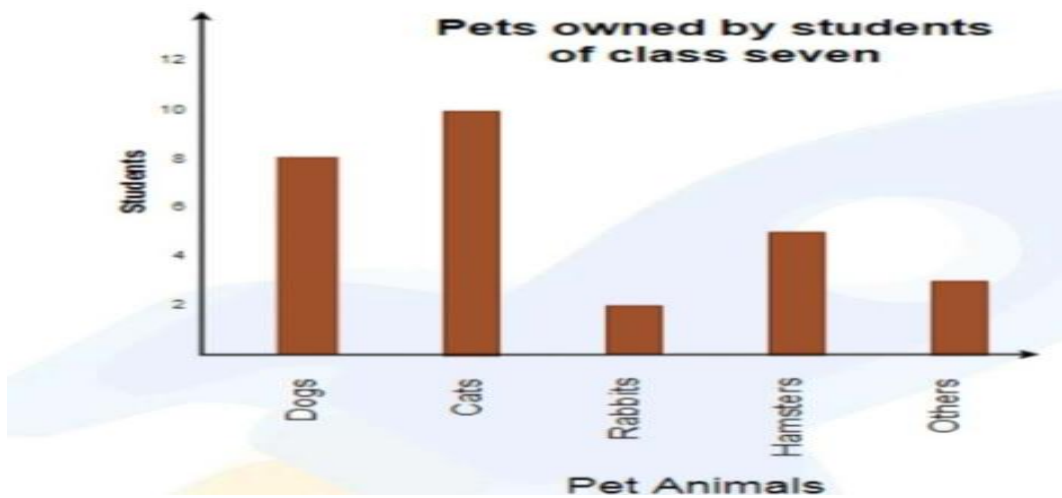
05 Marks

'Health is wealth' is a well known saying. Without good health, life is a burden. When we fall ill, we are unhappy. We cannot work or play. Germs cause illness. These are very small living things. They live on dirt and grow in darkness. They get into our body by air, water, food or cuts in the skin and make us ill. Dirt and darkness are the enemies of good health. They breed germs. Sunlight and cleanliness destroy them. So we must keep our body clean and do exercise daily to keep ourselves healthy. Bad habits like not taking bath daily and not maintaining hygiene must be avoided.

- i) Germs grow in
 - a) Light
 - b) Darkness
 - c) Dirt
- ii) How do germs enter our body?
- iii) What should we do to keep good health?
- iv) Give a suitable title to the passage
- v) Find the opposite of:
 - (a) Friends
 - (b) Clean.

Q3:-Study the bar graph given below and answer the questions that follow

05 Marks

- i. Which is the least popular pet among the students?
 - a) Dog
 - b) Cat
 - c) Rabbit
- ii. Which is the most popular pet?
 - a) Dog
 - b) Cat
 - c) Hamster
- iii. How many students have hamster as a pet?
 - a) 2
 - b) 4
 - c) 6
- iv. How many students have dog as a pet?
 - a) 2
 - b) 8
 - c) 6
- v. How many students own pets?

Section-B (Grammar-08 marks)

Q4 A. Fill-in the blanks with appropriate parts of speech/ modals/ articles etc.

Raj went to market to ___1___
 notebooks but ___2___ stationery shop was not open.
 He ___3___ not buy notebooks.
 While coming back ___4___ bought
 apples ___5___ the fruit shop.

2.5 Marks

B. Read the following conversation and complete the passage

Mother : Why are you late from school, Anu ?

Anu : While coming from school to bus stop, slipped by stepping on a banana peel.

Mother : O, my dear! Did you hurt yourself ?

Anu: Don't worry please, I am ok.

Mother: Be careful while walking on the road.

Mother asked Anu (1)..... Anu replied that while coming from school to bus stop (2).....peel. Mother was shocked to hear this. She further asked (3)..... . Anu requested her (4) Mother advised her (5) the road. **2.5 Marks**

B. Edit the following passage. There is one error in each line. Write the incorrect word and the correction against the correct blank

1. Simmi did not wanted to write the article(1).....
2. She has been working in the office for two year's (2).....
3. Now Sanju has wrote that article (3).....

03 Marks

SECTION -C (Writing skills-12marks)

Q5 You are the Secretary of your colony and you are planning to plant trees in your colony , design a poster to inform the residents of your colony for the Plantation Drive.

OR

Your school, Government High school ABC is going to organise a book exhibition Design a Poster to inform the students about various activities connected with it. Ask them to Participate in the exhibition. You are Rajan/Ria.

03 Marks

Q6. You are Rima. Your brother had recently gone for a health checkup. You received a call from the doctor regarding the result of his reports. Since you have to go out, you leave a message for him. Draft a message regarding the same in not more than 50 words.

OR

Write an email to your sister congratulating her on winning a debate competition.

02 Marks

Q7 Write a letter to your brother advising him against the excessive use of mobile phone

OR

Write a letter to the Principal of your school requesting him to organise an inter school sports meet.

03 Marks

Q8 Write a paragraph in about 80-120 words on 'A Picnic' using the words given below:

Sunday, weather, picnic, river, meadows, birds, lunch monkeys, rest, tea, snacks, songs, enjoyed.

OR

Write a paragraph in 80-120 words on

'My school library' using the words given below:

Knowledge, Wisdom, pleasure, Books, magazines, newspapers, pictures on the walls, Cupboards, silence, reading area.

04 Marks

SECTION-D (Literature-15 marks)

Q9. Answer any three questions briefly.

- (i) What did Nishad give Mr Nath? Why?
- (ii) How does the Roald Dahl story to infuse the creativity increase the power of imagination in the children?
- (iii) Why gaps are left between buildings during construction?
- (iv) How did the author's friend try building the bicycle?
- (v) C.K Nayudu is the name recorded in the history of cricket. What are the reasons that make him a legend?

3×2=6

Q10. Answer any two questions briefly.

- (i) The fan was chattering a lot. Who could understand the need of the fan? (Mystery of the talking fan)
- (ii) Describe the tone in which the narrator's father dismissed his wife's warnings every single time. (Dad and the Cat and the tree)
- (iii) Describe the various sights that one comes across meadows. (Meadow Surprises)
- (iv) How did the pandemic affect your life? Explain.(The Pandemic)

2×2=04

Q11. Answer any one question briefly.

- (i) Why was it so challenging for Tilloo to remain alive on the planet's surface?
- (ii) Love begets love'. How far this phrase applies to the story 'A Tiger in the house'?
- (iii) The second bear did not attack the lady because he was afraid of her. Do you agree? Give reasons.

05 Marks

Class: VIIth

Max. Marks: 50

Paper: Science

Time Allowed: 3Hrs

Model Test Paper

Section A

Multiple Choice Questions

(10×1=10)

Choose the Correct option: (Q1-Q3)

Q1. The plant which traps and feeds on insects is:

- (i) Cuscuta (ii) China rose (iii) Pitcher plant (iv) Rose

Q2. Which part of the plant takes in carbon dioxide from the air for photosynthesis?

- (i) Root hair (ii) Stomata (iii) Leaf veins (iv) Sepals

Q3. Name the acid which is present in the sting of ants

- (a) Acetic acid (b) Formic acid (c) Oxalic acid (d) Tartaric acid

Mark 'T' if the statement is true and 'F' if it is false: (Q4-Q5)

Q4. During heavy exercise the breathing rate of a person slows down. (T/F)

Q5. Plants carry out photosynthesis only during the day and respiration only at night. (T/F)

Fill in the blanks: (Q6-Q8)

Q6. The stomach releases hydrochloric acid and _____ juice which act on food.

Q7. Image formed by a convex _____ is always virtual and smaller in size.

Q8. The acid found in lemons is _____ acid.

Assertion and Reasoning Type Questions (Q9-Q10).

Directions: In the following questions, a statement of Assertion (A) is followed by a statement of Reason (R). Mark the correct choice as:

- A. Assertion and Reason both are correct and Reason is the correct explanation of Assertion.
- B. Assertion and Reason both are correct and Reason is not the correct explanation of assertion.
- C. Both are correct.
- D. Assertion is correct but the Reason is not correct.

Q9. Assertion (A): Vascular tissue, conducts water and minerals from the soil to the top of the plant.

Reason(R): Xylem vessels are responsible for the conduction of water.

Q10. Assertion (A): Sugar is a neutral substance.

Reason (R): A sugar solution turns red litmus blue.

Section B

Very Short Answer Type Questions (Q11-Q18):

(8×2=16)

- Q11. Why do organisms need to take food?
- Q12. Name the elements that determine the weather of a place.
- Q13. When are the maximum and minimum temperatures likely to occur during the day?
- Q14. Name two chemicals used to disinfect water.
- Q15. Mention two characteristic features of wind Pollinated flowers.
- Q16. What is an electric fuse?
- Q17. Name two factors on which the strength of an electromagnet depends.
- Q18. Define acid and bases.

Section C

Short Answer Type Questions (Q19-Q21):

(3×3=9)

- Q19. List the similarities and differences between aerobic and anaerobic respiration.
- Q20. Explain the relationship between sanitation and disease.
- Q21. Draw the diagram of human excretory System and label its various parts.

Section D

Long Answer Type Questions (Q2-Q24):

(3×5=15)

- Q22. Describe the digestive system of ruminants with the help of a suitable example.
Or
Name the type of carbohydrates that can be digested by ruminants but not by humans. Give the reason also.
- Q23. Describe the functions of the following: (i) Heart (ii) Blood vessels (iii) Red blood cells (iv) White blood cells (v) Platelets
Or
Describe, in brief, the circulatory system in human beings
- Q24. Differentiate between Concave and Convex Lenses.
Or
List a Few Uses of Spherical Mirrors

MODEL TEST PAPER

Class: - VII

Time: 2 hour 30 mins.

Subject: - Mathematics

Total Marks: 50

General instructions

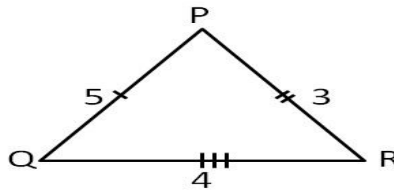
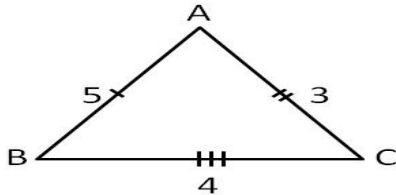
- 1) **Section A** comprises of 8 questions carrying 1 mark each.
- 2) **Section B** comprises of 6 questions carrying 2 marks each.
- 3) **Section C** comprises of 5 questions carrying 3 marks each.
- 4) **Section D** comprises of 3 questions carrying 5 marks each

Section A (Very very Short Type Question)

Q1:- There are _____ number of rational numbers between two rational numbers.

- a) Unlimited b) Limited

Q2:- Which congruence criterion do you use in the following?

Q3. Name the solid, whose net is shown below:

- A. Cone B. Cylinder C. Sphere D. Rectangle

Q4. English alphabet "Z" has rotational symmetry of order _____.

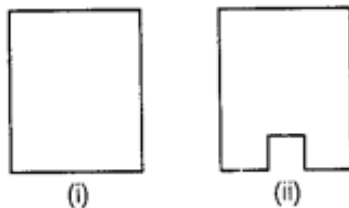
- A. 2 B. 1 C. 4 D. 3

Q5. Rhombus has a perimeter of 44 cm, then what will be the length of its side?

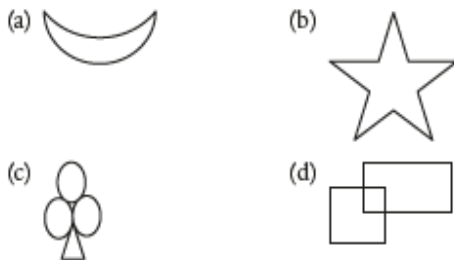
- A. 7 cm B. 4 cm C. 11 cm D. 14 cm

Q6. In the given figure, perimeter of (ii) is greater than that of (i), but its area is smaller than that of (i).

(True/False)

Q7. Which of the following has no line of symmetry?

Ans:- (D)

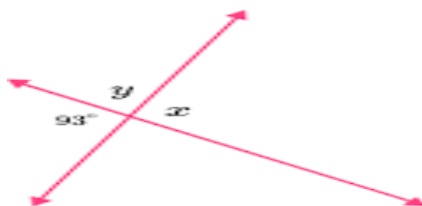
Q8:- Assertion: The sum of the measures of two supplementary angles is 180° .

Reason: When the sum of the measures of two angles is 180° , the angles are called supplementary angles.

- a.) Both Assertion and Reason are correct and Reason is the correct explanation for Assertion
- b.) Both Assertion and Reason are correct and Reason is not the correct explanation for Assertion.
- c.) assertion is true but the reason is false.
- d.) both assertion and reason are false.

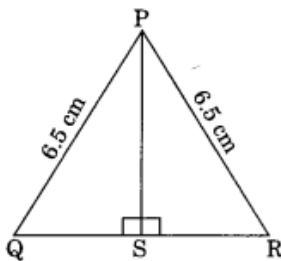
Section B (Very Short Type Question)

Q9:- Find the values of the angles x and y in the following figure.

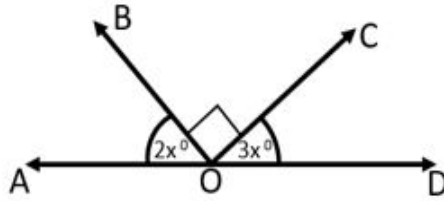

Q10:- In a computer lab, there are 5 computers for every 10 students . How many computers will be needed for 24 students.

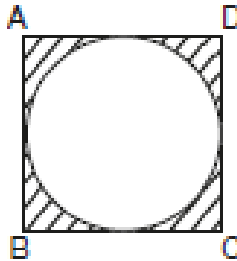
Q11:- In the following figure, show that $\triangle PSQ \cong \triangle PSR$.

Q12. If $\angle AOD$ is 180° , then find the values of 'x'.

Q13:- In the given figure, a circle is inscribed in a square ABCD of side 28 cm. Find the area of the shaded region

- (a) 168 cm^2 (b) 184 cm^2 (c) 216 cm^2 (d) 236 cm^2

Q14:- If the measures of angles of a triangle are in the ratio 2:3:4, then what is the measure of the greatest angle?

- a) 76° (b) 84° (c) 72° (d) 80°

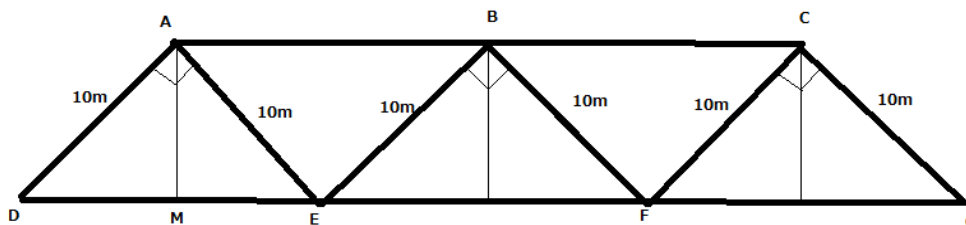
Section C (Short Type Question)

Q15:- During an educational excursion, the Math teacher observed triangles in a bridge over a river and shown to students.

To emphasize the co-relatedness of math in daily life he just draw its simplified figure (side view) as shown here with following description:

$$AD=AE=BE=BF=CF=CG=10 \text{ m. and } \angle A=\angle B=\angle C=90^\circ.$$

(i) Count the no. of isosceles triangles in figure.

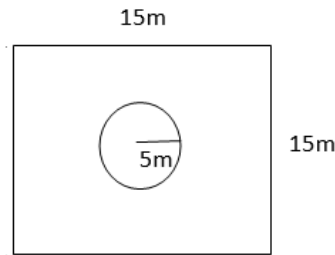
(ii) Value of $\angle D$ is

- a) 60° (b) 45° (c) 30° (d) 90°

(iii) A student Raman said that $\triangle ADE$, $\triangle BEF$ & $\triangle CFG$ are congruent. Whether his statement is true?.

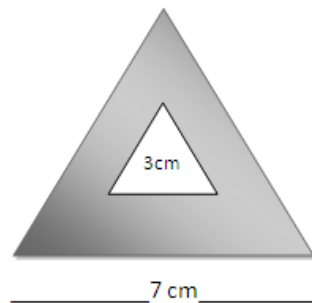
Q16:- The sum of two rational number is -4 . if one of them is $-\frac{13}{12}$, find the other.

Q17:- The figure represents a square piece of land with a circular grass bed in the middle. Find

- The area of the whole land
- The area of the grass bed
- The length of the wire needed to fence the grass bed.

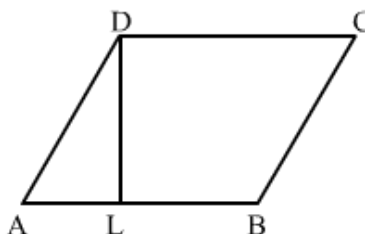
Q18:- A small Equilateral triangle is located inside a bigger Equilateral triangle as shown in the figure below. The length of one side of the small Equilateral triangle is 3 cm and the length of one side of the big Equilateral triangle is 7 cm. What is the area of the shaded region?

Q19:-Meeta saves ₹ 4000 from her salary. If this is 10% of her salary. What is her salary? Or

Section D (Long Answer Type Question)

Q20:-In the Fig., ABCD is a parallelogram, $DL \perp AB$. If $AB = 20$ cm, $AD = 13$ cm and area of the parallelogram is 100 cm², find AL.

OR

From a circular card sheet of radius 14cm , two circles of radius 3.5cm and a rectangle of length 3cm and breadth 1cm are removed (as shown in the fig.). Find the area of the remaining sheet.

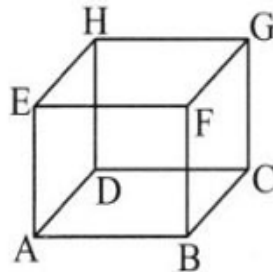

Q21. Draw a triangle PQR, where $PQ = 5.7$ cm, $\angle P = 45^\circ$ and $\angle Q = 30^\circ$.

(or)

Draw a right-angled triangle in which hypotenuse is of length 5 cm and one side of length 3 cm. Also measure the length of third side.

Q22. From the fig. given below, answer the following:

- i. Which edge is the intersection of faces EFGH and EFBA?
- ii. Which faces intersect at edge FB?
- iii. Give all the edges that are perpendicular to edge AB.
- iv. Give four vertices that do not all lie in one plane.

अभ्यास प्रश्न पत्र

हिन्दी

कक्षा: सातवी

विषय: हिन्दी

अधिकतम अंक : 50

अवधि: 2.5 घंटे

सामान्य निर्देश:-

1. इस प्रश्न पत्र के चार खण्ड हैं; क, ख, ग और घ
2. सभी प्रश्नों के उत्तर देना अनिवार्य है।
3. शब्द और समय सीमा पर विशेष ध्यान दीजिए।

खण्ड क:- पठित एवं अपठित गद्यांश पर आधारित है।(5+5=10)

खण्ड ख:- व्याकरणिय इकाई पर आधारित है।=10

खण्ड ग:- पाठ्यपुस्तक से संबंधित है। =20

खण्ड घ :- रचनात्मक लेखन पर आधारित है।=10

खण्ड (क):पठित तथा अपठित गद्यांश।

प्र.1. निम्नलिखित अपठित गद्यांश को ध्यानपूर्वक पढ़कर दिए गए प्रश्नों के उत्तर दीजिए। (1x5= 5)

कुसंग का ज्वर सबसे भयानक होता है। यह केवल नीति और सद्वृत्ति का ही नाश नहीं करता बल्कि बुद्धि का क्षय भी करता है। किसी युवा पुरुष की संगति यदि बुरी होगी, तो वह अपने पैरों में बंधी चक्की के समान होगी जो उसे दिन-दिन अवनीत के गड्ढे में गिराती जाएगी।

(क) 'क्षय' का शाब्दिक अर्थ क्या है:-

- सम्मान करना
- उग्र बनाना
- समाप्त करना
- नम्र बनाना

(ख) 'कुसंग' का ज्वर किसके लिए भयानक है?

- वृद्ध वर्ग
- अर्धवर्ग
- युवा वर्ग
- शिशु वर्ग

(ग) 'कुसंगति' किसका नाश करता है?

- सदबुद्धि
- सत्कर्म

- सदचरित्र
- अच्छा व्यवहार

(घ) 'अवनति' का विलोम शब्द क्या है?

- उन्नति
- कुसंगति
- अनीति
- दुर्गति।

पठित गद्यांश (पाठ्य पुस्तक से संबंधित)

निम्नलिखित गद्यांश को पढ़कर पूछे गए प्रश्नों के उत्तर दीजिए। (1x5= 5)

बच्चे खिलौने देखकर पुलकित हो उठते। वे पैसे लाकर खिलौने का मोलभाव करते लगते। पूछते--इंछका दाम क्या है? औल इंछका ? और इंछका ? "खिलौने वाला बच्चों को देखता और उनकी नन्हीं- नन्हीं उँगलियों से पैसे ले लेता और बच्चों को इच्छानुसार उन्हें खिलौने दे देता। खिलौने लेकर फिर कहता बच्चों को बहलाने वाला खिलौने वाला सागर के हिलोर की भाँति उसका यह मादक गान गलीयर के मकानों में इस ओर से उस ओर तक लहराता हुआ पहुंचता और खिलौने वाला आगे बढ़ जाता।

1) प्रस्तुत गद्यांश की किस पाठ से लिया गया है?

- खिलौने वाला
- मिठाई वाला
- मुरलीवाला
- फल वाला

2) प्रस्तुत पाठ के लेखक का नाम क्या है?

- विजय तेंदुलकर
- नागार्जुन,
- भगवतीप्रसाद वाजपेयी
- रामअवतार त्यागी

3) खिलौने देखकर कौन पुलकित हो उठते थे?

- पड़ोसी
- युवक
- वृद्ध
- बच्चे

4) 'हिलोर' का अर्थ क्या है?

- लोढ़ी गाना
- हिलना
- लहर
- इनमें से कोई नहीं

खण्ड ख:व्याकरणीय इकाई पर आधारित है।(10)

निम्नलिखित प्रश्नों के निर्देशानुसारे उत्तर लिखिए :-

(क) आज बहुत बर्फ गिर रही है

(1)

- संयुक्त वाक्य
- मिश्र वाक्य

- साधारण वाक्य
- इनमें से कोई नहीं

(ख) 'प्रतिदिन' में कौन सा समास है?

(1)

- कर्मधारय समास
- अव्ययीभाव समास

- बहुब्रीहि समास
- तत्पुरुष समास

3) 'दशानन' में कौन सा समास है?

(1)

- कर्मधारय समास
- अव्ययीभाव समास

- बहुब्रीहि समास
- तत्पुरुष समास

4) 'क्रिया' का भेद है?

(1)

- प्रश्नवाचक
- सकर्मक, अकर्मक

- भाववाचक
- इसमें कोई नहीं

प्रश्न 4: निर्देशानुसार उत्तर लिखिए:

(क) उचित मुहावरे से रिक्त स्थान की पूर्ति कीजिए:

(1)

परीक्षा में उत्तीर्ण होने पर वह-----हो गया।

- प्रसन्नचित होना
- क्रोधित होना

- बाग- बाग होना
- द्वेष में आना

(ख) सन्धि विच्छेद (केवल दो) :

(2)

(1) 'परमात्मा'

- पर + आत्मा
- परः + आत्मा

- परा + आत्मा
- परम् + आत्मा

(2) 'मनोबल'

- मनु+बल
- मत्स् + बल

- मतः+ बल
- मनो+ बल

(3) 'वधूत्सव'

- वधु + उत्सव
- बदुत + उत्सव

- बदू + उत्सव
- इनमें से कोई नहीं

‘जड़’ शब्द का विलोम क्या है?

(1)

- तना
- मूल
- चेतन
- तीव्र

‘निरर्थक’ शब्द में कौन सा उपसर्ग है?

(1)

- नीर
- निर
- नीर
- अंधक

‘कड़वाहट’ शब्द में कौन सा प्रत्यय है?

(1)

- कड़वा,
- हट,
- आहट,
- इनमें से कोई नहीं

आशीर्वाद का शुद्ध रूप है।

(1)

- आशीर्वाद
- आशीरवर्धा
- आशीरवाद्
- आशीषवर्धा

खण्ड ग:पाठ्यपुस्तक से संबंधित है। (20)

अतिलघु प्रश्नोत्तर।

1) ‘भोर ओर बरखा’ किस प्रकार की रचना है?

- कहानी
- नाटक
- कविता
- निबंध

2) ‘और भी दूँ’ कविता के कवि हैं

- सुमित्रानंदन पंत।
- सर्वेश्वर दयाल सक्सेना
- रामअवतार त्यागी
- इनमें से कोई नहीं

3) कश्मीर घाटी पहले एक-----थी।

- बड़ी घाटी
- डरावनी घाटी
- विशाल झील
- जानवरों से बरी घाटी

4) ‘दाता रणपत’ का जन्म जम्मू में लगभग 20 किलोमीटर की दूरी पर----- गांव में हुआ था।

- उधमपुर
- नगरोटा
- बीरपुर
- साम्बा

प्रश्न 5: लघु प्रश्नोत्तर। (कोई तीन कीजिये)

(3x2=6)

- क) कश्मीर घाटी के मुख्य जिलों का नाम लिखी है?
- ख) दाता रणपत किस प्रकार के व्यक्ति थे?
- ग) बरातियों को लद्दाखी भाषा में किस नाम से पुकारा जाता है?
- घ) जम्मू से पुंछ कितनी दूरी पर स्थित है?

प्रश्न 6: विस्तार से प्रश्नोत्तर।

(5x2=10)

- 1) निम्नलिखित कविताओं में से किसी एक कविता का सार अपने शब्दों में लिखिए:-

“और भी दूँ”

अथवा

“हिमालय और हम”

(विशेष : किसी कविता का सार या व्याख्या पर आधारित प्रश्न)

- 2) ‘अभ्यारण्य’ के बारे में आप क्या जानते हैं?

अथवा।

लद्दाखी विवाह की भी विशिष्टता क्या है?

खण्ड घ: रचनात्मक लेखन पर आधारित है (10)

प्रश्न 8. निम्नलिखित में से किसी एक विषय पर दिए गए संकेत बिन्दुओं के आधार पर 200/250 शब्दों में

निबन्ध लिखिए

(6x1=6)

(क) "प्रदूषण"

- (i) प्रदूषण के कारण
- (ii) प्रदूषण के प्रकार
- (iii) प्रदूषण से बचने के उपाय

अथवा

(ख) “कोई राष्ट्रीय त्यौहार”

- (i) त्यौहार मनाते का उद्देश्य
- (ii) त्यौहार या महत्व

(iii) राष्ट्र के संदर्भ में त्यौहार मनाने का उत्साह

प्रश्न 9. पुस्तक विक्रेता को पुस्तके मँगवाना के लिए पत्र लिखो।

(4x1=4)

अथवा

अपने मित्र को बहन के विवाह में भाग लेने के लिए निमंत्रण पत्र लिखें।

MODEL PAPER

Subject: Social Science
Time: 2 hour 30 mins.

Class: VII
Total Marks: 50

General instructions:

- 1) **Section A** comprises of 5 questions carrying 18 marks from History.
- 2) **Section B** comprises of 5 questions carrying 16 marks from Geography.
- 3) **Section C** comprises of 6 questions carrying 16 marks from Political Science

Section A

Very-very Short Answer Questions(1*5=5)

Q1: Do as directed

- A. Abul Fazl was the court historian of Akbar. The name of his work is Akbarnama. (T/F)
- B . Jalaluddin Rumi was a great thirteenth century sufi poet from Iran who wrote in
- a) Persian
 - b) Arabic
 - c) Sanskrit
 - d) Urdu
- C. Asaf Jah founded the Hyderabad state in
- a) 1720
 - b) 1722
 - c) 1724
 - d) 1748
- D. Assertion-Reasoning Question
- I: Ladakh is known all over the world as the ‘Ancient Land of Buddhist Lamas’.
- II: It is believed that Buddhism was introduced in Kashmir by the Mauryan ruler, Ashoka (262-232 BCE).
- a) Both A and B are true
 - b) Both A and B are false
 - c) A is true and B is false
 - d) A is false and A is true
- E. In 1679, Ladakh was attacked by Tibet. (T/F).

Very Short Answer Type Questions (2*1=2)

Q2: Between 1720-1761, the Maratha Empire expanded .Why did the Maratha want to expand beyond the Deccan?

Short Answer Type Questions (3*2=6)

Q 3: What are the elements of a Mughal “Chahar Bagh” garden?

Q 4: Sufism laid the formation of communal harmony and peace in Kashmir. Sum up the role of Sufis and Rishis in promoting social harmony in Kashmir.

Long Answer Type Questions(5*1=5)

- Q 5. a) What was the role of the Zamindar in Mughal administration? (3 marks)
b) What were offices held by Saadat Khan? (2 marks)

OR

On an outline map of India, locate the following sites
Siri, Jasrota, Kishtwar, Trnasoxiana, and Tugluqabad

Section B

Very-very Short Answer Questions(1*4=4)

Q1.(i) Assertion-Reasoning Question.

A: The earth movements are divided on the basis of the forces which cause them.

B: Endogenic and Exogenic forces produces earth movements.

- a) Both A and B are true.
- (b) Both A and B are false
- (c) A is false B is true
- (d) A is true and B is false

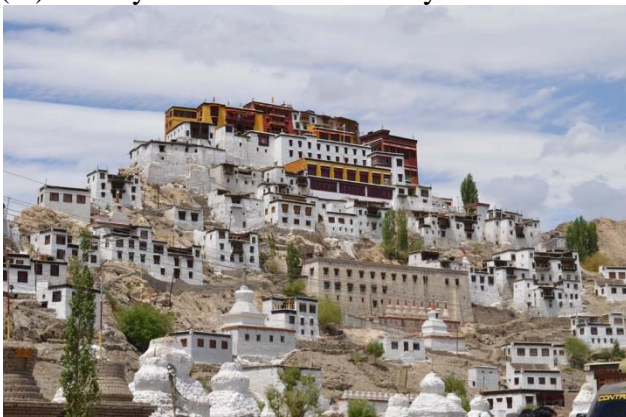
(ii) Assertion-Reasoning Question.

A: Kashmir is blessed with diverse flora and fauna.

B: Deodar is a prized timber in Kashmir.

- (a) Both A and B are true.
- (b) Both A and B are false
- (c) A is false B is true
- (d) A is true and B is false

(iii)Identify the famous monastery in Ladakh.

(iv) Lidder is the main tributary of river _____

Very-Short Answer Questions: (2*2=4)

Q2: Why some rocks have a shape of a mushroom. Give reasons

Q3: The cultural landscape of the Sahara is undergoing change. Explain

Short Answer Questions: (3*1=3)

Q4. Why the quality of water is deteriorating? Give atleast three reasons.

Long Answer Questions: (5*1=5)

Q5. On an outline map of the Indian Sub-continent, draw the rivers Ganga and Brahmaputra from the source to the mouth. Also show the three important tributaries of river Ganga.

Or

Q The rainforests are depleting. Support your answer with suitable examples

Section: C

Very very short Answer Question (1*4=4)

Q1. (i) The Civil right Act of 1964 prohibited discrimination on the baasis of

- a) Race, Religion and national Origin
- b) Gender
- c) Economy
- d) Education

(ii) On the Political Map of India given below outline the State /UT that you live in.

(iii) Assertion – Reasoning Question

A. Costa Rica is considered to be one of the healthiest countries in Central America.

B. Costa Rican government spent money on health , education and other basic needs of people and not on Army.

- (a) Both A and B are true.
- (b) Both A and B are false
- (c) A is false B is true
- (d) A is true and B is false

(iv) Identify the Picture.

- a) Founder of Brahmo samaj
- b) Founder of Azad Hing Fauj
- c) Chairman of drafting committee of constitution
- d) Leader of Chipko movement

Very Short Answer Question (2*3=6)

Q2. What do you know about Social Advertising?

Q3. SSA,RMSA& Teacher Education have been merged into one scheme named SAMAGRA. What is its objective?

Q4. What do you know about Universal Adult Franchise?

Short Answer Questions: (3*2=6)

Q5. What do you know about the mid-day meal programme? How do you think this programme might help promote greater equality?

Q6. Write any three differences you find between Private and Public Health Services in your area.

विशे- डोगरी

भाग-1

समां-2घँटे

जमात-सतमीं

पठत पघांश कुल नंबर-50

प्र.1(क) दित्ते गेदे पघांश गी चंगी चाल्ली पढ़ियै पुच्छे गेदे सुआले दे जबाव देओ(1×5=5) “कुदरत कन्नै जदुं,

होरे जे छेड़ा खानी।

आवै सुनामी ते भुंचाल,

ते चढ़दे केई तुफान।

मान-सम्मान होरे म्हेंशा,

धिणं भैने ते मामें दा।

दुखै नेई दिल कुसै दा,

इन्ना रवै ध्यान।”

(1)कुदरत कन्नै छेड़ा खानी करने कन्नै केह चढ़दे न?

- I. तुफान
- II. हाड़
- III. पानी
- IV. जहाज

(2)मान-सम्मान कोहदा होना चाहिदा?

- I. चोरें दा
- II. जागतें दा
- III. धियें-भैने दा
- IV. साधुएं दा

(3)सुनामी ते भुंचाल कोहदे कन्नै छेड़खानी करने कन्नै औंदे न?

- I. मकानै कन्नै
- II. कुदरत कन्नै
- III. सीमेंट कन्नै
- IV. इक दूए कन्नै

(4)मामें दा केह होना चाहिदा?

- I. खान-पीन
- II. मानू-सम्मान
- III. घर-बाहर
- IV. टल्ले-कपड़े

(5) केह नेईं दुखने दा ध्यान रखना चाहिदा?

- I. कन्न
- II. लत
- III. बांह
- IV. दिल

प्र.2

(क) दित्ते गेदे गघांश गी चंगी चाल्ली पढ़ियै पुच्छे गेदे सुआलें दे जबाव दएओ-.

(1×5=5)

“मनोरंजन दा अर्थ ऐ दिल बहलाव यानि ऐसा कम्म जिस कन्नै आनंदपूर्वक समां बतीत होऐ साढ़े डुग्गर प्रदेश च बक्ख बक्ख उमरी दे लोक बक्ख बक्ख चाल्ली कन्नै अपना मनोरंजन करदे न, जियां- जागत

बिती ठंडा खेढ़दे न। कुड़ियां कीकली पांदियां न, बजुर्ग मर्द जागतें दे घोल दिखदे न ते जनानियां गप्पां मारदियां ना।”

1. मनोरंजन दा केह अर्थ ऐ?

- I. दिल बहलाव
- II. खूब सौना
- III. रुट्टी खाना
- IV. पानी पीना

2. आनंदपूर्वक समां कैहदे कन्नै बतीत होंदा ऐ?

- सैर करने कन्नै
- पकवान खाने कन्नै
- मनोरंजन कन्नै
- लड़ाई-झगड़े कन्नै

3. जागत केहड़ी खेढ़ खेढ़दे न?

- I. सन्तोलिया
- II. बिती डंडा
- III. छूहन छपाही
- IV. बांटे

4. कीकली कु'न पांदियां न?

- I. मामां
- II. दादियां
- III. मासियां
- IV. कुड़ियां

5. जनानियां अपना मनोरंजन कि'यां करदियां न?

- I. नच्ची त्रप्पियै
- II. चुगलियां करियै
- III. गप्पां मारियै
- IV. घरै दा कम्म करियै

भाग-2

(अत लौहके जबाव आहले सुआल)।

(1×4=4)

प्र.3

(क) मौंगरी मेला केहड़े जिले च लगदा ऐ?

- I. जम्मू
- II. उधमपुर
- III. कठुआ
- IV. साम्बा

(क) डोगरे केहदे आस्तै मशहूर न?

- I. चलाकी लेई
- II. झूठै लेई
- III. वीरता लेई
- IV. आलक लेई

(ग) तवी नदी कुत्थै बगदी ऐ?

- I. कश्मीर च
- II. भद्रवाह च
- III. जम्मू च
- IV. लद्दाख च

घ) डोगरे लोकें दी मात्र भाशा केहड़ी ऐ?

- I. डोगरी
- II. कश्मीरी
- III. पंजाब
- IV. लद्दाखी

(लौहके जबाव आहले सुआल)

प्र.4 पुच्छे गेदे सुआलें चा कु'नें त्र'ऊं सुआलें दे जबाव देऔ-
(3×2=6)

(क) मियां डीडो दा जन्म कुत्थें ते कदूं होआ?

(ख) चंद्रभागा दा दूआ नांs केह् ऐ ते एहदे च केहड़े द'ऊं दरेआ मिले दे न?

(ग) जम्मू दियें द'ऊं झीलें दे नांs दस्सो?

(घ) सोहना ते मोहना कु'न हे?

(ड) ब्रिगेडियर राजेंद्र सिंह हुंदा जन्म कदूं ते कुत्थें होआ?

(लम्मे जबाव आहले सुआल)

प्र.5 पुच्छे गेदे सुआलें दा तफसील कन्नै ब्योरा/जबाव देओ-

(क) बसोहली कलम दिएं खास विशेशताएं बारै लिखो।

जां

कांगड़ा कर्म दिएं विशेशताएं बारै लिखो।

(ख) ऊठ कि'यां नरोआ होआ? खोल्लियै लिखो।

जां

अपनी कताबै चा कुसै इक कवता दा सारा लिखो।

भाग-3 (व्याकरण) =(10)

प्र.6

(क) कु'नें द'ऊं शब्दें दे अर्थ देईयै उं'दे वाक्य बनाओ- (1×2=2)

अगुआई, मोकला, न्हौरा

(ख) कु'नें द'ऊ दे समानार्थक शब्द देओ-। (1×2×2)

छाबड़ी, फिक्का, लाल

(ग) कु'नें द'ऊं दे विलोम शब्द लिखो- (1×2=2)

अपना, सघोड़, घरोंदा

(घ) दित्ते गेदे कु'नें द'ऊं मुहावरें दे अर्थ लिखो- (1×2=2)

सूली टंगोना, सिर खाना, तली आड्डना

(ङ) कोई दो खुआन लिखो- (1×2=2)

भाग-4 (रचनात्मक लेखन)

प्र.7

(क) दित्ते गेदे विशे चा कुसै इक विशे उप्पर (200/250) शब्दें दा उत्तर लिखो-

(1×6=6)

(क) “खेड्ढां”

- I. खेड्ढे दी म्हत्ता
- II. खेड्ढें दे प्रकार
- III. कुड़ियें दि'यां खेड्ढां
- IV. जागतें दि'यां खेड्ढां

(ख) “साफ-सफाई”

- I. साफ-सफाई दी म्हत्ता

- II. कैहदी-कैहदी सफाई लाज़मी
- III. सफाई दे लाह
- IV. गंदगी दे नकसान

प्र.(8) अपनी मुख अध्यापिका गी भैनु दे ब्याह गितै द'ऊं दिनें दी छुट्टी लेई दरखास्त लिखो।

(1×4=4)

जां

अपनी सहेली जां दोस्त गी भैनु दे ब्याह उप्पर औने दा साद्दा देओ।

ਵਿਸ਼ਾ : ਪੰਜਾਬੀ

ਜਮਾਤ : ਸੱਤਵੀਂ

(7^{ਵਾਂ})

ਸਮਾਂ: 3 ਘੰਟੇ

ਕੁੱਲ ਅੰਕ : 50

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਪਾਲਨ ਕਰੋ :-

- ਸ਼ਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ।
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਚਾਰ ਭਾਗਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ, ਦੂਜਾ, ਤੀਜਾ ਅਤੇ ਚੌਥਾ।
- ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ 8 ਨਬੰਰ ਦਾ ਹੈ, ਭਾਗ ਦੂਜਾ 10 ਨਬੰਰ ਦਾ ਹੈ, ਭਾਗ ਤੀਜਾ 20 ਨਬੰਰ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਗ ਚੌਥਾ 12 ਨਬੰਰ ਦਾ ਹੈ।

(ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ - ਪੜ੍ਹਨ ਕੋਸ਼ਲ (ਏਓਦਨਿਗ ਸ਼ਕਲਿਲਸ))

1 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪੈਰ੍ਹੇ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਦਿਓ :

ਵਾਤਾਵਰਣ/ਮਾਹੌਲ ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ ਸਾਡਾ ਆਲਾ-ਦੁਆਲਾ ਜਿਸ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਰਹਿੰਦੇ, ਵਿਚਰਦੇ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਵਾਤਾਵਰਨ ਮਨੁੱਖ, ਰੁੱਖਾਂ ਅਤੇ ਜੀਵ-ਜੰਤੂਆਂ ਨੂੰ ਜੀਵਤ ਰਹਿਣ ਦੇ ਸਾਧਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਹੁੰਦੇ

ਹਨ, ਪਹਿਲਾ ਕੁਦਰਤੀ ਵਾਤਾਵਰਨ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਹਵਾ, ਪਾਣੀ, ਜੀਵ, ਜੰਤੂ, ਧਰਤੀ, ਪਹਾੜ, ਜੰਗਲ, ਨਦੀ-ਨਾਲੇ, ਦਰਿਆ ਆਦਿ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਕੁਦਰਤੀ ਵਾਤਾਵਰਨ ਵਿਚ ਪਰਿਵਰਤਨ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਇਸਦਾ ਅਸਰ ਸਾਰੀ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੇ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਘਰੇਲੂ ਵਾਤਾਵਰਨ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਾਡਾ ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ, ਸਭਿਆਚਾਰ, ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਚਰਨ, ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜ਼, ਮਾਨਵ ਰਿਸ਼ਤੇ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਨੈਤਿਕ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਦਾ ਨਿਘਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਵਾਤਾਵਰਨ ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਗੰਭੀਰ ਅਸਰ ਤੋਂ ਭਾਵ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਤੋਂ ਹੈ। ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਤੋਂ ਭਾਵ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਪਦਾਰਥ ਹਨ, ਜਿਹਨਾਂ ਦਾ ਪੌਣ-ਪਾਣੀ ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਛੱਡਣ ਨਾਲ ਜੀਵਤ ਚੀਜ਼ਾਂ ਤੇ ਮਾੜਾ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ : (ੳ) ਵਾਤਾਵਰਨ ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ :-

(i) ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ (ii) ਸਾਡਾ ਆਲਾ-ਦੁਆਲਾ (iii) ਅਸ਼ਾਸ-ਪਾਸ ਦੇ ਜੀਵ
ਜੰਤੂ

(ਵਿ) ਆਸਪਾਸ ਦੇ ਮਨੁੱਖ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ (ਅ) ਵਾਤਾਵਰਣ ਕਿੰਨੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ :

(i) ਚਾਰ (ii) ਦੋ (iii) ਤਿੰਨ (ਵਿ) ਪੰਜ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ (ੲ) ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?

ਪ੍ਰਸ਼ਨ (ਸ) ਕੁਦਰਤੀ ਵਾਤਾਵਰਣ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?

(i) ਸੂਰਜ, ਚੰਨ, ਤਾਰੇ (ii) ਹਵਾ, ਪਾਣੀ, ਜੀਵ-ਜੰਤੂ, ਧਰਤੀ, ਪਹਾੜ,
ਜੰਗਲ, ਨਦੀ ਆਦਿ

(iii) ਸਕੂਲ, ਕਾਲਜ, ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ (ਵਿ) ਕੇਵ; ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੀ
ਗਤਿਵਿਧੀਆਂ

ਪ੍ਰਸ਼ਨ (ਹ) ਕੁਦਰਤੀ ਵਾਤਾਵਰਣ ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਅਸਰ ਕਦੋਂ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ?

ਪ੍ਰਸ਼ਨ (ਕ) ਕੁਦਰਤੀ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿਚ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦਾ ਅਸਰ ਕਿਸ ਉੱਤੇ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ?

ਪ੍ਰਸ਼ਨ (ਖ) ਉਰੋਕਤ ਪੈਰੂ ਦਾ ਢੁੱਕਵਾਂ ਸਿਰਲੇਖ ਦਿਉ।

ਪ੍ਰਸ਼ਨ (ਗ) 'ਸਭਿਆਚਾਰ' ਸ਼ਬਦ ਵਾਕ ਵਿਚ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰੋ।

II ਭਾਗ ਦੂਜਾ ਕਾਵਿਕ ਭਾਗ (ਫੋਟੋਚਿ ਫੋਰਟ)

(ੳ) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਬੰਦਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇਕ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ :

ਵਿਦਿਆ ਦਾ ਘਰ ਹੈ ਵਿਦਿਆਲਾ,

ਇਹੀ ਮੰਦਰ, ਇਹੋ ਸ਼ਿਵਾਲਾ।

ਇਸਦੀ ਬਰਕਤ ਸਦਕੇ ਹੀ ਤਾਂ,

ਰੋਸ਼ਨ ਸਾਰਾ ਆਲਾ ਦੁਆਲਾ।

ਜਾਂ

ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਮੇਰੀ ਰਾਹੇ,

ਮੇਰੇ ਅੱਗੇ ਟੁਰਦੇ ਟੁਰਦੇ,

ਦੋ-ਦੋ ਹੱਥੀਂ ਕੰਡੇ ਬੀਜੇ।

ਮੈਂ ਟੁਰਿਆ ਤਾਂ ਕੰਡੇ ਹੀ ਕੰਡੇ

ਮੇਰੀਆਂ ਤਲੀਆਂ ਵਿਚ ਆ ਚੁੱਭੇ।

(ਅ) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ ਦਿਉ :

(i) ਕੰਡਾ ਕਦੋਂ ਹੱਸਿਆ ਸੀ ? ਫੁੱਲ ਅਤੇ ਕੰਡੇ ਵਿਚ ਕੀ ਅੰਤਰ ਹੈ ? (ਕਵਿਤਾ ਫੁੱਲ ਹੀ ਫੁੱਲ)

(ii) ਕਵੀ ਵਿਦਿਆ ਦਾ ਘਰ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ? (ਕਵਿਤਾ 'ਬਾਲਾਂ ਲਈ')

(iii) "ਅਧਿਆਪਕ ਹੈ ਰਾਹ ਦੇਸਰਾ" ਇਹਨਾਂ ਤੁੱਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਨੁਸਾਰ 20-30 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਵਾਰਤਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

III ਭਾਗ ਤੀਜਾ - ਵਾਰਤਕ (ਲਟਿਏਰਓਟਰਏ)

(ੳ) ਅਤਿ ਸੰਖੇਪ ਪ੍ਰਸ਼ਨ (ੜਏਰੇ ਸਹੋਰਟ ਬੁਏਸਟੌਨਿਸ)

(ਬ) ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਕਦੋਂ ਤੇ ਕਿੱਥੇ ਹੋਇਆ ?

(ਚ) ਸ਼ਾਵਣ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਖਾਸ ਭੋਜਨ ਕੀ ਹੈ ?

(ਦ) ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਦੱਸੋ :

(i) ਅੰਧਕਾਰ (ii) ਵਿਛੋੜਾ

(ਅ) ਸੰਖੇਪ ਪ੍ਰਸ਼ਨ : (ਸ਼ਹੋਰਤ ਬੁਏਸਟੋਨਿਸ)

(ਕ) ਤਾਨਸੇਨ ਕੌਣ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਗੁਰੂ ਕੌਣ ਸੀ ?

(ਖ) ਲੋਹੜੀ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ ਕਦੋਂ ਤੇ ਕਿੱਥੇ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ?

(ਗ) ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਵਸੋਂ ਕਿਉਂ ਘੱਟ ਰਹੀ ਹੈ ?

(ਘ) ਭਾਈ ਮਰਦਾਨੇ ਜੀ ਦੀ ਰਬਾਬ ਲਈ ਪੈਸੇ ਕਿਸਨੇ ਦਿੱਤੇ ?

(ੲ) ਵਿਸਥਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ (ਲੋਨਗ ਬੁਏਸਟੋਨਿਸ)

(ਕ) ਭਾਈ ਮਰਦਾਨੇ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹੜੀਆਂ ਤਿੰਨ ਗੱਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ?

(ਖ) ਨਵੀਂ ਵਿਆਹੀਆਂ ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਸਾਵਣ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਮਨਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ?

(ਗ) ਸਾਵਣ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਹਰ ਕੋਈ ਬੜੀ ਬੇਸਬਰੀ ਨਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂ ?

IV ਭਾਗ ਚੌਥਾ - ਲਿਖਣ ਕੋਸ਼ਲ (ਰਟਿਨਿੰਗ ਸਕਲਿਲਸ)

(ੳ) ਹੇਠ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇ ਉੱਪਰ ਲੇਖ ਲਿਖੋ :-

(i) ਲੋਹੜੀ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ (ii) ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ (iii) ਇੰਟਰਨੈਟ

(ਅ) ਵਿਆਕਰਣ (ਘਰੋਮਮਦਰ)

(i) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਸੁਧ ਰੂਪ ਵਿਚ ਲਿਖੋ :

ਪਰਵਾਰ, ਗੋਆਨ

(ii) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਸ਼ਬਦ ਲਿਖੋ :

ਧਰਤੀ, ਅਮੀਰ

(iii) ਮੁਹਾਵਰਿਆਂ ਦਾ ਓਰਥ ਲਿਖ ਕੇ ਵਾਕਾਂ ਵਿਚ ਵਰਤੋ :

- ਰਾਮ ਕਹਾਣੀ
- ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ ਮਿੱਟੀ ਹੋਣਾ

- ਸਤਰਿਆਂ ਬਹਤਰਿਆਂ ਹੋ ਜਾਣਾ।

سیکشن الف (پڑن تہ سبھن)

پہچھن تہ:

1- مختلف متن پڑتھ پڑھ سوالن جواب دوان۔

2- دُسلایہ، متن تہ اندک خیال تھاوتھ چھ مربوط کرتھ لیکھان۔

3- کاٹھہ تہ تحریری یا تقریری خلاصہ چھ پینہ آہ پیش کران۔

4- لفظن ہند معنی چھ زمانان۔

(1*5=5)

سوال نمبر 1: بونہ کنہ درج نثری عبارت پڑتھ لیکھواتھ پتہ کنہ دینہ آمتبن سوالن جواب۔

بابا جتواو 1421 عپیوی منتر جو م صویہ کس گہار گامس منتر۔ جتواوس لوکٹہ پیٹھے نیک کامہ کران۔ زیادوق اوس دیہ پندس عبادتس منتر گزاران۔ جتواوس سینود ساد، پڑی یورتہ نطلمس خلاف لڑن وول ولہ وہر۔ بابا جتوہس اُس اکھ کور، ناواوس بھوا کوڑی۔ سو تھنہ بیوان بیوانے گئیہ تہنر موج بیہ عالمہ۔

1- بابا جتواو۔

د- 1421 عپیوی منتر

ج- 1420 عپیوی منتر

ب- 1413 عپیوی منتر

ا- 1412 عپیوی منتر

2- جو م صویہ کس کتھ گامس منتر اوس بابا جتوروزان۔

ا- گہار ب- چھنی ج- امبالا

3- بابا جتواوس اکھ۔

ا- بڑدل ب- نیک ج- ناکم د- مکار

4- بابا جتو کتھ سرتی اوس زیادوق گزاران۔

ا- گر کامہ ب- زہنداری ج- دیہ پندس عبادتس د- شوہنگتھ

5- جتواوس سینود ساد، پڑی یورتہ نطلمس خلاف لڑن وول۔

ا- سوداگر ب- جنگو ج- سپاہ د- ولہ وہر

سوال 2: بونہ کنہ درج شعری اقتباس پڑتھ لیکھوپنہ نبن لفظن مفرامیک مومصر خلاصہ سبک تہ شاعر سئد حوالہ دتھ۔ (5)

اگر یم بونہ بل دودش ژھوکان رودی

اگر یم یارون ژھوٹی ژھوٹی ژھوٹان رودی

سینیل کڈواش، گرہ ماتریشہ کامن

ودن یم کھاہ تہ کھل اسہ یم رچھان رودی

(1*5=5)

سوال 3: بونہ کنہ دینہ آچہ شکل وچھتہ دیہ دینہ آمتن سوالن ہند جواب۔

1- پلاسٹک کیا زچھ دودھ کھوتہ دودھ پریشانی پادکران؟

2- پالیٹھن لفافو بدلہ کیا زگرہن کاغذ کو لفافہ تہ کیہ کی ٹھیلہ استعمال کرنی؟

3- پلاسٹک سترکناہ نوقصان چھ ز مہنس واتان؟

4- دہن پلاسٹک چھن ہندی ناو لیکھو۔

5- پلاسٹک ستر سپدن والہ نوقصانہ نشہ بچنہ بلتھ کم تدپر پرن اسہ کرنی؟

1- ڈلپہ تہ نظمہ سمجھتہ چھ- تمن متعلق پنہن راے ظاہر کران۔

2- کُنہ تہ تحریرک یا تقریرک خلاصہ چھ پنہن آہ پیش کران۔

(2*3=6)

سوال 9: مہنہ نصابی کتابیہ مندرج نثری سبقن پنہن سوالن دیو جواب۔

1- ڈلس مشرقہ، مغربہ تہ شمالہ طرفہ کم جابہ چھے؟

2- خانقاہ معلیٰ کتھ جابہ چھ واقع؟

3- ٹیلی و جن سٹیڈیو کتھ چھ ونان؟

(2*2=4)

سوال 10: مہنہ نصابی کتابیہ مندرج نظمیں پنہن سوالن دیو جواب۔ (صرف دو سوالن)

1- کائتہ زبان نظمہ منتر گمس بادشاہ سُننا وچھہ بینہ آمت؟

2- ژر پن کور کن لائے وچھہ؟

3- کاوس کھو لائے گنہ؟

4- سوئتہ کالس منتر کوسہ کوسہ سبزی چھے ووپدان؟

5

سوال 11: مہنہ نصابی کتابیہ مندرج سبق " موج " مد نظر تھاتھہ لیکھو امیکٹ خلاصہ پنہن لفظن منتر۔

ماڈل پرچہ

جماعت: ساتویں

وقت: 2½ گھنٹے

نمبرات: 50

مضمون: اردو

(حصہ الف) پڑھنے کا فہم

سوال نمبر 1۔ مندرجہ درج ذیل غیر درسی اقتباس کو غور سے پڑھیے اور نیچے دیئے گئے سوالات کے جوابات لکھیے۔ (5)

آج کے دور کو مختلف سماجوں اور سائنسدانوں نے مختلف نام دیئے ہیں۔ کہیں یہ خلائی دور کہلاتا ہے تو کہیں سائنسی زمانہ کچھ لوگ اسے کمپیوٹر کا دور کہتے ہیں تو کچھ ایٹمی دور میں سمجھتی ہوں کہ اگر انسانی قدروں اور ضرورتوں کو پیش نظر رکھا جائے تو اسے کمیابی کا دور کہنا زیادہ مناسب ہو گا۔ کیونکہ آج ہر ایک کو کہیں نہ کہیں کسی نہ کسی چیز کی قلت کا سامنا کرنا پڑتا ہے اور اب تو انفرادی قلتوں نے اجتماعی شکل اختیار کر لی ہے وہ اشیاء جو نسل انسانی کو ازل سے وافر مقدار میں مہیا تھیں اب نایاب ہوتی جا رہی ہیں۔ ہوا کی مثال لے لیجئے۔ اگر خاص طور سے آپ شہر میں رہتے ہیں تو آپ خود ہی سوچئے کہ کبھی بطور دوا بھی آپ کو تازہ ہوا کی ضرورت ہو تو آپ کو اپنی رہائش سے کتنی دور، شہر کی ہمہ ہی سے کتنا باہر جانا پڑتا ہے۔ صاف ہوا کو استعمال کرنے والے آج زیادہ ہیں اور ان سے بھی زیادہ ہوا میں کثافت خارج کرنے والے ہیں۔ نتیجہ ہمارے آپ کے سامنے ہے۔ یہی کیفیت پانی کی ہے۔

پانی کے قدرتی وسائل کو دو اقسام میں تقسیم کیا جاسکتا ہے۔ سطحی وسائل اور زیر زمین ذخیرے۔ سمندر، دریا، ندی، نالے پہلی قسم میں آتے ہیں جبکہ ٹیوب ویل، ہاتھ کے نل اور کنویں دوسری قسم کے پانی کے مخرج ہیں۔ ہمارے ملک کو قدرت نے دونوں قسم کے وسائل وافر مقدار میں عطا کئے ہیں۔ قابل استعمال سطحی وسائل کی مقدار 67 ملین، ہیکٹر میٹر اور زیر زمین ذخائر کی مقدار 26.5 ہیکٹر میٹر دریافت کی گئی ہے۔

الف) آج کے دور کو مختلف سماجوں اور سائنسدانوں نے کون سے نام دیئے ہیں؟

1- خلائی، سائنسی، کمپیوٹر، ایٹمی، کمیابی

2- انفرادی، اجتماعی، کمپیوٹر، وسائل کی مقدار

3- خلائی، انفرادی، سائنسی، کمیابی

4- وسائل کی مقدار، کمیابی، کمپیوٹر، انفرادی

ب) پانی کے قدرتی وسائل کو کتنی اقسام میں تقسیم کیا جاتا ہے اور کیوں؟

ج) پانی کے وسائل کو آپ کس طرح بچا سکتے ہیں کوئی دو طریقے کار تحریر کیجئے؟

د) لفظ کمیابی کے معنی کیا ہیں؟

1- مخرج 2- کثافت 3- کم پایا جانا 4- کیفیت

ر) اس اقتباس کا ایک خوبصورت عنوان تحریر کیجئے؟

سوال نمبر 2۔ درج ذیل درسی نظم کے بند کو غور سے پڑھیے اور نیچے دیئے گئے سوالات میں سے درست جواب کا انتخاب کیجئے۔ (5)

وہ بیماری بیماری صورت وہ کامنی سی صورت

آباد جس کے دم سے تھا میرا آشیانہ

آتی نہیں صدائیں اس کی مری قفس میں
 ہوتی مری رہائی اے کاش میرے بس میں
 کیا بد نصیب ہوں میں گھر کو ترس رہا ہوں
 ساتھی تو ہیں وطن میں، میں قید میں پڑا ہوں
 آئی بہار، کلیاں، پھولوں کو ہنس رہی ہوں
 میں اس اندھیرے گھر میں قسمت کو رو رہا ہوں
 اس قید کا الہی دکھڑا کسے سناؤں
 ڈرے یہیں قفس میں میں غم سے مرنے جاؤں

الف) کس کی صدائیں قفس میں نہیں آرہی ہیں؟

1) جانور 2- ساتھی 3- لوگ 4- مالک

ب) شاعر نے اندھیرا گھر کس کو کہا ہے؟

1- وطن 2- قفس 3- آشیانہ 4- باغ

ج) بہار میں کلیاں کس پر ہنس رہی ہیں؟

1- پھولوں 2- قسمت 3- قفس 4- گھر

د) قفس کے کیا معنی ہیں؟

1- پنجرے 2- گھونسلہ 3- گھر 4- جھونپڑی

ر) اس نظم کا نام اور شاعر کا نام تحریر کیجیے:

سوال نمبر 3- مندرجہ ذیل تصویروں کو غور سے دیکھیے اور نیچے دیئے گئے سوالات کے جوابات دیجیے:

1) آلودگی کی کتنی قسمیں ہیں؟

۲(4

۶(3

۴(2

۳(1

- (2) تصویر سے نکلنے والے پانی کے بارے میں آپ کی کیا رائے ہے؟
(3) کارخانے بننے سے گرد و پیش کے ماحول پر کس طرح اثر پڑتا ہے؟
(4) فیکٹریوں سے خارج ہونے والا فضلہ کہاں جاتا ہے؟
(5) دونوں تصویروں میں آپ کو کیا فرق نظر آ رہا ہے؟

(حسب) گرائمر

- (4) **سوال نمبر 4:** مندرجہ ذیل جملوں میں سے اسم، فعل، صفت، حرف (ہر ایک میں سے دو دو) کو تلاش کیجئے:
الف) حامد نے محمود کی کتاب لی۔ فاطمہ نے آج ایک نئی کتاب کا مطالعہ کیا۔ میرے روزمرہ کے کاموں میں ایک اخبار پڑھنا بھی ہے۔
فاروق قرآن کی خوبصورت تلاوت کرتا ہے۔
ب) مندرجہ ذیل واحد جملوں کو جمع جملوں میں تبدیل کیجئے:
۱. ہم نے اپنے پرنسپل صاحب سے گزارش کی ہے۔
۲. خالد نے عزم کیا کہ وہ اب روزانہ نماز پڑھے گا۔
۳. انسان کو اپنا معاملہ خود حل کرنے کا اختیار ہونا چاہیے۔
۴. آج میں نے ایک تصنیف کا بغور مطالعہ کیا۔
ج) مندرجہ ذیل جملوں میں الفاظ کا ملاد درست کیجئے:
۱. سردی کے موسم میں تر قاریاں کھانے میں بڑا مزا آتا ہے۔
۲. موسم سرما میں باگوں میں درختوں کی کٹائی کی جاتی ہے۔
۳. کشمیر میں خوبصورت منظر دیکھنے کو ملتے ہیں۔
۴. بہار کے موسم میں سیاح کشمیر میں لہلہاتے اور صرصر سبز باغات کا مزا لینے آتے ہیں۔

(حسب) لکھنے کی صلاحیت

- سوال نمبر 5:** آپ اور آپ کے گھر والے اپنے موبائل فون سے کیا کیا کام لیتے ہیں اور ڈیجیٹل ہونے کے آپ کو کیا کیا فائدے نظر آ رہے ہیں
(5) تفصیل سے لکھیے۔ آپ کی تحریر 150 سے 200 الفاظ پر مشتمل ہونی چاہیے:
سوال نمبر 7: مندرجہ ذیل اقتباس کے محاوروں کو اس طرح تبدیل کریں جس سے ان محاوروں کے معنوں کو لکھا جائے۔
(3) عمر کی آوارگی نے اس کے خاندان کی آبرو پر پانی پھیر دیا۔ جب بار بار غلطی کی تو اس کے والد نے اسے خوب آڑے ہاتھوں لیا۔ استاد بھی عمر کی غلطیاں سن کر آپے سے باہر ہو گیا۔ اس کے دوست اس کی چیزیں لے کر اپنا اپنا الو سیدھا کرتے ہیں۔

سوال نمبر 8- اپنے پرنسپل صاحب کے نام ایک درخواست لکھیے جس میں اسکول کا کمپیوٹر قومی مقابلے میں شرکت کے لئے ایجوکیشنل ایپ بنانے کے لئے استعمال کرنے کی اجازت طلب کی گئی ہو۔

(4)

"یا"

اپنے والد صاحب کے نام ایک خط لکھیے جس میں سال بھر کی اپنی کارکردگی بیان کی گئی ہو اور آپ اگلے سال کیا کیا کام سیکھنے والے ہیں ان کو بھی تحریر کیجیے؟

(حصہ د) ادب

سوال نمبر 9- تین سوالات کے جوابات لکھیے (نثر سے)

(6)

(1) سائنس کو نیوٹن کا سب سے قیمتی تحفہ کیا ہے اور کیوں؟

(2) ہاجی کا مجسمہ اسٹیشن کے سامنے کیوں لگایا گیا؟

(3) شکر گزار آدمی اگر احسان کا بدلہ نہیں چکا پاتا ہے تو کم از کم اپنے محسن کے ساتھ کیا سلوک روا رکھتا ہے؟

(4) سونہ مرگ کے بارے میں چند جملے لکھیے:

(5) رام چند راجی نے راجا دشرتھ کی وفات پر گدی پر بیٹھنے سے کیوں انکار کیا؟

سوال نمبر 10- دو سوالات کے جواب لکھیے۔ (نظم سے)

(1) عالم قلم سے کیا کیا کام لے سکتا ہے؟

(2) ہمیں اپنے وطن کی خوبصورتی کو قائم رکھنے کے لئے کیا کیا کرنا چاہئے؟

(3) نظم کا عنوان "آدمی نامہ" کیوں رکھا گیا ہے؟

(4) حضورؐ کو فخر آدمیت کیوں کہا گیا ہے؟

سوال نمبر 11- آپ کی درسی کتاب میں شامل مضمون "اخلاق نبوی" یا "شکر گزاری" پر مختصر نوٹ یا خلاصہ لکھیے۔

(5)

**Government of Jammu & Kashmir
State Council Of Educational Research & Training
(SCERT)**

SUMMATIVE ASSESSMENT

Model Papers For Class-VIII

**Session :- 2023-24
Assessment Cell**

भाग – I पठत पद्यांश

प्र.1 (क) दित्ते गेदे पद्यांश गी शैल चाल्ली पढियै पुच्छे गेदे सुआलें दे जवाब देओ।

1X5=5

डोस्से ते कुलचे खाने शा झककने आं,
 बर्गर ते पीजा बी बिरले गै चक्खने आं,
 गरने न, बैर न, अम्ब ते ककोए न,
 भरी-भरी ढिड्ड खन्नेआं जंदा निं ठर्क ऐ
 साढी कढियें ते तुंदे शैहरै च बस इन्ना गै फर्क ऐ।
 अस लैबें गोड्डियें ते बाड्डियें च रुज्जे दे,
 नाग पलेसी रस्ते आह्ला ढक्कडू चढोंदा नीं।

1. कंढी दे लोक खाने शा झककदे न:
 (क) ढोड्डे (ख) फुल्के
 (ग) डोस्से ते कुलचे (घ) चौल
2. कंढी लाहके दे रस्ते होंदे न:
 (क) पददरे (ख) नाग-पलेसी
 (ग) सिददे (घ) खुल्ले-खुल्ले
3. इंनें पद्यांशें च गल्लबात कीती दी ऐ:
 (क) कंढी ते शैहर दी (ख) अपने पराएं दी
 (ग) निक्कें-बड्डें दी (घ) जाति-धर्म दी
4. कंढी दे लोक केहडे-केहडे (कुदरती) फल खंदे न:
 (क) सेब ते नाखां (ख) गरने ते बेर
 (ग) केले ते संतरे (घ) लीची ते पपीता
5. शैहरै दे लोक मते खंदे न:
 (क) फास्ट फूड (ख) ककोऐ
 (ग) बेर (घ) गरने

(ख) हेठ दित्ते दे गद्यांशें गी पढियै पुच्छे गेदे सुआलें दे जवाब देओ। 1X5=5

अज्जकल पर्यावरण प्रदूशन पूरे संसार लेई इक चनौती दे रूपै च साढ़े सामनै खड़ोता दा ऐ। पर्यावरण प्रदूशन दा अर्थ ऐ चपासम ते कुदरती तालमेल च गड़बड़ी पैदा होना। मनुक्खै गी कुदरत नै केइयें नेमते कन्नै सगगोसार कीते दा ऐ, जिस च शुद्ध जल, शुद्ध ब्हाऽ ते शांत वातावरण नरोए मनुक्खी जीवन लेई बड़े गै लाजमी न, पर इ'नें त्रौन्नें च दूशत तत्वे दे रली जाने करी प्रदूशन पैदा होंदा ऐ। एह प्रदूशन त्र'ऊं चाल्ली दा ऐ :- पानी प्रदूशन, ब्हाऽ प्रदूशन ते ध्वनि प्रदूशन। शुद्ध पानी जीवन लेई अमरत ऐ पर जेकर दूशत होऐ तां इ'यै जैहर बनी जंदा ऐ।

1. प्रदूशन किन्नें किसमें दा होंदा ऐ:

(क) दो	(ख) त्रै
(ग) चार	(घ) सत्त
2. शुद्ध पानी मनुक्खी जीवन लेई होंदा ऐ:

(क) अमरत	(ख) जैहर
(ग) नुकसानदेह	(घ) इक बी स्हेई नेई
3. पानी प्रदूशन दा अर्थ ऐ:

(क) ब्हा गंदी होना	(ख) पानी गंदा होना
(ग) सड़क गंदी होनी	(घ) मती ध्वनि होना
4. नरोए मनुक्खी जीवन लेई जरुरी नेई ऐ:

(क) शुद्ध जल	(ख) शुद्ध ब्हा
(ग) शुद्ध बातावरण	(घ) अशुद्ध खाना
5. प्रदूशन दी समस्या मती होंदी ऐ:

(क) शैहरें च	(ख) ग्रांए च
(ग) फ्हाड़ें च	(घ) जाड़ें च

भाग – II

(अत्त लौहके सुआल)

1X4=4

1. शहीद भगत सिंह हुंदा जनम कदूं होआ हा ?

(क) 1907 ई. च	(ख) 1908 ई. च
(ग) 1909 ई. च	(घ) 1918 ई. च

2. शहीद भगत सिंह होरें गी फांसी कदूं होई ?
 (क) 1924 ई. च (ख) 1931 ई. च
 (ग) 1928 ई. च (घ) 1923 ई. च
3. परसराम दी घरैआहली दा नांS ऐ—
 (क) कान्ता (ख) बसंती
 (ग) शानो (घ) रानो
4. 'बस्सना' शब्द दा अर्थ होंदा ऐ—
 (क) नस्सना (ख) रौहना
 (ग) औना (घ) जाना

(लौहके जवाब आहले सुआल)

3X2=6

प्र. 4 खल्ल पुच्छे गेदे सुआलें चा कुसै त्र'ऊं दे जवाब लिखो:—

- (क) गुल्लु झीरै इल्मदीनै गी केह् बोल्ली मारी ही ?
 (ख) कंठी कुस इलाके गी आखदे न ?
 (ग) लोरी कविता च कवि कैह्दे आस्तै मुहिम चलाने दी गल्ल करै करदा ऐ ?
 (घ) असैहयोग अंदोलन कदूं ते कुसनै शुरू कीता हा ?
 (ङ) मोहन लाल कु'न हा ते ओह् परसराम दे घर की आया हा ?

(बड्डे जवाब आहले सुआल)

5X2=10

(क) परसराम नै केह्डी-केह्डी चाही दे नांS गनाए हे ?

जां

परसराम दे चरित्र पर खुल्लियै चर्चा करो।

(ख) कृष्णा दे सौहरिये सकोलड़े च केह्-केह् भेजेआ हा ?

जां

लोरी कविता दे केंदरी भाव गी स्पष्ट करो ।

भाग – III

(व्याकरण)

प्र. 5 (क) कु'नें द'ऊं शब्दें दे अर्थ दसदे होई उ'नेंगी वाक्यें च प्रयोग करो ।

1X2=2

सलना, गलाना, भेस, चेचा

(ख) कु'नें द'ऊं दे समानार्थक शब्द लिखो ।

1X2=2

कट्टर , हैसियत, अधकड़

(ग) कु'नें द'ऊं शब्दें दे विलोम शब्द लिखो ।

1X2=2

मुंढली, सख्त, देशभक्त

(घ) खल्ल दित्ते दे द'ऊं मुहावरें दा अर्थ लिखो ।

1X2=2

हौके भरना, इक्कै नजरी दिक्खना, अगगै गल्ल टोरना

(ङ) कोई दो खुआन लिखो ।

1X2=2

रचनात्मक लेखन

प्र.6 (क) खल्ल दित्ते गेदे कुसै इक विशे पर निबंध लिखो ।

06

मेरा स्कूल, देआली, सच्चा दोस्त

(ख) अपने मुख् अध्यापक गी जरूरी कम्म लेई छुट्टी लेई दरखास्त लिखो । 04

जां

अपने मुख् अध्यापक गी फीस माफ लेई दरखास्त लिखो ।

ਜਮਾਤ : ਅੱਠਵੀਂ

ਸਮਾਂ

: 3 ਘੰਟੇ

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰੋ :

- ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ।
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਚਾਰ ਭਾਗਾਂ ਵਿਚ ਵੰਡਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ, ਦੂਜਾ ਤੀਜਾ ਅਤੇ ਚੌਥਾ।
- ਹਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਭਾਗ ਪਹਿਲੇ ਦਾ 8 ਨੰਬਰ ਹੈ, ਭਾਗ ਦੂਜੇ ਦਾ 10 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੈ, ਭਾਗ ਤੀਜੇ ਦਾ 20 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਗ ਚੌਥੇ ਦਾ 12 ਨੰਬਰ ਦਾ ਹੈ।

ਭਾਗ ਪਹਿਲਾ - ਪੜ੍ਹਨ ਕੌਸ਼ਲ (ਏਓਦਨਿਗ ਸ਼ਕਲਿਲਸ)

1. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪੈਰ੍ਹੇ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਦਿਓ :

ਕਲਪਨਾ ਚਾਵਲਾ ਪਹਿਲੀ ਭਾਰਤੀ ਕੁੜੀ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਖਲਾਈ ਗੱਡੀ ਵਿਚ ਉਡਾਨ ਭਰ ਕੇ ਇਤਿਹਾਸ ਰਚ ਦਿੱਤਾ। ਕਲਪਨਾ ਚਾਵਲਾ ਦਾ ਜਨਮ ਸੰਜੋਤੀ ਚਾਵਲਾ ਦੀ ਕੁੱਖੋਂ ਬਨਾਰਸੀ ਲਾਲ ਚਾਵਲਾ ਦੇ ਘਰ 17 ਮਾਰਚ 1961 ਈ: ਵਿਚ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਰਨਾਲ ਵਿਚ ਹੋਇਆ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਮੁੱਢਲੀ ਵਿਦਿਆ ਕਰਨਾਲ ਦੇ ਟੈਗੋਰ ਬਾਲ ਨਕੇਤਰ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। 1982 ਈ: ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਇੰਜੀਨਿਰਿੰਗ ਕਾਲਜ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੋਂ ਇਰੋਨਾਟਿਕ ਇੰਜੀਨਿਰਿੰਗ ਵਿਚ ਗਰੈਜੂਏਸ਼ਨ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਅਗਲੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਚਲੀ ਗਈ। 1988 ਈ: ਵਿਚ ਕਲਪਨਾ ਚਾਵਲਾ ਅਮੀਰਕਾ ਦੇ ਨੈਸ਼ਨਲ ਇਰੋਨਾਟਿਕਸ ਐਂਡ ਸਪੇਸ ਏਡਮੇਨਸਰੇਸ਼ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੋ ਗਈ ਫਿਰ 'ਅਸ਼ਾ' ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਖਲਾਈ ਸਫਰ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇਣੀ ਆਰੰਭ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। 1997 ਈ: ਵਿਚ ਕਲਪਨਾ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ 'ਅਸ਼ਾ' ਦੀ ਖਲਾਈ ਸ਼ਟਲ ਕੋਲੰਬੀਆ ਫਲਾਈਟ ਸ਼ਠਸ਼87 ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਰਵਾਨਾ ਹੋਈ। 16 ਜਨਵਰੀ 2003 ਵਿਚ ਕਲਪਨਾ ਚਾਵਲਾ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਅਮਰੀਕੀ ਖਲਾਈ ਸ਼ਟਲ ਵਿਚ ਰਵਾਨਾ ਹੋਈ। 1 ਫਰਵਰੀ 2003 ਨੂੰ ਵਾਪਸੀ ਸਮੇਂ ਕੇਵਲ 16 ਮਿੰਟ ਪਹਿਲਾਂ

3600 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੀ ਬੁਲੰਦੀ ਤੇ ਹਾਦਸਾ ਪੇਸ਼ ਆ ਗਿਆ ਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਸਵਾਰ ਸੱਤ ਖਲਾਬਾਜ਼ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਦੀ ਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਗਏ।

- ਪ੍ਰਸ਼ਨ (ੳ) ਕਲਪਨਾ ਚਾਵਲਾ ਦਾ ਜਨਮ ਕਦੋਂ ਤੇ ਕਿੱਥੇ ਹੋਇਆ ?
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ (ਅ) ਕਲਪਨਾ ਚਾਵਲਾ ਦੇ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਦਾ ਕੀ ਨਾਂ ਸੀ ?
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ (ੲ) ਕਲਪਨਾ ਚਾਵਲਾ ਨੇ ਗਰੈਜੂਏਸ਼ਨ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਕਿੱਥੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ?
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ (ਸ) ਖਲਾਈਰੀ ਸਫ਼ਰ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਫਲਾਈਟ ਕਦੋਂ ਰਵਾਨਾ ਕੀਤੀ ?
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ (ਹ) ਕਲਪਨਾ ਚਾਵਲਾ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਵਿਭਾਗ ਨਾਲ ਤੇ ਕਦੋਂ ਸੰਬੰਧਤ ਹੋਈ ?
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ (ਕ) ਕਲਪਨਾ ਚਾਵਲਾ ਦੀ ਮੌਤ ਕਦੋਂ ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਹੋਈ ?
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ (ਖ) ਉਰੋਕਤ ਪੈਰ੍ਹੇ ਦਾ ਢੁੱਕਵਾਂ ਸਿਰਲੇਖ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ?
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ (ਗ) ‘ਬੁਲੰਦੀ’ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਵਾਕ ਵਿਚ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰੋ ?

ਭਾਗ ਦੂਜਾ – ਕਾਵਿਲ ਭਾਗ (ਫੋਟੋਟਿਚ ਫੋਰਟ)

॥ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਬੰਦਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇਕ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ :

(ੳ) ਏਥੇ ਮੰਗਣਹਾਰੇ ਸਭੇ,
ਕਿਆ ਰਾਜਾ, ਕਿਆ ਭਿਖਾਰੀ।
ਇਹ ਮੰਗੇ ਪੈਂਸ ਜਮਾ,
ਜੇ ਮੰਗਣੇ ਮੁਕਤ ਰੱਖੇ ਮੇਰਾ ਸਾਈ,
ਕੀ ਕੁਝ ਨਾਮ ਧਰੇਂਗਾ।

ਜਾਂ

ਸਾਖੀ ਭਰ ਰਹੇ ਉਸ ਅੱਖ ਦੀ,
ਜਿਸ ਵਿਚ ਮੋਤੀਆਂ ਬਿੰਦ,
ਹੁਨਰ ਪਛਾਣਨ ਵਲੋਂ ਛਾਇਆ,

ਗੁਣ ਦੀ ਰਹੀ ਨ ਜਿੰਦ।

(ਅ) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ ਦਿਉ :

(i) ਅਵਾਂਤੀਪੁਰਾ ਦੇ ਮੰਦਰਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਹੋਇਆ ?

(ii) 'ਮੁਕਤੀ' ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਸਾਰੇ ਕਿਸ ਤੋਂ ਮੰਗਦੇ ਹਨ ?

(ੲ) 'ਮੁਕਤੀ ਕਵਿਤਾ ਦਾ ਸਾਰ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਲਿਖੋ।

ਸਿੀ ਭਾਗ ਤੀਜਾ- ਵਾਰਤਕ (ਲਟਿਏਰਓਟੁਰੲ)

(ੳ) ਅਤਿ ਸੰਖੇਪ ਪ੍ਰਸ਼ਨ : (ੜਏਰੇ ਸਹੋਰਟ ਤੁਏਸਟੌਨਿਸ)

(ਕ) ਸਾਈਂ ਮੀਆਂ ਮੀਰ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਕਦੋਂ ਤੇ ਕਿੱਥੇ ਹੋਇਆ ?

(ਖ) ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ ਕੌਣ ਸਨ ?

(ਗ) ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਦਸੋਂ :

ਸਹਿਨਸ਼ੀਲਤਾ, ਪੇਸ਼ਾਵਰ

(ਅ) ਸੰਖੇਪ ਪ੍ਰਸ਼ਨ (ਸਹੋਰਟ ਤੁਏਸਟੌਨਿਸ)

(ਕ) ਸੌਂਤ ਤਿਉਹਾਰ ਕਦੋਂ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ?

(ਖ) ਸਮਾਜ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਇਕੱਲੇ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਹਾਲਤ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ?

(ਗ) ਸਾਈਂ ਜੀ ਨੂੰ ਏਕਤਾ ਦਾ ਨੂਰ ਕਿਉਂ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ?

(ਘ) ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ? ਇਸਦੇ ਕਿੰਨੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ ?

(ੲ) ਵਿਸਥਾਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ : (ਲੋਨਗ ਬੁਏਸਟੌਨਿਸ)

(ਕ) ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਦਰਸ ਦਿੱਤਾ ?

(ਖ) ਅਲੁੜਪੁਣੇ ਦੀ ਉਮਰ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਲਿਖੋ।

(ਗ) ਸਾਈਂ ਮੀਆਂ ਮੀਰ ਜੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੇ ਇਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।

IV ਭਾਗ ਚੌਥਾ

(ੳ) ਲਿੱਖਣ ਕੌਸ਼ਲ (ਰਿਟਿਨਿੰਗ ਸਕਲਿਲਸ)

ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇਕ ਉੱਪਰ ਲੇਖ ਲਿਖੋ :

(ਕ) ਗਣਤੰਤਰ ਦਿਵਸ

(ਖ) ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿਚ ਖੇਡਾਂ ਦਾ ਮਹੱਤਵ

(ਗ) ਵਿਗਿਆਨ ਦਾ ਯੁੱਗ

ਅ) ਵਿਆਕਰਣ (ਘਰੋਮਿਮਏਰ)

(f) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਸ਼ਬਦ ਲਿਖੋ :

ਗੁਣ, ਸੱਚਾ, ਪੁਰਾਤਨ

(ii) ਹੇਠ ਦਿੱਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਲਿੰਗ ਬਦਲੋ :

ਪੁੱਤਰ, ਚਿੜਾ

(iii) ਮੁਹਵਰੇ :

ਈਦ ਦਾ ਚੰਨ ਹੋਣਾ, ਅੱਖਾਂ ਦਾ ਤਾਰਾ